

KAUBANDUS-TÖÖSTUSKOJA

Nr. 22. XIII aastakäik

TEATAJA

15. novembril 1938

Ilmub kaks korda kuus.

Tellimishind:

Aastas . . .	kr. 3.50
Poolaastas . . .	2.00
Välismaale . . .	7.00
Poolaastas . . .	4.00

Toimetus ja talitus

Kaubandus-tööstuskoda, Tallinn, Pikk t. 20	$\frac{1}{1}$ lhk. . .	kr. 40.00
Kõnetraat 426-15. Toimetaja kõnetunnid:	$\frac{1}{2}$ " . . .	22.00
igal äripäeval 12—2 p. l.	$\frac{1}{4}$ " . . .	12.00

Kuulutuste hinnad:

Kaaneväljandele—kokkuleppel

SISU: Toornahkade väljaveo kontrolli seaduse asjus. Äratrükk Üleriikliku Tekstiiltöösturite Ühingu aastaraamatust II. Kaubandus-tööstuskoja seisukohti luukaubanduse tsentraliseerimise küsimuses. Eesti, Läti ja Leedu ühtlustatud vekeliseadus. Kaubandusliku kutseoskuse küsimus riigivolikogus. Seaduseandlus reklaami kohta Saksamaal. Majanduslikke teateid kodu- ja välismaalt. Äride register. Toiduainete turg. Välisbörsid Kaubahindu. Tallinna börsi kursiseditelid.

COGNAC
BISQUIT

V. O. C. B.

V. S. O. P.

maailmakuulus

c o g n a c

Bisquit Dubouché & Co.

HALLO!
HALLO!

Nõudke kõikjal!

JÕUDSID MÜÜGILE

Estor

KVALITEET- JA TUALETTSEEBID

**LAVENDEL-,
MARSEILLE-,
KÜMBLUS- JA
SAUNASEEP**

ÜHING „EESTI LIHAEKSPORT“

*Parim ja täielisim kümnesõrmikuline
Rootsi arvutusemasin*

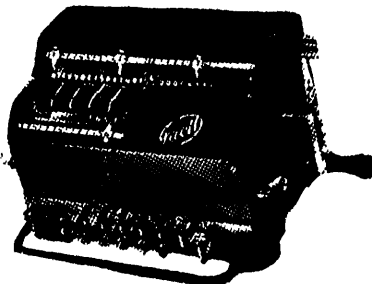
Facit

käsitsi ja elektriga töötamiseks

ESINDAJA:

V-d LOUN & SCHITIKOV

TALLINN, NIGULISTE 18 ● TELEFON 434-37

Toornahkade väljaveo kontrolli seaduse asjus

Kaubandus-tööstuskoda esitas oma seisukohad põllutööstustrile.

Vabariigi Valitsus on kaalunud toornahkade väljaveo kontrolli seaduse eelnõu, mille peamiseks sihiks, seaduseelnõu seletuskirja järgi, on eksporditavate toornahkade kvaliteedi tõstmise kaudu nende eest välisurul parema hinna saamine, mis omakorda ergutaks kodumaal nahkade tootjaid paremakvaliteediliste nahkade tootmisele.

Kaubandus-tööstuskoda ei vaidle põhimõtteliselt seaduseelnõus ettenähtud toornahkade kvaliteedi kontrolli teostamise vastu, on aga arvamusel, et kontrolli otstarbekas teostamine osutub raskeks, ja seda suurt vilumust nõudva nahkaubanduse ala asjatundjate vähesuse tõttu. Ka tekib sellase kontrolli juures hädadoht, et nõrgema kvaliteediliste nahkade väljaveole, mida meie kodumaa nahatööstus vastavate tootmisalade (seemis- ja lakknaha valmistamine) puudumisel ei tarvita, võidakse teha asjatuid takistusi, samal ajal, kui välisurudel nõrgemakvaliteedilise kauba järele nõudmine seemis- ja lakknahatööstuse tarbeks püsib. Endastmõistetavalt on sellase nõrgemakvaliteedilise kauba väljaveodu toimumud ka kindlasti vastava kvaliteedi nimetuse all.

Kaubandus-tööstuskoda märgib, et eraeksporditöörid omalt poolt on teinud kõik, et võimalikult tõsta meie eksporditava toornaha kvaliteeti selleks, et saada välisurudel paremaid hindu. Eksporditöörid on Kaubandus-tööstuskoja kaudu ja isiklikult korduvalt pöördunud vastavate ametiasutuste, tapamajade jne. poole palvetega, et nahku ei rikutaks oskamatu ja hoolimatu nüljimisega, samuti on meie toornahkade eksporditöörid-eracttevõtjad, kelledest paljud on tegutsenud üle poolesaja aasta reklamatsioone saamata toornahkade ekspordi raskele ja riisikoriklal alal, just viimaseil aastail chitanud uusi, nahkaubanduse nõudeile vastavaid, ladusid ja hoiukohti.

Kõik need eksporditööride pingutused nahkade kvaliteedi tõstmiseks ja paremate hindade saamiseks välisurul on annud ka tulemusi.

Toornahkade ekspord on viimaseil aastail mitmekordistunud, kusjuures ilmneb selgesti Eestist väljaveetud toornahkade tugev hindade tõus, nagu näitavad ka seaduseelnõu seletuskirjas toodud statistilised andmed. Näiteks veeti 1936. a. välja vasikanahku 454.639 kg või 845.977 kr. eest, seega saadi 1 kg eest keskmiselt ca Kr. 1,90, 1937. aastal oli ekspord 524.753 kg ja selle eest saadi Kr. 1.628.439.—, seega 1 kg eest juba ca Kr. 3,10. Kuigi saadud parem hind tuleb osalt panna toornahahindade paranemise arvele maa-

ilmaturul, ei ole kahtlust, et siin eraeksporditööride pingutused paremakvaliteediliste nahkade eksporditeerimiseks on etendanud küllaltki tähelepandavat osa.

Seda tõendab omakorda seegi, et Eestist eksporditavate toornahkade eest saadakse keskmiselt 10% kõrgemat hinda kui meie naaberriikidest eksporditavatest nahkadest.

Selle tõenduseks olgu toodud, et näiteks 19. oktoobril s. a. on Soome tuntud nahafirma pakkunud Eestisse soolatud 1. sordi loomanahku hinnaga 85 snt. per kg cif Tallinn. Samal ajal (17. okt.) on meie eksporditöörid samakvaliteediliste Eesti loomanahkade eest välisurul saanud Kr. 1,02 per kg fob Tallinn. Hinnavahe kg pealt on Eesti nahkade kasuks tervelt ca 17%.

Sellest ongi tingitud, et kodumaa nahatööstused tähelepandaval hulgal toovad sisse ka kergeid toornahku nendest maadest, kus nahad on odavamad kui meil. Et naabermaade odavate nahkade võistlusest hoolimata siiski Eesti toornahkade ekspord on viimaseil aastail suuresti tõusnud, siis peab sellest järeldama, et Eesti nahkade kvaliteet välisurude r a h u l d a b.

Kõrgemakvaliteediliste toornahkade toodangu tõstmiseks oleks K.-t.-koja arvates küll tingimata tarviline sisse seada vastav kontroll nahkade nüljimisel tapamajades, samuti teha põllumeeste seas selgitustööd, kuidas hoiduda nahkade rikkimisest nüljimisel, mida praegu juhtub liig sagedasti.

Samuti tuleks otsida teid nahkade tõukudest vabastamiseks. Vaevalt suudaks kvaliteedikontroll ekspordi juures siin midagi tõsisemat korda saata.

Mis puutub seaduseelnõu seletuskirja väidetes, et toornahkade väärtus rikutakse ebaotstarbeka soolamise, kuivatamise ja hoidmise tõttu, siis ei saa siin kuidagi süüdistada pikaajaliste kogemustega eraeksporditööre, küll aga on võinud sellased väärkäsitelud ette tulla vilumatute uute ettevõtete juures.

Karunahkade kontrolli kohta on Kaubandus-tööstuskojal märkida, et siin osutuks see küll ülearuseks. Karunahkade nüljimine on meil hea ja nahad ise on välisurul leidnud kõigiti soodsa vastuvõtu, mis ilmneb karunahkade ekspordi pidevast tõusust.

Kui siiski leitakse kvaliteedikontrolli teostamine kõnesoleva seaduse alusel olevat tarviline ja selle juures kavatsetakse tarvitusele võtta eriliste väljaveolubade süsteemi, nagu on ette näh-

tud eelnõus, siis leiab Kaubandus-tööstuskoda, et eeltoodud seisukohti arvestades tuleb väljaveolood anda kõikidele nendele senistele eksportööridele, kes seaduse alusel ülesseatavad väljaveo tingimused täidavad ja vastavad seaduses loetletud nõudeile.

Väljaveolubade kindlustamine ainult mõnele üksikule ettevõttele ei tohiks K-t.koja arvates aset leida, kuna sellane monopoliseerimine ei saaks kaugeltki olla kasuks meie rahvamajandusele. On täiesti selge, nagu näitavad mõnede riikide kogemused, kus sellased monopoliseerimised on läbi viidud, et sellega on võistluse puudumisel kaasnenud vaid see nähtus, et nahkade tootjad on saanud nahkade eest tunduvalt vähem kui võistluse püsimisel.

Eriti on rahvamajanduslikult ebaotstarbekas puht-äriliste monopolide loomine.

Sellane tsentraliseerimine ei suudaks ka kunagi kindlustada toornahkadele välisturgudel paremaid hindu, nagu vahest ekslikult arvatakse,

kuna välisturul nahahinnad kujunevad meie väikesist kvantumest mõjutamata.

Pealegi kasutavad senised eksportöörid müüjatel oma suuri kogemusi, vilumust ja sidemeid, mis ei ole jätnud meie nahkade ekspordile soodsat mõju avaldamata.

Edasi leiab Kaubandus-tööstuskoda, et väljaveolubade andmisel, kui sellane kord seaduseandlikul teel siiski maksuma pannakse, peaks võimaldatama kaasa otsustada ka majandusministril, kuna Majandusministeeriumil peaks olema parem ülevaade kodumaa nahatööstusest ja nahkaubandusest.

Lõpuks soovib Kaubandus-tööstuskoda, et kojale antaks võimalus töötada kaasa põllutööministri poolt kõnesoleva seaduse põhjal väljaantavate määruste väljatöötamisel, millest kodumaa nahatööstus ja nahkaubandus on tõsiselt huvitatud.

Tööpinge tekstiiltööstuses

Ärärükk Üleriikliku Tekstiiltöösturite Ühiuğu aastaraamalusl II

Ajakirjanduses ja asjaomastes ringkondades on viimasel ajal sageli sõna võetud meie tekstiiltöölise olukorra, eriti nende tööpinge tõstmise ja palgataseme üle. Mõlema küsimuse kohta on aga seni esildatud vähe faktilist materjali. Kuna praegu selles tööstusharus on käimas laiaulatuslikud ümberkorraldused, ei tohiks olla huvitusest allpool toodud kirjutus asjatundja selest, milles on toodud täpsemaid võrdlusandmeid meie ja inglise tekstiiltöölise töökoormatuse ja produktiivsuse ning palgataseme kohta.

Võrdluse aluseks võtame harilikud teljed ja lihtsa standardkanga, milleks inglise kangrutele on „Uniform List of Prices for Weaving 1936“ järgi kangas lõimega mitte alla nr. 28 lõime tihedus 60 lõnga 1", kude mitte alla nr. 30, laius 36", Kangru teenistus töötamise juures 6 teljel on siis 18,2 d 100.000 löögi eest. Kui telg teeb, nagu meil, 190 lööki minutis, siis 6 telge tunnis teevad $190 \times 6 \times 60 = 68.400$ lööki. Lugeses telje kasuliku tegevuse koeffitsiendiks 75%, saame produktiivseid lööke tunnis $68.400 \times 0,75 = 51.300$, mille eest kangrute tegelikult makstakse.

Arvestades kangrute 100.000 löögi eest tasu 18,2 d, moodustab see 51.300 eest 9,34 d, kursiga

1 £ = Kr. 18,35 ümberarvestatult 71,40 senti tunnis.

3 teljega töötamisel ja kiiruse juures 210 lööki minutis meie kangrud võivad saavutada $210 \times 3 \times 60 = 37.800$ lööki tunnis. Arvestades selle kiiruse juures telje kasuliku tegevuse koeffitsiendiks 72%, saame produktiivseid lööke 3 teljel $37.800 \times 0,72 = 27.216$. Kui kangrutele maksti selle juures 37 senti tunnis, siis 100.000 löögi eest tasu oleks 135,95 senti, ümberarvestatult inglise valuutasse 17,78 d.

Selgub, et tööpalga osa kauba hinnas on meie vabrikuis peaaegu sama mis inglise vabrikuis, ometi meie kangrud aga teenivad selle juures märksa vähem. Raskuspunkt ei seisa seega kangrute töö hindamises, vaid nende töökoormatuse ja produktiivsuses. Samal ajal kui inglise kangur, töötades 6 teljel ja teenides 70,14 senti tunnis, saavutas 51.300 produktiivset süstikulööki, meie kangrud, töötades 3 teljel palgaga 37 senti tund, saavutasid ainult 27.216 produktiivset süstikulööki. See-ga palgad mõlemal juhul on enam-vähem proportsionaalsed tööle.

6 teljel töötamise juures osutub vajalikuks rida lisatöölisi, et vabastada kangruid kõrvaltöist ja anda neile võimalus enam aega pühendada tel-

gedele. Nende lisatöölise palk (koe juureveoks, telgede puhastamiseks, lamellide seadmiseks) moodustab meie katsete juures kuni 15% kangrute palgast. Sellest järgneb vanade 3 telje tööhinnakirjade alandamise vajadus, kui need aluseks võetakse 6 telje hinnakirjale. Tuleb veel märkida, et inglise vabrikuis töötamise juures 6 teljel ei kasutata üldse lõimevaatlejaid ja ka lamelliseadjate tasu meie vabrikuis moodustab, võrreldes inglise vabrikutega, meile lisakulu. Säärased tööd, nagu pöranda puhastamine, telgede puhastamine ja õlitamine, kangaste ja koe vedu, tehakse inglise vabrikuis kangrute arvel, mahaarvamiste teel nende töötasust. Need mahaarvamised on avaldatud „Uniform List of Prices for Weaving 1936“ väljaandes järgmiselt:

pühkimise ja puhastamise eest	
mitte üle	2½%
õlitamise eest	½%
kangaste veo eest	½%
koe veo eest	½%

6 teljel töötamise juures kasutatakse Inglismaal ainult 2 viimast lisatööd.

Tuleb silmas pidada, et need tööpalkade võrdlevad andmed ei luba väita, et eesti kangru madalama teenistuse tõttu meie riie peaks olema vastavalt odavam, kuna, nagu juba eelpool tähendatud, tööpalka osa kauba hinnas on sama mis Inglismaal, s. o. 1 meetri riide kudumise eest saab meie tööline umbes sama tasu mis inglise tööline. Riide hinda mõjutavad teised tegurid, ja nimelt on meie tekstiiltööstuses tegevustingimused hoopis erinevad kui Inglismaal. Esmajoones tuleb arvesse turu maht. Inglise vabrik võib spetsialiseeruda teatud kindlatele riidesortidele ja toota neid kuust kuusse ja aastast aastasse. Niisugune töö muutub sedavõrd lihtsaks, et vabrik vajab minimaalse arvu meistreid ja ametnikke; samuti töölised spetsialiseeruvad kitsal alal ja neid on vaja vähem, nende teenistus aga suureneb. Meie tekstiiltööstus aga turu nõudel peab olema universaalne ja tootma kõike, millele on nõudmist, ja selle juures õige väikesel hulgal. Nii, näiteks, võib üks siiditööstus toota kuni 400.000 meetrit siidriiet aastast. Meie turu tingimuste juures aga iga sorti võib välja lasta vaid 1000—2000 meetrit. Samasugused vabrikud Inglismaal võivad valmistada iga sorti sadades tuhandeis meetreis.

On möödas ajad, kus meil bjasi ja mitkali müüdi sadades tuhandeis meetreis. Praegu toorja trükitud kaubad enam ja enam surutakse välja turult ja asendatakse komplitseeritumate kaupadega igasugustest värvitud ja korrutatud efektidega lõngadest. Neid kaupu toodetakse,

nagu siidkaupu, piiratud eesti turule väikesel hulgal. Kõik see tõstab hinda, ja kui lisada sellele veel töölise vähesed produktiivsuse, siis muutub kaup veelgi kallimaks, eriti kui tõstetakse töölise palku, ilma et tõuseks nende töö viljakus.

Ulal vaatlesime ainult kangaste tootmist. Sama aga maksab ka töölise kohta ketrusosakonnas. Meil töö ketrusmasinail millegipärast töölise hulgas on tihedalt seotud mõistega „masin“ ja mitte masina värtnate arvuga. Kui vabrikus on kõrvuti üks masin 300 ja teine 450 värtnaga, siis tööline on valmis töötama ühel või teisel sõnalausumata. Kui temale anda aga 1½ masinat (s. o. 300-värtnalist), ehk „kolm poolt“ sama värtnaarvuga (450), siis tulevad sellest hõõrumised, töölisnõukoogu vahelesegamised jne. Ameerikas ja Inglismaal töölise koormatus ulatub kuni 2000 värtnani, olenevalt lõnga numbrist. Meil seni töölised kuidagi ei tahtnud töötada rohkem kui „ühel masinal“. Sellest tuli säärane olukord, et vabrikuil oli kasulikum omada masinaid suurema värtnaarvuga, millega ongi arvestatud mõnel pool uute masinate tellimisel, viies värtnate arvu kuni 550-ni. Ameerikas, vastupidi, tarvitatakse masinaid 250 värtnaga, ja teadlik tööline taipab, et rohkem niite katkemisi juhtub poolide tööle hakkamisel ning töö lõpetamisel, ja et katkemiste arv teatavas ajaühikus oleneb värtnate arvust sellel momendil. Omades kaks lühikest masinat ühe pika asemel, selle kasutu töö periood jaguneb pooleks. Kui üks masin alustab tööd, teine juba töötab poolide keskepaigas, ja niite peagu üldse ei katke. Kui esimesel masinal hakkab rebenema niit, siis on võimalikke parandusi 250 värtna, kuid mitte 500 värtna ulatuses. Siinseis vabrikuis ketrusmasinail on 300—350 värtnat, seega normaalse töökoormatuse juures tuleks töölistel töötada 1½—2—3 masinal. Meil, rakendades töölisi 2—3-le masinale, on järelduseks nurin ja etteheitel tööjõu ekspluateerimises, kusjuures unustatakse värtnate arv. Arusaadav, et kui töölise koormatus on madal, siis ka nende teenistus on väike, kuigi eelpool toodud arvestuse alusel ühele toodanguüksusele kulutatud töö eest makstakse sama hinda mis Inglismaal.

Ühe töölise keskmine päevane toodang meie vabrikuis keskmiste lõnga nr. nr. juures, umbes nr. 20, on 16 kilo, ja töölise poolt ümbertöötatud puuvillapallide arv aastast ulatub ketrusosakonnas 25, kangruosakonnas 10 pallini.

Meie vabrikuil on, peale puhttootmiseks rakendatud töölise, rida abijõude, kes välismaa vabrikuis puuduvad. Välisvabrik piirdub ainult tootmisega ega abista ei töölisi ega ametnikke

sotsiaalsel alal, korteri, sauna, klubide jne. näol. Samuti ei ole välisvabrikuil oma suuri remonttöökodasid. Kui arvestada kõiki neid lisatöölisi, siis Eestis ühe töölise poolt ümbertöötatud pallide arv langeb 8-le.

Välismaa vabrikuis aga 1 töölise poolt ümbertöötatud pallide arv ulatub 40-ni, kuna ära lan-

gevad kõik lisatöölised ja töölistel on suurem produktiivsus suurema koormatuse juures.

Kõik eeltoodu räägib selle poolt, et alustatud vabrikute reorganiseerimist tuleb jätkata, et anda töölitele suuremat teenistust, nõudes neilt aga selle juures suuremat produktiivsust, umbes võrdset välismaa tööliste produktiivsusele.

Kaubandus-tööstuskoja seisukohti linakaubanduse tsentraliseerimise küsimuses

Kaubandus-tööstuskoja nõukogu kaalus linakaubanduse tsentraliseerimise küsimust, mis on viimasel ajal uuesti päevakorraks kerkinud ja tekitab ärieringkondades põhjendatult ärevat meeleolu.

Olles põhimõtteliselt monopolistlike kui kaubandust ja tööstust nende loomulikus arengus takistavate korralduste vastu leidis Kaubandus-tööstuskoda, et linakaubanduse tsentraliseerimiseks toodud põhjendused ei vasta tegelikule elule.

1. Linakaubandus on komplitseeritumaid ja konkurentuuri mõjudele tugevasti alluvaid kaubanduse alasid. Arvesse võttes lina suurt osatähtsust meie rahvamajanduses — nii eksportkaubana kui ka toorainena linaketramise ja -kudumise tööstuses — peab Kaubandus-tööstuskoja arvates toimima erilise ettevaatusega linakaubanduse murrangulistest mõjutamistes põhjusel, et uued selle ala edustajad ei või ega suuda omada neid kogemusi ja teadmisi, mille varal seni tegutsevad ettevõtted on suutnud edukalt töötada linakaubanduse alal.

Kavatsetava korralduse põhjenduseks esitatud väide, et lina väljaveol mitme eksportöri kaudu ei saada võimalikku kõrgemat hinda, kuna tsentraliseeritud väljaveo juures olevat võimalik saavutada paremaid hindu, ei ole usutavalt põhjendatud.

Tsentraliseerimise õigustamiseks on eeskujuna toodud NSVL-u, Läti ja Leedu, mitte aga neid Lääne-Euroopa maid, kus vaba võistluse juures on saavutatud eriti tähelepanuväärseid tagajärgi linakaubanduse ja -tööstuse alal. NSVL-us on kogu majandus riigistatud ja seepärast ei saa see olla meile eeskujuks, ka ei ole kohaldatav võrdlus hindades (kuna vene lina teatud sordid on alati olnud kõrgema kvaliteediga kui meie lina parimad sordid). Lätis on linakaubandus juhitud monopolist ja Leedus tsentraliseeritud korraldusest.

Kui võrd monopoliseeritud linakaubandus on suutnud mõju avaldada välismaa turuhindadele,

näitavad järgnevad andmed, mis on toodud Konkurentuuriinstituudi „Majandusteatedes“.

Möödunud linamüügi-hooaja algul, oktoobris 1937. a., noteeriti linahind Šoti turul:

Läti-Livoonia R. £ 84—85 („Majandusteated“ nr. 40 — 5. 10. 1937).

Võru-Petseri R. £ 83- 84.

Linamüügi-hooaja lõpul, maikuus 1938. a.:

Läti-Livoonia R. £ 70—71 — tagasimineks £ 14,

Võru-Petseri R. £ 69 -70 — tagasimineks samuti 14. („Majandusteated“ nr. 19 - 17. V 1938).

Nagu toodud näitest selgub, ei olene linahind sellest, kuidas linamüük on korraldatud müüja maal, vaid sellest, kui suur on nõudmine maailmaturul. Lina ei ole mitte esimese järgu tarbeaine, nagu või, peekon ja kanamunad, vaid tööstuse tooraine, seepärast allub ta ka palju kergemini ja suurematele hinna kõikumistele kui esimesed. Olulise tegurina linahinna kujunemisel on linaketruse ja -kudumise vabrikute tarvidus lina järele, mis omakorda jälle on mõjutatud väga mitmesuguseist tegureist, muu hulgas näiteks Jaapani-Hiina sõjastki.

Kui tahetakse tõendada, et tsentraliseeritud linakaubanduse kaudu saab tootja oma lina eest paremat hinda kui üksikeksportöridelt, siis ka siin Läti olud tõendavad vastupidist.

Läti lina kokkuostuhind oli möödunud aastal ja ka käesolevaks linamüügi-hooajaks kindlaks määratud Ls 1.40 R. sordi alusel. Preemiat makseti tootjale Ls 0,10 kilogrammilt. Sellega sai tootja üldse Ls 1.50 kilogrammilt R. sordi alusel, see on meie rahas praeguse kursi järgi Kr. 1.08. Meie eksportörid aga on maksnud Petseri-Võru R. lina eest 1937/38. a. linamüügi-hooajal Kr. 1.16—1.30 kilogrammi eest; ainult suvekuudel — mais, juunis, juulis — kui linakaubanduses on

peagu täieline seisak, langes hind alla 110 sendi kilogramm. Nii on meie linatootja saanud märksa paremat hinda kui Läti oma. Vahe Läti tootja kahjuks on seda suurem, kui arvesse võtta, et läti lina välisturuhind meie omast on tonnilt £ 1—2 kõrgem, mis omakorda põhjeneb aga üksnes sellel, et juba vanast ajast on Läti päritoluga Livoonia linal hea kuulsus, mis asjatundjate seletusel on ka täiesti põhjendatud.

Olukorda illustreerib muuscas asjaolu, et Eestis maksetavad kõrgemad hinnad meelitavad läti piiriäärseid talupidajaid realiseerima oma lina salakaubana Eestis. Meie piirivalve poolt on ka tabatud mõnel juhtumil üle piiri toodud lina, mis kui salakaup on enampakkumisel müügile lastud.

Kokku puutudes piiriäärsete läti linakasvatatega avaldavad need suurt nurinat oma linamonopoli üle, eriti hindade suhtes, kuna nad peavad järjekindlalt oma lina linamonopolile välisturuhindadest märksa odavamalt ära andma.

Nagu nägime, on Eestis seni eksportöride omavahelise võistluse tõttu linahinnad püsinud kõrgemal tasemel kui Lätis. See on ka täiesti arusaadav. Ostjate omavaheline võistlus on meil hoidnud linahinnad võrdlemisi kõrgel tasemel, mis on tootjatele olnud kasuks.

Monopolistliku korralduse juures puudub aga täiesti võistluse moment ja müüjad-tootjad satuvad täielisse rippuvusse monopolistist, kes dikteerib hinnad.

Kui linakaubandus antakse ühistegelisele eramonopolile, siis peaksid ühistegelise korralduse loomisel säärasest ühissettevõttest osa võtma kõik linatootjad-põllumehed. Arusaadav, et nii raskepärane aparaat toimib suurte kuludega, mis tootjatele väljamaksetavaid hindu saab ainult alla suruda. Kui aga kavatsetak ühistegelise korraldus kõiki tootjaid ei peaks haarama, siis sellega antaks talle täieline erakaubandusliku ettevõtte ilme, kelle otseseks huviks on suurema vaheliku saamine ja kes monopolistina lina eest väljamaksetavaid hindu hakkab alla suruma.

Põhimõtteliselt ei saaks nagu olla selle vastu, et linakasvatajale tahetakse kindlustada sellane hind, mis tasuks vähimasti tema tootmiskulud. Kuid selle soovi teostamine põrkab ülepea raskustele. Kõigepealt tekib küsimus, kes sel juhtumil, kui linahinnad maailmaturul langevad allapoole meil kehtivaid normaalkind, tasuks vahe maailmaturuhinna ja normihinna vahel. Seda suudab tsentraliseeritud müügikeskus niisama vähe kui üksikeksportörgi. Kui aga juuremaksu tahetakse teostada erifondist või riigikassast, siis võiks see niisama hästi toi-

muda ka ilma tsentraliseeritud müügikeskusest. Kuid vaevalt on loota, et meie riigikassa peale seniste juuremaksude suudab veel endale võtta uusi kohustusi juuremaksude suhtes, eriti kui arvesse võtame riigikaitse alal eelseisvaid suuri kulutusi.

2. Normeeritud hindade puhul võib meie linaketramise ja -kudumise tööstus sattuda õige raskesse seisukorda. Linaketramise ja -kudumise tööstus on meil arenemisvõimeline ja üks tervemaid tekstiiltööstuse harusid. Linatööstus 5 vabriku näol annab tööd umbes 2.000 töölisle ehk 60% tekstiiltöölise üldarvust. Linatööstuses on rakendatud 10.000 värtnat ja 435 telge. 1936. a. oli selle tööstusharu (koos džudutööstusega) brutotoodang 4.997 tuh. kr., sellest netotoodang on 2.438 tuh. kr.

Linatööstusel on õnnestunud päris edukalt vallutada välisturge ja seega saavutada kodumaisele toorainele baseeruva tööstuse lõppsiht — liita kodumaine tooraine ja tööjõu viimistletud valmisproduktiks. Iga riik püüab selle sihi poole ja selleks ka igati toetatakse tööstusharusid, mis baseeruvad kodumaa toorainele. Ka NSVL paneb viimaseil aastail suurt rõhku sellele, et tema lina läheks välisturule mitte toorainena, vaid ümbertöödeldult lõnga või riide näol. Sellega ongi seletatav see nähtus, et NSVL-u linakspord viimasel ajal on õige tunduvalt vähenenud.

Meie linatööstuse pingutuste tulemusena võime märkida, et linast toodetud valmissaaduste ekspord ei ole nõnda tundeline maailmaturu kõikumiste suhtes, ka kriisiaegadel mitte, kui linakiu ekspord, nagu nähtub alljärgnevast tabelist:

	1929	1933	1936	1937
	tonnides			
Lina	10.117,1	3.052,1	7.968,5	6.238,4
Linane riie	424,5	232,6	471,1	456,1
Linane lõng	25,6	117,4	319,9	380,8

Väärtuse järgi on linatööstuse saaduste ekspordis märgitav tõus: 1933. a. müüdi linatööstuse tooteid 0,7 milj. kr. eest, 1937. a. 1,8 milj. kr. eest. Väärtuselt teevad lina valmissaadused linakiu ekspordist 26%, kuna koguselt moodustab linatoodete ekspordist kõigest 10—15% linakiu ekspordist.

Linatööstus on suutnud oma tooteile võita kindlad turud: lõngale — Saksas, Portugalis, Daanis, Soomes, ning linasele riidele — Daanis, Norras, Rootsis, Hollandis. Mitme nimetatud maa suhtes on linased kaubad üheks kaalukaimaks

vahendiks, mis aitab tasakaalustada kaubavahetust nende maadega.

Linakudumine on raine monopoliseerimise ja tootjatele kindla maksmapaneku tulemusena võib aeg-ajalt tekkida olukord, et linatööstuse vabrikutele tooraine kallineb ja ollakse ehk koguni sunnitud kodumaa linast maksma kõrgemat hinda kui maailmaturul. See aga, koos kõrgete sisseveotollidega välismaal, teeb linavabrikutele ekspordi võimatuks. Järeldus: selle asemel, et üht normaalsele ja tervele alusele rajatud tööstust igati toetada, raskendame selle tegevusvõimalusi ja kahandame tunduvalt oma valuutalikkeid.

Monopolisüsteemi juures on veel teisigi hädadohte. Vabrikud ei ole garanteeritud, et nad saavad sobivas kvaliteedis ja küllaldases valikus toorainet.

Ülaltoodu põhjal peame ka meie linaketramise ja -kudumise tööstuse seisukohalt olema linakaubanduse tsentraliseerimise või monopoliiseerimise vastu.

3. Tsentraliseerimise kavade põhjenduseks tuuakse ette vajadust tsentraliseeritud müügikorralduse abil lina kokkuostu korraldada kindlate standardsortide alusel.

Ka senised linaeksporditörid on ikka lina ostnud kindla standardi alusel ja selle teostamiseks läinud üsna karmide abinõudeni. Teatavasti eriti Petserimaal linatootja tihti meelega harib lina puudulikult. „Majandusteated“ nr. 5 — 1938. a., lk. 102 kirjutab: „Suurimaks puuduseks Petseri lina juures on praegu puudulikult haritud linalesikate pead, millised jäetakse päris meelega luiseks, et saada suuremat kaalu“. Kuidas meie praegused linaeksporditörid selle sissejuurdunud pahe vastu püüavad võidelda ja millist mõju see tootjale avaldab, näitab järgmine märg „Majandusteated“ nr. 9 — 8. III 1938. a., lk. 182: „Meie linaeksporditörid leppisid veebruari keskel kokku, et nüüd ostetakse Petseri rajoonis ainult säärast lina, mis kõlbab otse vedada välja, ja hinnatakse paremat linaharimist senisest kõrgemale, makstes hästi haritud lina eest paremat hinda“. Suurendatud nõudmised linaharimise suhtes mõjutasid aga linaturgu nii, et hakati lina tooma vähem müügiks ja linalaadad muutusid võrdlemisi vaikseks, nagu on märgitud samas „Majandusteated“ numbris. Sellest peab järeldama, et linaeksporditörid, olgu see monopolist või mitte, linaharimise taseme tõstmiseks saab võrdlemisi vähe ära teha. Siin oleks kõigepealt vaja õpetust ja selgitust. See ei ole meie arvates mitte

linakaupmehe, vaid tootja oma esinduse, s. o. Põllutöökoja, ülesanne, kellel sel alal seisab ees suur tööpöld.

4. Edasi arvatakse, et tsentraliseeritud müügikorraldus võimaldaks arendada linaharimise mehhaniseerimist.

Praegu on linaharimise mehhaniseerimine kogu Euroopas alles katsetamise ajajärgus ja pikemaajalised kogemused sel alal alles puuduvad. Katsetamisel on õige mitmet tüüpi masinad ja üks kiidab üht, teine teist tüüpi. Kindlaks kujunenud ei ole veel midagi. Meiegi majandus on sellasel katsetamisel maksanud õige kallist kooliraha. Lina õilistamiseks muretseti mitme ringkonna poolt omal ajal õige kalleid masinaid ja seadmeid, mis ei suutnud ennast hiljem õigustada ei majanduslikult ega tehniliselt. Lina ostmisel ja hinna määramisel pannakse suuresti rõhku omadustele, mis on sageli saavutamatud mehaanilise tööstusega (värvus, kiu pehmus ja muu säärane). Petseri ja Võru lina on välismaa linaketrajate poolt otsitav kaup just oma käsitsi harimise poolest.

Konjunktuurbüroo ajakirjas „Konjunktuur“, linamajanduse erinumbri 1937. a. juunis nr. 31 (6), artiklis „Linamajanduse arendamise edasisihtjooni“ autor arvab linaharimise mehhaniseerimise kohta järgmist: „Nagu meil mitmesuguseis linarajoonis näha, ei avalda linaharimise mehhaniseerimine linaharimise korralikkusele kuigi suurt mõju. Käsiroobitsal haritakse lina samahästi kui virridel või moodsail turbiinidel või kohati isegi paremini, sest linaharimise mehhaniseerimist ei ole suudetud teostada nõnda täielikult, et linaharija tööoskus ja vilumus ei avaldaks mingit mõju, vaid ka võrdlemisi hästi mehhaniseeritud linaharimistööstusis sõltub töö korralikkus suurel määral tööliste valikust“.

Sama autori arvates kuluks minimaalse toorlinavabrikute võrgu väljajätkamiseks 1.110.000 krooni.

Oleks asjatu loota, et linakaubanduse tsentraliseerimisega suudetakse kaasa aidata toorlinavabrikute ehitamisele, kuna see on suurelt osalt finantsküsimus.

5. Veel on linakaubanduse tsentraliseerimise vajaduse põhjenduseks toodud ette, et tsentraliseerimine võimaldaks stabiliseerida lina külvipinda ja aitaks tõsta linasaake.

Sellased lootused meie arvates on liig optimistlikud. Külvipinna suurenemisele või kahane-misele annab otsustavalt tõuget üksnes maailmaturu linahindade tase. Kui linahinnad maailma-

turul püsivad kauemat aega madalal, siis võiks lina külvipinda pikemat aega stabiilsena hoida üksnes pidevate juuremaksude najal. Sääraste juuremaksude toimetamist ei saa aga rahvamajanduslikust seisukohast lubatavaks pidada. Üski riik ei suuda pikemat aega ülal hoida majandusharu, mille tooteid rahvusvaheline turg ei tarvita või tarvitab üksnes väga madala omahinna eeldusel.

Lõpuks olgu veel tähelepanu juhitud sellele, et Eesti põhiseadusliku korra järgi ei tohi olla kodanike suhtes ei eesõigusi ega paheõigusi. Kavetatava linamonopoli teostamisel satuks aga see grupp inimesi, kes saab oma kätte linamonopoli, eesõigustatud seisukorda, kuna teised eksportörid, olles välja surutud oma seniselt tegevusalalt, osutuksid asetatuks paheõiguslikku seisukorda. Kui riik tahab korraldada majanduselu õigluse ja ühetaolisuse põhimõttele, siis peaksid tema korraldused tabama kõiki kodanikke ühtlaselt.

See seisukoht on seda õigustatum, et linamonopoli sisseeadmine keset sesooni tooks senistele eksportöridele suuri materiaalseid kahjusid. Lina eksportkaubanduse korraldamine nõuab teatud ettevalmistusi, mis on seotud suurte kuludega. Eksportöridel on renditud vastavad laoruumid, on palgatud asjatundjad-praakrid ja äripersonaal, kelle vallandamine on seotud tähtsatega. Neid kulusid on Eesti linaeksportörid teinud heas usus, et neilt ei võeta õigusi linade eksportimiseks. Sellele lisandub veel, et mitmed eksportörid on seotud lepinguliste kohustustega välismaa kaubatarvitajatega, millede täitmata jätmisel nad kannavad tsiviilvastutust.

Kõige eelpooltoodu põhjal Kaubandus-tööstuskoda on veendunud, et linakaubanduse monopoliseerimine ei suuda võrreldes praegusega tuua linakaubanduse alal mingisuguseid paremusi, vaid võib mõjuda koguni meie väljakujunenud linakaubandusele ja linatööstusele takistavalt ja tagasikiskuvalt.

Eesti, Läti ja Leedu ühिलustatud veksliseadus

Uue veksliseaduse erinevusi senisest veksliseadusest

Valter Nõges

(Järg.)

Aktseptimine.

1. Senise VS-e § 97 p. 1 järgi vastutab trassant niihästi käskveksli aktseptimise kui ka lunastamise eest. Sama kordab ÜVS-e § 9 lg 1. Kuid erinevalt VS-st lubab ÜVS oma § 9 lg 2 trassandile vabastada enese vastutusest aktseptimise eest. See võib toimuda sõnade „ilma minu vastutusest aktseptimise eest“ või mõne muu samatähendusliku väljendi paigutamiseega veksliteksti või trassandi poolt allakirjutatud pealdisena vekslile esiküljele. Seesugune klausel ei takista vekslivaldajat käskvekslit trassaadile aktseptimiseks esitamast. Ta üksnes ei võimalda teostada regressi trassandi ja selle käendajate vastu, kui trassaat jätab vekslile aktseptimata.

ÜVS erinevalt VS-st võimaldab trassandile vabastada enese vastutusest aktseptimise eest veel sellega, et ta lubab trassandile keelata, vekslile esitamise aktseptimiseks (§ 22 lg 2). See võib toimuda sõnade „vekslit ei või esitada aktseptimiseks“ või mõne muu samatähendusliku väljendi paigutamiseega vekslile teksti või trassandi poolt allakirjutatud pealdisena vekslile esiküljele. Seesuguse aktseptimiseks esitamise keelu

klausli paigutamiseega vekslisse langeb ära võimalus teostada selle vekslile järgi ennetähtpäevset regressi mitteaktseptimise korral mitte ainult trassandi ja selle käendajate vastu, nagu see on ka sel juhul, kui trassant on enese vabastanud vastutusest aktseptimise eest (§ 9 lg 2), vaid ka indossantide ja nende käendajate vastu. ÜVS ei võimalda keelata vekslile esitamist aktseptimiseks indossantidele: nende poolt vekslisse paigutatud aktseptimiseks esitamise keelu klauslit tuleb lihtsalt pidada mittekirjutatuks. Küll aga võimaldab ÜVS indossantidele vabastada enese vastutusest nii vekslile aktseptimise kui ka lunastamise eest vastutamatus klausli paigutamiseega vekslile (vt. käesoleva artikli VI osast indossimise peatüki 3. p.: K.-T. Teataja 1938, nr. 21, lk. 535). Olgu tähendatud, et trassant ei saa milgi juhul vabastada enese vastutusest lunastamise eest: tema poolt vekslisse paigutatud seesugune klausel tuleb lugeda mittekirjutatuks (§ 9 lg 2).

Aktseptimiseks esitamise keelu näeb ÜVS ette üksnes regressikohuslaste huvides. Seepärast ei tule lugeda tühiuks seesuguse keelu vastaselt tehtud aktsepti. Selle aktseptiga kohustub aktseptant lunastama vekslile sel-

le maksutähtpäeval mitte üksnes sellelt vekslivaldajalt, kes esitas vekslit aktseptomiseks, ning selle järelkohuslastelt, vaid ka selle vekslivaldaja eelkohuslastelt, järelikult ka trassandilt.

Aktseptomiseks esitamise keeldu ei ole lubatud ette näha (§ 22 lg 2): 1) näitaegvekslites, kuna nende vekslite maksutähtpäeva arvatakse kas aktseptomipäevast või mitteaktseptomise pärast toimunud protesti päevast (§ 35); järelikult näitaegvekslite aktseptomiseks esitamine on vajalik nende vekslite maksutähtpäeva määramiseks; 2) domitsiilvekslites laemas mõttes, seega niihästi vekslites, milledes on määratud maksukohaks trassaadi elukohaga mitteühitv paik, kui ka vekslites, milledes § 4 kohaselt on määratud erimaksja, olgu see siis trassaadi elukohas või mujal. Domitsiilveksli aktseptomiseks esitamine on vajalik selleks, et trassaat saaks õigeaegselt teha korraldusi vekslit väljalunastamiseks selle maksutähtpäeva saabumisel ning seega ära hoida vekslit asjata protestimist, kui tal peaks olema alus vekslit lunastamiseks. Kui näitaegvekslisse või domitsiilvekslisse on paigutatud aktseptomiseks esitamise keeldu klausel, siis ei takista see nende vekslite aktseptomiseks esitamist ning mitteaktseptomise korral nende järgi regressinõude teostamist.

Aktseptomiseks esitamise keeldu klausli paigutamise käskvekslisse muutub viimane mitteaktseptitavaks veksliks. Seda liiki vekslid on siiani kasutamist leidnud näit. Prantsusmaal. Nende ülesandeks on võimaldada usaldajale seesuguste nõuete käibesse laskmist, millele maksutähtpäev pole veel saanud ning millele alusel seepärast nende järgi kohustatud isik oma võlgniku seesugusele seisukohale vaatamata väljaks vekslit tema lunastada, siis jätkaks võlgnik vekslit aktseptimata ning vekslivaldajal oleks tee lahti pärast vekslit protestimist mitteaktseptomise pärast regressinõude pööramiseks oma eelkohuslaste, järelikult ka trassandi vastu. Selle vältimiseks usaldaja, väljates seesuguse vekslit, esiteks keelab vekslit aktseptomiseks esitamise, mistõttu tema ega tema järelkohuslaste vastu ei saa teostada ennetähtpäevset regressi mitteaktseptomise korral, ning teiseks, määrab vekslit maksutähtpäevaks vekslit väljamise aluseks oleva nõude maksutähtpäeva. Selle saabumisel pole võlgnikul enam mingit põhjust keelduda vekslit lunastamisest, kuna ta sellega ühtlasi kustutab oma kohustuse usaldaja vastu.

2. Võib olla juhtumeid, kus trassant erilistel põhjustel soovib, et vekslit ei esitataks trassaadile aktseptomiseks enne teatud tähtpäeva, kuna

ta arvestab seda, et trassaat nõustub vekslit aktseptomise mitte enne, vaid pärast seda tähtpäeva. Lähtudes sellest kaalutlusest lubab ÜVS erinevalt senisest VS-st trassandile paigutada vekslisse klausli, millega ta keelab vekslit aktseptomiseks esitamise enne selleks otstarbeks klauslis määratud tähtpäeva (§ 22 lg 3). Seesuguseid tähtajalisi aktseptomiseks esitamise keeldu klausleid ei ole keelatud paigutada ka näitaegvekslitesse ning domitsiilvekslitesse.

3. Senise VS-e § 6, § 90 p. 2 ja § 99 p. 2 järgi on näitaegvekslitesse lubatud märkida eritähtaeg, mille jooksul võidakse vekslit esitada aktseptomiseks. See tähtaeg aga ei või olla pikem kui üks aasta, arvates vekslit koostamispäevast. Erinevalt on see küsimus lahendatud ÜVS-s. Selle § 23 järgi tuleb näitaegveksel esitada aktseptomiseks ühe aasta jooksul, arvates vekslit koostamispäevast, kuid trassandil on õigus seda tähtaega lühendada või pikendada. Trassandi poolt määratud tähtaega või, kui trassant seda määranud pole, siis seaduslikku üheaastast tähtaega võib indossant lühendada. Kui on lastud mööda minna seaduslik või trassandi poolt määratud tähtaeg, siis kaotab vekslivaldaja regressiõiguse kõigi vekslitkohuslaste vastu (vt. § 53 lg 1 ja 2). Kui aga veksel pole esitatud aktseptomiseks indossandi poolt määratud tähtajal, siis kaotab vekslivaldaja regressiõiguse üksnes selle indossandi ja tema käendajate vastu (§ 53 lg 3). Teised vekslitkohuslased, järelikult ka indossandi järelkohuslased, ei saa teostada indossandi poolt määratud tähtajale.

4. Nii senise kui ka uue veksliseaduse järgi peab aktseptomine olema tingimusetu. Ent siiski trassaadile on lubatud vekslit aktseptida kas teres summas või osalt. Igasugune muu kõrvalekaldumine vekslit sisust aktseptomisel oli varem ja on ka nüüd samaväärne aktseptomisest loobumisega (ÜVS § 26; VS § 91 ja 93). Kui aktseptant, kes on teinud oma aktseptit mittelubatud kõrvalekaldumisi vekslit tekstist, ei kannu VS-e kohaselt mingit vastutust tema poolt seesuguste kõrvalekaldumistega aktseptitud vekslit järgi, siis ÜVS-e § 26 lg 2 kohaselt on säärane aktseptant siiski vastutav oma aktseptit sisu ulatuses. Järelikult, ÜVS-e järgi on vekslivaldajal sel juhul järgmised õigused:

1) Ta võib lasta vekslit protestida mitteaktseptomise pärast ning teostada siis ennetähtpäevset regressi.

2) Ta võib vaatamata aktseptit sisule esitada vekslit trassaadile lunastamiseks trassandi poolt määratud maksutähtpäeval; jäetakse veksel lu-

nastamata, siis võib ta pärast vekslit protestimise protokollide põhjal esitada selle vekslit järgi regressinõude.

3) Ta võib lõpuks ka trassaadilt aktsepti sisu kohaselt vekslit lunastamist nõuda.

Vekslivaldaja ei tarvitse ühe või teise võimaluse kasutamiseks otsust otsukohe langetada. Ta võib lasta vekslit protestida ja teostada regressi kas mitteaktseptimise või mittelunastamise tõttu seni kui seda võimaldavad vastavad tähtajad. Kui regress on jäänud tagajärjetuks, siis ei ole talle keelatud aktseptandilt nõuda vekslit järgse kohustuse täitmist aktsepti sisu ulatuses.

5. Senise VS-e § 93 järgi aktseptant, kes on läbi kriipsutanud oma aktsepti, ei kannu mingit vastutust vekslit järgi. ÜVS-e § 29 lg 2 järgi aga trassaat, kes on kirjalikult teatanud aktseptimisest vekslivaldajale või ükskõik missugusele isikule, kelle allkiri on vekslil, vastutab nende isikute ees mahakriipsutatud aktsepti sisu ulatuses. Seejuures pole oluline, kas see teatamine on toimunud enne või pärast aktsepti läbikriipsutamist.

Vekslikäendus.

1. Senise VS-e 57. §-i järgi on lubatud vekslit käendust anda ainult vekslit järgi saadaoleva terve summa, kuid mitte selle osade eest. Viimasel juhul loetakse vekslit käendus VS-e järgi lihtsalt mittekirjutatuks. Elulähedase ma lahenduse selles küsimuses on omaks võtnud ÜVS. Tema järgi võib vekslit väljalunastamine tagatud olla vekslit käendusega kas vekslit summa terves või osalises suuruses.

2. Senise VS-e 56. §-i järgi käenduspealdis peab igal juhul sisaldama sõna „käendan“ või mõne muu samatähendusliku väljendi. Seepärast VS-e järgi ei saa lugeda käenduspealdiseks mingil juhul isiku paljast allkirja, ükskõik kuhu ta oleks vekslile kirjutatud. ÜVS-e § 31 lg 3 järgi on vekslit esiküljel oleval paljal allkirjal, kui see ei kuulu vekslit väljajale või trassaadile, vekslit käenduse tähendus.

Maksutähtpäev.

1. Nii endise kui ka praeguse vekslit seaduse järgi kuulub näitvekslile lunastamisele ta esitamisel, kusjuures lunastamiseks esitamine peab toimuma aasta jooksul arvates vekslit koostamispäevast (VS § 37 p. 3; § 42; ÜVS § 34 lg 1). Seega näitvekslile maksutähtpäev sel juhul, kui vekslit ei ole esitatud lunastamiseks aasta jooksul, saabub näitvekslile koostamispäevale vastaval kaheteistkümnenda kuu päeval: 18. novembril 1937 koostatud näitvekslile maksutähtpäev saabub antud juhul 18. novembril 1938. Kui tähtaja ka-

heteistkümnendal kuul seesugust kuupäeva ei ole, siis saabub maksutähtpäev sama kuu viimisel päeval (VS § 37 p. 3; ÜVS § 36 lg 1): nii on 29. veebruaril 1936 koostatud näitvekslile maksutähtpäevaks antud juhul 28. veebruar 1937. Kui näitvekslile maksutähtpäev langeb seaduslikule pühale või puhkepäevale, siis VS-e järgi loetakse maksutähtpäev saabunuks seaduslikule pühale või puhkepäevale eelneval päeval (vt. § 42), ÜVS-e § 72 lg 2 järgi aga lükkub maksutähtpäev sel juhul edasi esimesele järgnevale argipäevale.

Nii senise kui ka uue vekslit seaduse järgi võib nii liht- kui ka käskvekslile väljaja seda seadusliku aastast tähtaega lühendada eritähataja määramisega, mille kestel näitvekslile tuleb esitada lunastamiseks (VS § 6; ÜVS 34 lg 1). Kuid ÜVS erinevalt VS-st lubab vekslit väljajale koguni seda aastast tähtaega pikendada, kusjuures vekslit väljaja tähtaja pikkuse määramisel pole millegagi seotud: ta võib määrata tähtaja pikkuse omal äranägemisel. See norm võimaldab pankadele vastu võtta seesuguseid tagatis-näitveksleid, millede lunastamiseks esitamistähtaeg võib olla mitu aastat pikk. Seega võib tulevikus ära jääda tagatis-näitvekslite iga-aastane asendamine, mille tingisid VS-e vastavad eeskirjad (§ 6, 38 p. 3, 42), kui näitvekslite esitamistähtajaks on määratud pikem kui aastane tähtaeg.

Edasi lubab ÜVS erinevalt VS-st indossandile nii seaduslikku aastast kui ka trassandi poolt määratud lühemat või pikemat tähtaega lühendada (§ 34 lg 2). Olgu siinkohal rõhutatud, et indossant ei või eesnimetatud tähtaegsidsid pikendada. Indossandi poolt määratud lühem tähtaeg on kehtiv üksnes tema enese suhtes: teiste indossantide suhtes tuleb kohaldamisele vekslit väljaja poolt määratud tähtaeg või, kui vekslit väljaja seda pole määranud, siis seaduslik aastane tähtaeg. Kui indossandi poolt määratud lühemat tähtaega soovivad kasutada indossandi järelkohuslased, siis peavad nad tähtaja lühendamist kordama oma indossandis. Need järelkohuslased võivad omakorda määrata nii lühema kui ka pikema esitamistähtaja, kuid seda siiski tingimusel, et see uus tähtaeg oleks lühem vekslit väljaja poolt ettekirjutatud tähtajast või, kui vekslit väljaja oma poolt tähtaega pole määranud, siis et ta ei ületaks seaduslikku esitamise tähtaega.

2. ÜVS-e § 34 lg 2 kohaselt võib nii liht- kui ka käskvekslile väljaja ette kirjutada, et näitvekslile ei või esitada lunastamiseks enne selleks määratud tähtpäeva. Sel juhul arvatakse esitamistähtaega sellest

tähtpäevast. VS seesugust normi ei sisalda. Olgu tähendatud, et ÜVS-e kohaselt võivad indossandid ka siin lühendada esitamistähtaega, mitte aga seda tähtaega, mille kestel näitvekslit veksliväljaja ettekirjutusel ei võida esitada lunastamiseks.

3. Senise VS-e § 38 p. 2 ja § 99 ceskirjadest võidakse järeldada, et vekslivaldaja ei tarvitse regressiõiguse säilitamiseks regressikohulaste vastu lasta protestida näitaeglihtvekslit esitamismärkme tegemata või dateerimata jätmise pärast või näitaegkaskvekslit aktsepti tegemata või dateerimata jätmise pärast. Neil juhtudel arvutatakse nende vekslite maksutähtpäeva selle tähtaja viimsest päevast, mille kestel neid vekslid võidi esitada esitamismärkme resp. aktsepti tegemiseks. ÜVS on asunud kõnesolevas küsimuses teisele seisukohale. Ta nõuab neil juhtudel regressiõiguse säilitamiseks tingimata vekslite protestimist. Jäetakse veksel esitamistähtaja jooksul protestimata, siis kustuvad vekslivaldaja õigused regressikohulaste vastu (§ 25 lg 2, § 78 lg 2). Protest peab siin tõendama seda, et veksel on esitatud õigeaegselt esitamismärkme saamiseks resp. aktseptimiseks.

Kui ÜVS-e § 35 lg 2 ütleb, et näitaegveksli mitteprotestimisel esitamismärkme resp. aktsepti mittedateerimise pärast peetakse dateerimata esitamismärge resp. aktsepti toimunuks lihtveksliväljaja resp. aktseptandi suhtes selle tähtaja viimisel päeval, mis on ette nähtud esitamismärkme tegemisele resp. aktseptimisele esitamiseks, siis ei tähenda see seda, et sel juhul säiluvad vekslivaldaja õigused regressikohulaste vastu. Kõnesolev § tahab ette kirjutada vaid seda, et temas sisalduva eeskirja kohaselt määratav maksutähtpäev tuleb kohaldamisele üksnes lihtveksliväljaja resp. aktseptandi ja nende käendajate, aga mitte regressikohulaste suhtes. Kuna ÜVS-e § 70 järgi kõik vekslid tulenevad nõuded lihtveksliväljaja ja aktseptandi vastu aeguvad kolmeaastase tähtaja möödumisega, arvates maksutähtpäevast, siis § 35 lg 2 on ÜVS-se paigutatud vaid selleks, et eesnimetatud näitaegvekslitest tulenevate nõuete aegumise jooks lihtveksliväljaja ja aktseptandi suhtes saaks üldse alata. Vastasel korral jääksid lihtveksliväljaja ja aktseptant seesuguste näitaegvekslite järgi vastutavaks määratavaks ajaks.

Lunastamine.

1. Endise VS-e 41. §-i järgi tuleb päevveksel, aegveksel ja näitaegveksel esitada lunastamiseks kas maksutähtpäeval või ühel kahest järgnevast tööpäevast. Jä-

relikut, VS-e järgi võidakse eelnimetatud vekslid esitada lunastamiseks sel juhul, kui maksutähtpäev langeb seaduslikule pühale või puhkepäevale, ainult maksutähtpäevale järgneval kahele argipäeval. ÜVS-e § 38 ja 72 järgi võidakse seesuguseid vekslid lunastamiseks esitada eelnimetatud juhul ikkagi kolmel argipäeval. Ütleb ju ÜVS-e § 72 otseselt, et säärase vekslilunastamist, mille maksutähtpäev langeb seaduslikule pühale või puhkepäevale, võidakse nõuda alles esimesel sellele järgneval argipäeval. Sellele argipäevale liituvad ÜVS-e § 38 lg 1 kohaselt veel kaks argipäeva. Seega ÜVS-e järgi on päevveksli, aegveksli ja näitaegveksli lunastamisele esitamiseks igal juhul kolm argipäeva.

Mis puutub näitvekslitesse, siis tuleb need esitada lunastamiseks ÜVS-e järgi ühe aasta jooksul, arvates nende koostamisest kui mitte veksliväljaja või indossandid § 34 kohaselt pole määratud teisiti (vt. käesoleva artikli VI osast maksutähtpäeva peatüki 1. p.).

2. Erinevalt VS-st lubab ÜVS-e § 41 lg 3 veksliväljajal vekslis määrata, et vekslilunastamine peab toimuma kindlaksmääratud vääringus. Kuid seesugune efektiivklausel ei oma Eestis jõudu seni, kuni kehtib meil Välismaksuvahendite liikumise seadus (RT 1931, 112, 790), ja seda nimelt ÜVS-e § 41 lg 4 alusel Vabariigi Valitsuse poolt antud Vekslite ja tšekide lunastamisel efektiivklauseli kehtetuks tunnistamise määruse (RT 1938, 83, 738) põhjal. Järelikult, kõik vekslid, millede vekslisumma on määratud välisvääringus, kuuluvad Eestis lunastamisele Eesti rahas seni, kuni meil kehtib Välismaksuvahendite liikumise seadus.

Nii endise kui ka uue veksliseaduse kohaselt kuulub välisvääringus väljatud veksel meil lunastamisele veksliväljaja poolt määratud kursi järgi (VS § 45; ÜVS § 41 lg 2). Kui veksliväljaja on jätnud kursi määramata, siis VS-e § 45 kohaselt tuleb vekslisumma tasuda maksutähtpäevale celneva argipäevakursi järgi, ÜVS-e § 41 lg 1 kohaselt aga vastavalt maksutähtpäeva kursile. Vekslivõlgniku viivituse korral lubab ÜVS erinevalt VS-st vekslivaldajal nõuda omal valikul välisvääringus väljatud vekslilunastamist Eesti rahas kas vekslilunastamise või vekslilunastamise päeva kursi järgi (§ 41 lg 1).

Regress mitteaktseptimisel ja mittelunastamisel.

1. Senine VS võimaldab vekslivaldajal teostada regressiõigust enne vekslilunastamist.

sutähtpäeva ainult ühel juhul, nimelt siis, kui trassaat jatab käskveksli kas vekslisumma terves või osalises suuruses aktseptimata ning kui see asjaolu tõendatakse protestiga (§ 95 ja 98). ÜVS avardab tunduvalt ennetähtpäevse regressi teostamise piirkonda. Ta võimaldab seda teostada isegi lihtvekslite järgi. Lihtveksli valdaja või ÜVS-e § 77 ja 43 alusel teostada regressiõigust nii indossantide kui ka teiste vekslisuhulaste vastu ka juba enne maksutähtpäeva, kui veksliväljaja vara on seatud konkursi alla või ta on lõpetanud oma maksused, seda ka siis, kui maksuste lõpetamist pole konstateerinud kohus, või kui ta varale pööratud sissenõudmine on jäänud tagajärjeta.

Käskveksli valdaja võib ÜVS-e § 43 alusel teostada regressiõigust indossantide, trassandi ja muude vekslisuhulaste vastu ka juba enne maksutähtpäeva kolmel järgmisel juhul: 1) kui veksli on jäetud kas tervelt või osaliselt aktseptimata; 2) kui veksli aktseptitud või aktseptimata jätnud trassaadi vara on seatud konkursi alla või kui trassaat on lõpetanud oma maksused, seda ka siis, kui maksuste lõpetamist pole konstateerinud kohus, või kui ta varale pööratud sissenõudmine on jäänud tagajärjeta; 3) kui aktseptimisele mittetuuluv veksli (§ 22 lg 2) väljaandnud trassandi vara on seatud konkursi alla.

ÜVS-e § 43 kõneleb küll veel ennetähtpäevsest regressist neil juhtudel, kui lihtveksli või käskveksli väljaja või trassaadi vara on seatud konkursi ärahoju kokkuleppe menetluse või administratsiooni alla. Et aga meie kehtiv õigus neid kaht õigusinstituuti ei tunne, seepärast ei saa ka ÜVS-e § 43 selles osas meil praegu rakendamisele tulla.

Kui lihtveksli väljaja või trassaat on lõpetanud maksused või kui nende varale pööratud sissenõudmine on osutunud tagajärjetuks, siis ÜVS § 44 lg 5 kohaselt võib vekslivaldaja teostada regressiõigust üksnes pärast seda, kui lihtveksel on esitatud selle väljajale ja käskveksel trassaadile lunastamiseks ning kui protesti mittelunastamise pärast on toimunud. Regressiõiguse teostamiseks neil juhtudel pole küllaldane üksnes protestitud vekslis esitamisest. Selleks peab vekslivaldaja tõendama veel maksuste lõpetamise või tagajärjeta jäänud sissenõudmise fakti olemasolu. Maksuste lõpetamise fakti tõendamiseks, kui seda pole konstateerinud kohus, on küllaldane näit. lihtveksli väljaja või trassaadi või nende esindaja või neile lähedal seisvate isikute vastava avalduse esitamine. Lihtveksli väljaja või trassaadi seesugust avaldust

võib notar kanda ka protestiakti. Maksuste lõpetamise all tuleb mõista säärate rahaliste kohustuste mitteõiendamist, millele maksutähtpäev on juba saabunud, ja seda seesuguste asjaolude olemasolul, mis tunnistavad võlgniku kestvast võimetusest täita oma rahalisi kohustusi. Tagajärjeta jäänud sissenõudmise fakti tõendamiseks on küllaldane täitelehe esitamine, millele kohtupristav on teinud vastava märkme.

Kui lihtveksli või käskveksli väljaja või trassaadi vara on seatud konkursi alla, siis ÜVS-e § 44 lg 6 kohaselt on kohtu vastava määruse esitamine küllaldaseks aluseks regressiõiguse teostamise lubamiseks vekslivaldajale. Kohtumääruse esitamisega on võrdne Riigi Teataja Lisa või kehtikuulutuste ajalehe (milleks praegu on „Uus Eesti“) selle numbri esitamine, kus on avaldatud kuulutus maksuõuetuks tunnistamise kohtumääruse kohta.

Esnimetatud juhtudel võib vekslivaldaja teostada oma regressiõigust mitte üksnes enne maksutähtpäeva, vaid ka pärast seda. See peaks järgnema küllaldase selgusega ÜVS-e § 43 sõnadest: „Vekslivaldaja võib teostada regressiõigust... maksutähtpäeval: kui veksli pole lunastatud; samuti enne maksutähtpäeva“ seaduses järgnevalt loendatud juhtudel. Selle põhimõttega on kooskõlas ka ÜVS-e § 44 lg 4, mille järgi pole vaja vekslit esitada enam lunastamiseks tema maksutähtpäeva saabumisel ega protestimiseks mittelunastamise pärast, kui veksel on juba protestitud mitteaktseptimise pärast. Seesuguseid võimalusi ei paku senine VS.

2. Senise VS-e järgi võidakse regressiõigust teostada üksnes protestitud vekslite järgi (vt. 48, 54, 98 ja 101). Jäetakse veksli mittelunastamise pärast protestimata, siis vabanevad vekslijärgsest vastutusest indossandid ja nende käendajad, käskveksli juures ka trassant (vt. § 101 p. 5; erand: § 97 p. 2). Vastutavaks jäävad sel juhul lihtveksli järgi üksnes selle väljaja ning viimase käendajad ja aktseptitud käskveksli järgi selle aktseptant ning viimase käendajad. ÜVS on loobunud nende põhimõtete järjekindlast läbiviimisest, vähendades seega vekslis protestimise tähtsust.

Nii võib ÜVS-e § 46 ja 77 järgi liht- või käskveksli väljaja, samuti indossant või vekslikäendaja klausliga „kuludeta regress“, „protestita“ või mõne muu samatähendusliku klausliga, mis vekslile märgitud ja alla kirjutatud, vabastada vekslivaldaja regressiõiguse teostamiseks vajalikust vekslis esi-

tamisest protestamiseks mitteaktseptimise või mittelunastamise pärast. Kui vekslivaldaja hoolimata veksliväljaja poolt kirjutatud klauslist laseb siiski teha protesti, siis jäävad sellega seotud kulud tema enese kanda. Ainult sel juhul, kui klausel on kirjutatud mõne indossandi või mõne vekslikäendaja poolt, võidakse toimunud protesti kulud sisse nõuda kõigilt vekslkohuslastelt (§ 46 lg 3).

Olgu tähendatud, et kuludeta regressi klausliga vekslid, mis on jäetud protestimata, ei kuulu sundtäitmisele, sest sundtäitmine on lubatud Tsiviilkohtupidamise seaduse § 161¹ p. 3 alusel ainult protestitud vekslite järgi.

3. Regressisumma suuruse küsimuses erineb ÜVS senisest VS-st sellega, et ta lubab vekslivaldajal nõuda regressikohuslastelt regressi-intresse senise 8% asemel 6% aastas tasumata vekslisummalt, arvates vekslit maksutähtpäevast kuni vekslit väljalunastamispäevani regressikohuslase poolt, kusjuures maksutähtpäeva ennast kaasa ei arvata (vt. ÜVS § 72). Edasi, senine VS võimaldab regressikorras nõuda vekslitasu ¼% suuruses kõigist regressinõude alusel tasumisele kuuluvaist summadest (§ 49 p. 3). ÜVS aga lubab vekslitasu nõuda ¼% suuruses, ja seda ainult regressinõude alusel tasumisele kuuluvast vekslisummast (§ 48 p. 4). Vastavalt sellele on ka muudetud regressisumma suurust, mida võib nõuda oma eelkohuslastelt isik, kes on lunastanud vekslit regressikorras (vrd. VS 52. §-i ÜVS-e 49. §-ga).

Kui regressiõigust teostatakse enne maksutähtpäeva, siis on vekslit lunastajal VS § 98 p. 2 alusel õigus vekslisummast maha arvata 8% aastas, arvates vekslit väljalunastamise päevast kuni maksutähtpäevani. ÜVS-e § 48 p. 2 alusel kuulub vekslisummast sel juhul mahaarvutamisele sama aja eest ametliku (Eesti Panga) diskontomäära järgi arvatatud diskont. Ametlikuks diskontomääraks regressiõiguse ennetähtpäevsel teostamisel on meil praegu 4½%. Ka ennetähtpäevsel regressi teostamisel võib vekslivaldaja nõuda protesti, teatamis- ja muid kulud ning vekslitasu ¼% suuruses regressinõude alusel tasumisele kuuluvast vekslisummast.

4. VS ei kõnele midagi pöördvekslite (*Rückwechsel, obratnoi veksli, retraits, redraft*) väljamise võimalusest ja seepärast on üsna vaieldav nende teadusmeeste seisukoht, kes arvavad, et ex-Vene 27. mai 1902. a. Veksliseadus, järelikult ka meie senine VS, mis on vaid eelmise tõlge mõningate muudatustega, ei tee mingeid takistusi

pöördvekslite kasutamiseks regressiõiguse teostamisel. ÜVS-e § 52 annab selles küsimuses sõnaselge lahenduse, lubades igale regressiõiguslasele teostada oma regressiõigust vastupidise klausli puudumisel p o o r d n ä i t k ä s k v e k s l i väljamisega ühe oma eelkohuslase lunastada viimase elukohas.

Pöördveksli trassaat ei vastuta pöördveksli järgi, kuna see ei kannu tema aktsepti. Kui ta keeldub pöördvekslit lunastamast, siis võib vekslit valdaja nõuda temalt kui regressikohuslaselt vana vekslit järgi, kusjuures vekslivaldaja on õigustatud nõudma § 48 p. 3 alusel ka pöördveksli väljamisega seoses olnud kulude tasumist. Nende kulude tasumise eest vastutavad vekslivaldaja ees ka teised regressikohuslased solidaarvõlgnikkuna. Trassaat võib teha pöördveksli väljalunastamise sõltuvaks vana vekslit väljaandmisest talle, mille järgi ta vastutab regressikohuslasena.

5. VS-e § 35 järgi vabanevad vekslikohuslased veksliljärgsest vastutusest mitte ainult sel juhul, kui vekslivaldaja jätab tegemata mõne neist toimingust, mis VS-e põhjal tingib vekslikohuslase vastutuse, vaid ka siis, kui nende vajalikkude toimingute täitmatajätmine toimub vääramatute jõu tõttu või üldse vekslivaldaja süüta. Nagu sellest nähtub, ei tee VS vekslivahekordi sõltuvaks vääramatust jõust (vis major, höhere Gewalt, force majeure). ÜVS on selles küsimuses omaks võtnud teise seisukoha.

Kui vekslit ei saa määratud tähtajal esitada aktseptimiseks või lunastamiseks või lasta teda protestida riigi seadusliku ettekirjutuse või vääramatute jõu teiste juhtude tõttu, siis pikendatakse neid tähtaegu (§ 54 lg 1). Nagu sellest nähtub, ei mõista ÜVS vääramatute jõu all üksnes sõda ja elementaarseid loodus-sündmusi, nagu veeuputus ja maaväriseimine, vaid ka riikide poolt antavaid moratooriume. Vääramatute jõu juhtudeks ÜVS-e mõttes ei peeta aga sääraseid olusid, mis on puht-isiklikud vekslivaldajale või sellele, kellele ta on teinud ülesandeks vekslit esitamise või protestimise, nagu näit. haigus, äraolek, õnnetusjuhtum jt. Pärast vääramatute jõu jahu lõppemist peab vekslivaldaja viivitamata vekslit esitama aktseptimiseks või lunastamiseks ja tarbe korral laskma vekslit protestida (§ 54 lg 3). Kui vääramatute jõu juhtum on püsinud juba 30 päeva, arvates maksutähtpäevast (näitvekslite ja näitegevkslite kohta vt. § 54 lg 5), siis võidakse kohe asuda regressi teostamisele, ja seda siis juba eriliste soodustustega, nimelt vekslit lihtveksliväljajale resp. trassaadile esitamata ning protestimata (§ 54 lg 4).

Sekkumine.

1. Uudsusena VS-e suhtes esineb ÜVS-e § 55 lg 4, mille järgi sekkuja peab teatama kahe argipäeva jooksul oma ausekkumisest sekatavale isikule. Sellest tähtjast mittekinnipidamisel on ta vastutav tema hooletusest tekkinud kahju eest. Seesugune kahju võib tekkida sekatavale näiteks sellega, et tema mitte teades ausekkumisest on jätnud kasutamata § 58 lg 2 antud õiguse vekslil väljalunastamiseks, hiljem aga ei saa enam teostada regressi oma eelkohuslaste vastu, sest viimased on vahepeal sattunud maksuvõimetusse. Sekkujalt nõutav kahjutasu ei või ÜVS-e § 55 lg 4 kohaselt olla suurem vekslisummast.

2. VS-e järgi ei ole vekslivaldaja kohustatud pöörduma aksepti saamiseks vekslil märgitud hädasekkuja poole, kui trassaat keeldub akseptimast vekslit. Ta võib kohe lasta vekslit protestida mitteakseptimise pärast ning teostada enne tähtpäevset regressi oma eelkohuslaste vastu. ÜVS asub vastupidisel seisukohal. Ta lubab vekslivaldajal teostada antud juhul enne tähtpäevset regressi hädasekkuja nimetanud isiku ja selle järeelkohuslaste vastu ainult siis, kui vekslivaldaja on esitanud vekslil hädasekkujale ja lasknud akseptimise keeldumise korral selle keeldumise konsulteerida protestiga (§ 57 lg 2).

3. ÜVS-e § 59 lg 3 kohaselt peab sekkluslunastamine toimuma hiljemalt selle tähtajale järgneval päeval, mil vekslit võidakse protestida mittelunastamise pärast (v. t. § 44). Kui sekkuja lunastab vekslit hiljem, siis ei omanda ta enam vekslijärgseid õigusi sekatava ja selle eelkohuslaste vastu. Neid eeskirju ei sisalda VS.

4. Nii senise kui ka uue veksliseaduse järgi tuleb sel juhul, kui sekkluslunastamist pakub mitu isikut, anda eesõigus sellele, kelle läbi vabaneb rohkem vekslikohuslasi (VS § 64 ja § 108 p. 4; ÜVS § 63 lg 3). Selle põhimõtte edasiarendamiseks lisab ÜVS § 64 lg 3 järgmise eeskirja: See sekkuja-lunastaja, kes teadlikuna olukorrast toimus eeltoodud eeskirja vastaselt, kaotab oma regressiõiguse nende vastu, kes vastasel korral oleksid vabanenud vekslijärgsest vastutusest. Seesugust normi aga ei sisalda VS.

Veksliteisikud ja -ärakirjad.

1. VS § 113 kohaselt võib veksliteisikute koostamist nõuda ainult käskveksli esimene omandaja, s. o. remitent, ja seda ainult vekslit koostamise ajal. ÜVS-e § 64 lg. 3 järgi aga võib veksliteisikute koostamist nõuda iga süürase vekslit valdaja, milles pole

märgitud, et ta on väljatud ühesain-sas eksemplaris. Selleks peab ta pöörduma oma vahendit eelkohuslase poole, kes on kohustatud teda selles taotluses abistama oma eelkohuslase vastu, ja nii edasi järjekorras kuni trassandini. Uutel väljatud veksliteisikutel on indossandid kohustatud kordama oma indossamente.

2. Nii senise kui ka uue veksliseaduse järgi jääb trassaat vastutavaks ühe veksliteisiku väljalunastamisel kõigi nende teiste tema poolt aktseptitud veksliteisikute järgi, mida ta pole tagasi saanud (VS § 114; ÜVS § 65 lg 1). Sellest üldreeglist teeb VS kaks erandit, milliseid ei tunne ÜVS. VS § 114 kohaselt vabaneb veksliteisiku lunastanud trassaat antud juhul vastutusest, kui ta tõendab, et aktseptitud veksliteisiku valdaja sai temalt aksepti ka mõnele teisele sama vekslit teisikule või teadis aktseptitud veksliteisiku saamisest mitme veksliteisiku ekslikust vastuvõtmisest.

3. VS-e § 118 alusel võib teha vekslit ärakirju VS-e ettenähtud otstarbeks ainult käskveksli valdaja. ÜVS-e § 67 annab seesuguste ärakirjade valmistamiseks õiguse igale vekslivaldajale, järelikult ka lihtveksli valdajale. Lihtveksli ärakirja võib kasutada samal ajal, kui algveksel on käibes, käenduspealdiste kogumiseks (§ 67 lg 3). Olgu siinkohal tähendatud, et käskveksli ärakirja võib kasutada indossimiseks ja käenduspealdiste kogumiseks, aga mitte akseptimisele esitamiseks. Ärakirjale tehtud aksept ei oma juriidilist jõudu. Seepärast tuleb aksept lasta teha algkäskvekslile.

Muudatused.

Vekslis tehtavaid muudatusi oleme käsitlenud juba eespool (vt. K.-T. Teataja 1938, nr. 20, lk. 504, p. 7), seepärast meie nende juures siinkohal enam lähemalt ei peatu.

Aegumine.

1. Kõik vekslit tulenevad nõuded lihtveksli väljaja ja akseptandi vastu aeguvad senise VS-e järgi viieaastase tähtaja möödumisega, arvates maksutähtpäevast (§ 72 ja 110), ÜVS-e järgi aga juba kolmeaastase tähtaja möödumisega, arvates samast tähtpäevast (§ 70 lg 1).

2. Vekslivaldaja nõuded indossantide ja trassantide vastu aeguvad ÜVS-e järgi üheaastase tähtaja möödumisega, arvates protestiakti koostamise päevast, kui protest toimus selleks ette nähtud tähtajal (§ 70 lg 2, 44). VS näeb ette vekslivaldaja nõue-

tele nende isikute vastu sama tähtaja, kuid arvab seda tähtaega vekslite protestimise päevast (§ 72 ja 110). VS-e § 67 p. 3 järgi loetakse veksel protetituks protestimärkme tegemise ajast vekslile, ehkki protest jõustub VS-e järgi alles kohe pärast protestiakti koostamist. ÜVS ei tunne protestimärget: ta näeb ette ainult protestiakti (vt. § 80 lg 2, 81 jj.). Neil juhtudel, kui vekslivaldaja on kuludeta regressi klausli paigutamiseks vekslisse vabastatud regressiõiguse teostamiseks vajalikust protestist (vt. ÜVS-e § 46), arvatakse esinimetatud üheaastast tähtaega vekslite maksumisest päevast. Kuludeta regressi klauslit mittesisaldava vekslite järgi, mis on jäetud õigeaegselt protestimata, ei saa üldse teostada regressi. Seega nende vekslite suhtes ei saa veksliaegumise küsimuse seoses indossandi ja trassandi isikuga üldse üles kerkida.

3. Indossantide nõuded üksikute ja trassandi vastu aeguvad nii senise kui ka uue veksliseaduse järgi kuuekuise tähtaja möödumisega, arvates päevast, mil regressiõigust teostav indossant on lunastanud vekslite (VS § 73 ja 111; ÜVS § 70 lg 3). ÜVS lisab sellele juure, et neil juhtudel, kui vekslite lunastamisele on eelnenud vekslite järgse hagi tõstmine regressiõigust teostava indossandi poolt oma eelkohuslaste vastu, siis tuleb seda kuuekuist tähtaega arvata juba hagi tõstmise päevast (§ 70 lg 3). Hagi tõstmise päeva all ei tule mõista hagipalve esitamise päeva kohtusse, vaid kohtukutsesele kätteandmise päeva kohtule, kuna alles sellest päevast tekib hageja ja kohtu vahel protsessuaalvahetused. Hagi tõstmise samaväärseks tuleb käesoleval juhul lugeda sundtäitmisele pööratud vekslite ärakirja kätteandmist indossandile või trassandile kohtupristavi poolt, kuna alles sellest ajast peale saab neile üksikutele teatavaks sundtäitmise pööramine nende vastu ning tekib neile võimalus asuda oma õiguste kaitsmisele (vrd. TsKpS § 161¹¹ ja 1807⁹).

4. VS-e § 74 järgi ei ole lubatud hagidega esinemine indossantide vahel ega käendajate ja trassandi vastu pärast kolmeaastase tähtaja möödumist, arvates vekslite maksumisest päevast (§ 74 ja 112). ÜVS aga ei piira seaduse hagide esitamist mingisuguse tähtajaga.

5. Et vekslite käendaja vastutab ühesugusel määral tema poolt käendatava isikuga (ÜVS § 32 lg 1), siis tulevad tema vastu esitatavate vekslite järgsete nõuete aegumise suhtes kohaldamisele samad tähtajad, mis on kehtivad tema

poolt käendatava isiku vastu esitatavate nõuete suhtes. Vekslite lunastanud käendaja resp. sekkuja võib esitada vekslite järgset nõuet tema poolt käendatud resp. sekatud isiku eelkohuslaste vastu samade aegumistähtaegade jooksul, mis on ette nähtud tema poolt käendatud resp. sekatud isiku vekslite järgsete nõuete kohta (vrd. § 32 lg 3 ja § 63 lg 1).

6. Nii senises kui ka uues veksliseaduses on otseselt öeldud, et vekslite aegumise tähtaja jooks ei peatu kunagi (VS § 75; ÜVS § 71 lg 1). Teatavasti aegumistähtaja jooks pärast aegumise peatumise lõppemist ei hakka otsast peale, vaid jätkub seal, kus ta peatuma jäi. Seega ajavahemikku, mille kestel aegumine peatub, ei arvata aegumistähtaja hulka. Vekslite aegumise tähtaja jooks võib küll nii VS-e kui ÜVS-e järgi katkestuda (VS § 75; ÜVS § 71 lg 1). Teatavasti seisab aegumistähtaja katkestus selles, et asjaolu tekkinisega, mille tagajärjel loetakse aegumistähtaja katkestus toimunuks, peetakse möödunud aegumistähtaja osa hävinuks ning samast hetkest hakkab jooksma uus aegumistähtaeg, mis on alati kümneaastane, olguigi et esialgse aegumise kestus oli lühem (vt. BES § 3630).

Vekslite aegumise tähtaja jooksu katkestavad asjaolud on loendatud küll VS-s (vt. § 75), mitte aga ÜVS-s, kus on ainult öeldud, et „aegumine katkestub vastavais seaduses ettenähtud juhtudel“. Seega tulevad meil nüüd aegumise katkestumise kohta kohaldamisele Balti eriseaduse (BES) vastavad eeskirjad. BES-e § 3629 järgi katkestub aegumise hagi esitamisega asjaomasele kohtule või vahekohtule. Tsviilikohtupidamise seaduse (TsKpS) § 1807⁹ järgi loetakse hagi esitamisega selles mõttes samaväärseks sundtäitmise palve esitamine asjaomasele kohtule protetititud vekslite järgi. Samuti tuleks siin hagi esitamisega võrdselt lugeda vekslite nõuete esitamist konkursikorras, ehkki seaduses seda pole otseselt öeldud; seda seepärast, et konkursivalitsust tuleb meil kehtiva õiguse järgi pidada kohtuorganiks. Edasi tuleb silmas pidada, et BES-e § 3634 kohaselt katkestub aegumine ka neil juhtudel, kui aegumise tähtaja vältel vekslite kohuslane mingil viisil tunnustab vekslite valdaja õigusi, eriti vekslite võla pikendamise palvega, vekslite võla osalise maksimisega, intresside õiendamise, pandi andmisega või tsviilõigusliku käenduse andmisega. Kõigil neil BES-e § 3634 §-s loendatud juhtudel ei katkestata aegumise VS-e järgi.

Üldeeskirjad.

ÜVS-e selles peatükis esitatud eeskirju kohaldati meil ka senise VS-e kehtivuse ajal, ehkki mitte VS-e enesc, vaid tsiviilkohtupidamise seaduse ja tavaõiguse vastavate eeskirjade alusel. Uudsusena VS-ga võrreldes esineb ÜVS-e 72. §-i 1. lõikes kull eeskiri, mille järgi säärase vekslilunastamist, mille maksutähtpäev langeb seaduslikule pühale või puhkepäevale, võib nõuda alles esimesel sellele järgneval argipäeval. Kuid selle eeskirja juures oleme juba peatunud eespool lunastamise kohta käivas peatükis.

VII. Uue veksliseaduse III ja IV osa sisulisi erinevusi senisest veksliseadusest.

ÜVS-e III ja IV osas leiduvad eeskirjad tulevad kohaldamisele nii liht- kui ka käskvekslite kohta. Siinkohal peatuksime üldjoontes ainult nende eeskirjade juures, millede avalduvad ÜVS-e nende osade tähtsamad erinevused võrreldes VS-ga. Neid käsitleme siingi vastavalt ÜVS-e süstecmile, kusjuures meie ei võta enam vaatluse alla vekslil tempelmaksustamist käsitlevat peatükki, sest selle juures oleme juba peatunud käesoleva artikli V osas (vt. K.-T. Teataja 1938, nr. 19, lk. 476—477).

Protest.

1. Senise VS-e § 67 lg 1 kohaselt võib vekslivaldaja esitada vekslit notariile protestimiseks mittelunastamise pärast ükskõik missugusel neist päevist, millal ta võib vekslit esitada lunastamiseks. Seega võib vekslivaldaja VS-e järgi päevveksli, aegveksli ja näitaegveksli notariile esitada protestimiseks mittelunastamise pärast veel teisel argipäeval pärast vekslil maksutähtpäeva (vt. § 41), kusjuures ei ole keelatud neid vekslit esitada protestimiseks ka juba maksutähtpäeval. Näitveksleid aga, millede on määratud critähtaeg nende esitamiseks (vt. § 6, 38 p. 1), tuleb VS-e kohaselt esitada protestimiseks mittelunastamise pärast enne selle critähtaja möödumist, kui aga see critähtaeg on märkimata, siis enne aastase tähtaja möödumist, arvates vekslil koostamispäevast (§ 42). Saanud vekslit protestimiseks, esitab notar samal päeval maksunõudmise lihtveksliväljajale resp. trassaadile (§ 67 p.). Kui järgneva päeva kella kolmeni vekslit ei lunastata, siis protestib notar vekslit mittelunastamise pärast (§ 67 p. 3).

Käesolevas küsimuses on ÜVS võrreldes VS-ga omaks võtnud oluliselt erineva seisukoha. ÜVS-e § 44 lg 3 kohaselt peab päevveksli, aegveksli ja näitaegveksli protesti-

mine mittelunastamise pärast toimuma kahe argipäeva jooksul, mis järgnevad maksutähtpäevale, või kui maksutähtpäev langeb seaduslikule pühale või puhkepäevale, siis kahe argipäeva jooksul, mis järgnevad pühale või puhkepäevale järgnevale esimesele argipäevale. Seega ei saa esnimetatud vekslit lasta protestida nn. vekslil lunastuspäeval, s. t. maksutähtpäeval, või, kui see langeb pühale või puhkepäevale, siis sellele järgneval esimesel argipäeval. Protestida võidakse neid vekslit ainult nende lunastuspäevale järgneva kahe argipäeva jooksul, millede kestel tuleb protest ka lõpule viia, s. t. koostada protestiakt. Et notar saaks küllalt aegsasti esitada maksunõude isikule, kelle vastu protestimine toimub, seepärast on soovitatav esitada päevvekslid, aegvekslid ja näitaegvekslid notarile protestimiseks juba esimese argipäeva hommikul, mis järgneb vekslil lunastuspäevale. Olgu tähendatud, et ÜVS-e § 44 lg 3 kohaselt on neid vekslit võimalik esitada protestimiseks ka veel teisel argipäeval pärast lunastuspäeva.

Mis puutub näitvekslite protestimise mittelunastamise pärast, siis ÜVS-e § 44 lg 3 kohaselt peab nende protestimine toimuma, — vaatamata sellele, kunas nad esmakordselt esitati trassaadile lunastamiseks —, selle tähtaja jooksul, mille kestel neid § 34 kohaselt võidakse esitada lunastamiseks (vt. eespool maksutähtpäeva kohta käiva peatüki 1. p.). Näitveksleid võidakse esitada protestimiseks juba samal päeval, millal neid esitati lunastamiseks. Ehkki näitvekslite protestimiseks esitamise viimseks päevaks on nende vekslite lunastamiseks esitamise tähtaja viimne päev, on siiski soovitatav neid protestimiseks mittelunastamise pärast esitada vähemalt ikaks päeva enne lunastamiseks esitamise tähtaja viimset päeva, et notar saaks küllalt aegsasti maksunõude välja saata.

Protestimiseks esitamine mitteaktseptimise pärast peab VS-e järgi toimuma enne vekslil maksutähtpäeva (vt. § 109 ja 90 p. 2). ÜVS-e § 44 lg 2 kohaselt aga peab protest mitteaktseptimise pärast toimuma, s. t. protest peab juba olema lõpule viidud selle tähtaja jooksul, mil veksel tuleb esitada aktseptimiseks. ÜVS-e § 21 järgi aktseptimiseks esitamine trassaadile võib toimuda üksnes maksutähtpäeva saabumiseni, järelikult viimseks päevaks on päev enne maksutähtpäeva. On aga siiski soovitatav esitada vekslit notariile protestimiseks mitteaktseptimise pä-

rast juba vähemalt kaks päeva enne maksutähtpäeva, et notar saaks küllalt aegsasti nõuda vekslit aktseptimist trassaadilt. Eesöeldust nähtub, et vekslit ei saa ÜVS-e järgi protestida ei mitteaktseptimise ega mittelunastamise pärast vekslit maksutähtpäeval. Sellest üldreeglist lubab ÜVS vaid ühe erandi. Nimelt võib vekslit protestida mitteaktseptimise pärast toimuda vekslit maksutähtpäeval või, kui see on püha- või puhkepäev, siis järgneval esimesel argipäeval, kui veksel on trassaadile aktseptimiseks esitatud maksutähtpäeva eelpäeval ja kui trassaat sel juhul kasutab ÜVS-e § 24 lg 1 ettenähtud õigust, mille kohaselt ta võib nõuda vekslit teiskordset esitamist endale järgneval argipäeval.

Protesti mitteaktseptimise pärast on eelduseks ennetähtpäevase regressiõiguse teostamiseks, aga mitte regressiõiguse säilitamiseks vajalik akt. Seepärast sel juhul, kui on lastud mööda minna mitteaktseptimise pärast toimuva protesti jaoks ettenähtud tähtaeg, siis ei takista see vekslit esitamist lunastamiseks ning lunastamisest keeldumise korral vekslit protestida laskmist mittelunastamise pärast.

2. ÜVS-e §-des 79—87 on edasi arendatud ning lihtsustatud senises VS-s ettenähtud protesti korda. ÜVS-e § 80 lg 2 nõuab vekslit protestimisel vaid protestiakti koostamist, VS § 67 p. 3 nõuab peale selle veel protestimärkme tegemist vekslile, mis aga senises praksises liideti tavaliselt protestiaktiga. ÜVS § 82 ja 83 näevad ette täpse korra veksliteisikute, vekslirakirjade ja nende vekslite protestimiseks, milledest oli tehtud ärakirju. Vastavaid eeskirju ei sisalda VS. Oluline on ka ÜVS-e § 85, mille järgi vekslivõlgnik võib lunastada vekslit notariilt, kusjuures vekslit protestimiseks esitaja ei saa notarile keelata vekslit järgi maksu vastuvõtmist.

Rikastumine.

VS-e § 76 järgi veksliaegumise tähtaja möödalahaskmisega vabanevad vekslijärgsest vastutusest kõik need, kellele suhtes on tähtaeg lastud mööda minna. ÜVS-e § 88 järgi aga jääb veksliväljaja või aktseptant vastutavaks vekslivaldaja ees selle summa piirides, mille võrra ta on rikastunud vekslivaldaja kahju tagajärjel, kui veksliväljaja või aktseptandi vekslijärgne kohus-

tus on kustunud kas aegumise või selle tõttu, et pole ette võetud regressiõiguse säilitamiseks vajalikku toimetust, näit. protestimist. Nõue rikastuse väljaandmiseks aegub kolmeaastase tähtaja möödumisega, arvates vekslijärgse kohustuse kustumisest. Säärast nõuet ei saa esitada indosantide vastu, kellede vekslijärgne kohustus on kustunud.

Käestlänud või hävinud vekslid ja protestiaktid.

VS näeb ette vekslivaldaja õiguste ennistamiseks, kellel veksel kaduma läinud, nn. vekslit järgi maksmise keelamise süsteemi (§ 77—80, 123). ÜVS on aga omaks võtnud nn. amortisatsiooni süsteemi (§ 89—92), mis meil kehtib tšekkide suhtes juba alates 1927. aastast. Palve käestlänud, s. t. kaotatud, varastatud, omastatud ja röövitud, või hävinud vekslit tühiuks tunnistamiseks tuleb esitada sel juhul, kui vekslisumma on alla 1000 krooni, vekslit maksukoha jaoskonnakohtunikule, kui aga vekslisumma ületab 1000 krooni, siis vekslit maksukoha ringkonnakohtule. Väljakutsemenetluse lähem kord on määratud Tsiviilkohtupidamise seaduse §-des 2054 jj.

Veksliseaduste konfliktide lahendamine.

ÜVS see osa annab hulga eeskirju selle kohta, missuguse maa seaduse järgi tuleb määrata isiku vekslivõimet (§ 95), vekslijärgse kohustuse vormi ja jõudu (§ 96 ja 97), regressiõiguse teostamise tähtaegsid (§ 98), vekslit väljamise aluseks oleva nõude ülemineku küsimust (§ 99), käskveksli osalise aktseptimise küsimust (§ 100), vekslite järgi osalise maksu vastuvõtmise küsimust (§ 100), vekslijärgsete õiguste teostamiseks ja säilitamiseks vajalikkude toimetuste, nagu protesti ja kodifikatsiooni vormi ja nende toimetuste teostamise tähtaegsid (§ 101) ning vekslivaldaja õiguste ennistamist, kellel veksel käest läinud (§ 102), kui Eestisse tulnud veksel on käinud läbi mitme maa. VS ei lahenda pooltki neist küsimustest (vt. § 81—83). Tuleb tähendada, et ÜVS-e kõnesolevad konfliktnormid (§ 95—102) ka ei esita enesest „veksli rahvusvahelise õiguse“ täielikku normistikku. Seepärast tuleb kasutada ÜVS-e kõnesolevas osas ilmnevate lünkade täitmiseks rahvusvahelise eraõiguse üldpõhimõtteid. (Lõpp.)

Kaubandusliku kutseoskuse küsimus riigivolikogus

Kaubandus-tööstuskoda esitas oma seaduseelnõu

Teatavasti on kaubandusliku kutseoskuse seaduse eelnõu praegu Riigivolikogu vastavas komis-

jonis läbivaatamisel. Haridusministeeriumi poolt koostatud eelnõu ei leidnud majandusringkonn-

dade poolehoidu ja Kaubandus-tööstuskoda ühiselt Eraettevõtete Ametnike Kojaga esines sooviga, et eelnõu arutamine ajutiselt katkestataks ja antaks Kaubandus-tööstuskojale võimalus omalt poolt esitada konkreetseid ettepanekuid kaubandusliku kutseoskuse küsimuse otstarbekaks lahendamiseks. See soov leidis täitmist ja Kaubandus-tööstuskodas koostati uus Kaubandusliku kutseoskuse seaduseelnõu, mis oleks koja ümber koonud ärieringkondadele vastuvõetav ja vastaks tegeliku elu nõuetele.

Kaubandus-tööstuskoda oma ettepaneku välja-töötamisel lähtus alljärgnevaist põhimõttest:

Selleks, et kaubanduse alal tegutsejate järlekasv saaks küllaldase ettevalmistuse, mis on majanduselu arengu huvides tingimata tarviline, osutub otstarbekohaseks kaubandusõpilaste pidamist ettevõtteis normeerida ja korraldada seadusega, mis näeks ette õppija ja õpetaja vastastikused kohused, õppeaja, õppetingimused, samuti võimaldaks teostada kontrolli õpetamise üle ettevõtteis jne.

Kuna meil kaubandusliku kutseoskuse õpetamine kutsekoolide kaudu ja vastavate kutsetunnistuste andmine nende koolide lõpetajaile on juba korraldatud Kutschariduslikkude õppeasutuste seadusega (S. K. VI, 1, 6), siis osutub otstarbekohaseks ka väljaspool kooli kutset õppijaile anda võimalus pärast õppeaega ja sellekohase eksami sooritamist omandada kutsetunnistus.

Kutsetunnistused saavad kaubanduse avaral, samal ajal aga nii komplitsceritud ja vähe kontrollitaval alal olla ikkagi ainult isikute eelduseks, kuna sellest kaugleulatuvate, kuni kaubanduse alal tegutsemise eesõiguste andmiseni viivate, järelduste tegemine ei peaks leidma aset.

Sellest järgnevalt võib kutsetunnistuste omandamine kaubanduse alal olla ainult vabatahtlik, kusjuures kutsetunnistuste väärtuse tegelikus elus kujundavad eksaminõuded. On eksamite kavand tegeliku elu nõuetele vastavad ja selle tõttu eksamite abil kontrollitavad teadmised praktiliselt hästi rakendatavad, siis satuvad kutsetunnistuste omanikud neid tunnistusi mitteomajate ees isenesest teatud eelistusse, nagu näitavad mitmete riikide, muuseas just vana kaubandusmaa Inglismaa, kus sellaste vabatahtlike kutseksamite süsteem kaubanduse alal on criti välja arenenud, pikaajalised kogemused.

Samuti on selle süsteemi otstarbekust meil tõendanud mitmete õppeasutuste (Ühistegevuskool, NMKÜ) poolt väljaantavate tunnistuste hindamine tegelikus elus.

Samal ajal võimaldab aga olukord, kus kutsetunnistuse omanikele seaduslikke eesõigusi teiste kodanike ees ei kindlustata, teiste sõnadega, kus kaubanduse alal jääb võimalus tegutseda kõikidel, kel on selleks oskust ja kapitali, või kus ettevõtjail jääb võimalus vabalt valida endale usaldatavaid kaastöölisi (usaldusküsimus on määrava tähtsusega just kaubandusettevõtteis), meie majanduselu arengule suuri soodustusi ja paremusi, jättes samal ajal ka töövõtjaille võimaluse oma tegutsemisala muuta, mis criti väikeriigi piiratud olude (resp. töökohtade) juures on hädavajaline.

On täiesti küllaldane ühe kutsetunnistuse — õppinud kaupleja või bürooametniku — võimaldamine õppelepingu põhjal ettevõtteis õppijaile, nagu see sünnib ka Saksamaal. (Saksamaal järgneb kolmeaastasele õppeajale ettevõttes eksam Kaubandus-tööstuskoja juures, mille sooritaja omandab kaupmehi abilise — Kaufmannsgehilfe — üldise kutse. Inglismaal, kus mingit seaduslikku alust kutsete andmisel ei ole, antakse eksameid korraldajate asutuste poolt kõige mitmesugusemaid tunnistusi, millede hinnang tegelikus elus on täieliselt sõltuv eksamite nõudeist ja eksameid korraldava asutuse prestiižist.)

Kaubandusliku kutseoskuse seaduseelnõu taotlegu ainult kutseoskuse tõstmist.

Muude eesmärkide taotlemine jäägu erisaduste hoolteks.

Kuna meil Haridusministeerium on juba korraldamas kaubandusliku kutseoskuse andmist koolide kaudu, oleks töö koordineerimise huvides vähe otstarbekohane kaubandusliku kutseoskuse korraldamist väljaspool kooli Haridusministeeriumi kompetentsist välja jätta, mis aga peaks sündima asjast huvitatud kutsekodade tihedal kaastööl.

Riigivolikogus arutusel oleva Vabariigi Valitsuse poolt esitatud majandusliku kutseoskuse seaduse parandamine üksikute paragraafide viisi on raskesti teostatav, mistõttu osutus otstarbekohaseks ja paratamatuks uue eelnõu väljatöötamine.

Üksikute seaduse eeskirjade seletuseks, võrreldes Vabariigi Valitsuse kavaga, olgu lühidalt märgitud järgmist:

Pealkirjas, nagu järjekindlalt ka kogu eelnõus, on sõna „majanduslik“, kui liig avar (hõlmab ka tööstust), asendatud täpsemaga „kaubanduslik“.

Samadel põhjustel on sõnad „majanduslik ettevõte“ asendatud „ärilise ettevõttega“, mis oma mõistelt on ka kergemini defineeritav.

Seaduse mõte ja siht on jäänud samaks.

Vahe õppinud kaupleja (kitsamalt — äriteenija) ja õppinud bürooametniku (kontoriametnik) kutse vahele on jäetud, et oleks võimalik eksamikava koostada sellaselt, et ühe eksami sooritajailt nõutaks enam ostjate teenimise oskust, kaubatundmist jne., kuna teistelt oleks võimalik rohkem nõuda raamatupidamise, kaubandusarismetika, vastava seaduseandluse jnc. tundmist.

Pealegi on kutsekoolide kaudu teostatav ettevalmistus juba suunatud sellastele erialadele, mistõttu oleks otstarbekohane ka antud juhul sama rada käia.

Kuna mõlema kutse omanikud on võrdses seisukorras õiguste suhtes — õieti ei ole kummalgi eriõigusi — ei saa ühe või teise eriala rõhutamine olla kellelegi takistuseks tegelikus elus.

Kutseoskuse Nõukogu koosseisust on jäetud välja Õpetajate Koja esindaja. Haridusministeeriumi esindaja kaudu, kes on pealegi nõukogu juhataja, on õpetajaskond küllaldaselt esindatud, pealegi on nõukogu kompetentsis puhtõpetuslikke küsimusi väga vähe.

Õpetajate Koja esindaja arvel on suurendatud Kaubandus-tööstuskoja esindust ühe isiku võrra, et majandusringkondade esindajana, kelle valijaskonda kuulub suur enamus seaduseelnõust otseselt huvitatud ettevõtjaid, saaks rohkem kaasa töötada kutseoskuse korraldamisel.

Nõukogu ülesandeist on koja eelnõus kustutatud need, mis on tingitud kogu süsteemi muutmisest.

Nõukogule suurema kaalu andmiseks ja asjakäigu lihtsustamiseks on jäetud ära puhtvormiline toiming, et kõik nõukogu otsused peavad saama haridusministri vormilise sanktsiooni.

Endastmõistetavalt jääb kaebuste korral esimeseks edasikaebe instantsiks haridusminister. Ministri otsuse peale on meil kehtivate seaduste järgi alati võimalik kaevata Riigikohtule administratiivkohtu korras, mis pärast on ülearune seda võimalust seaduses eraldi ette näha.

Kutseoskuse Ametite koosseis koja eelnõus ühtub Vabariigi Valitsuse kavast ettenähtud koosseisuga. Vahe on aga liikmete määramise korras.

Kõik vastavad kutsekojad, samuti Kutseoskuse Nõukogu, on küllalt kompetentsed asutused ja organid, et võida määrata iseseisvalt oma esindajad Kutseoskuse Ametisse, ilma et tarviseks esitada mitut kandidaati, kelle hulgast valiku teostaks haridusminister. Pealegi määratakse kõrgema orgaani — Kutseoskuse Nõukogu — liikmed ka Vabariigi Valitsuse kava järgi otseselt ja iseseisvalt.

Eksamite korral on nähtud ette Kutseoskuse Ametite koosseisu täiendamine eksaminereijat-asjatundjatega, kes kannavad ajutiste liikmete nimetust ja kellel on eksamineerival koosolekul samad õigused kui alatistel liikmetel.

Vastavalt süsteemi muutusele on muutunud ka Kutseoskuse Ametite seaduses loetletud ülesanded.

Seaduse osa, mis käsitleb kaubandusõpilaste pidamist, on samuti põhiilmelt jäänud endiseks, kuid vastavalt süsteemi muutusele on aga ka selles osas paratamatuks osutunud järgmised tähtsamad muudatused.

Kaubandusõpilaste pidamiseks õigustatuiks on nähtud ette isikud, kes vähimalt kolm aastat on tegutsenud alal, mille õppimiseks on sõlmitud õppeleping, kui need isikud ei oma mingit kutsetunnistust; isikud aga, kellele on antud kutsetunnistus kas käesoleva seaduse alusel või kes koolide kaudu on omandanud esimese astme kutsetunnistuse, võivad õpilasi pidada tingimusel, et nad on vähemalt 2 aastat pärast kutsetunnistuse omandamist töötanud vastaval alal.

See peaks tagama, et õpilasi pidajad ka praktiliselt oma ala siiski tunnevad, kuid ei kitsenda väga õpilaste pidamist ettevõttele, mis ei oleks soovitatav. Pealegi on Kutseoskuse Ametile järelevalveõigus ühes õigusega teatud tingimustel õpilaste pidamine koguni keelda.

Õppoaeg on üldine ja kestab kolm aastat (analoogiline näiteks Saksamaale).

On nähtud ette ka võimalus, et niihästi õpilane kui ka ettevõtja võivad vabaneda õppelepingust mõlemapoolsel nõusolekul ja ka ühepoolsel tahtmisel üheküürise etteütlemisega, kui kohalik Kutseoskuse Amet ettetoodud põhjuse tunnustab mõjuvaks.

Kutseksamite korraldamise kohta on nähtud ette, et kutseksami võib sooritada pärast kolme aastat õppimist.

Erandina võib Kutseoskuse Amet lasta kutseeksameile isikuid ka teistel juhtumel, kui ta tunnustab sellaste isikute ettevalmistuse küllaldaseks. See on tarviline, et ka teistel, näiteks praagustel väljaõppinud äriteenijatel ja ametnikel, oleks võimalus vastavat kutsetunnistust omandada, kuna võib celdada, et teatud aja jooksul tunnistuste omanikud omandavad tunnustuse. Samuti on loodud võimalus välismaal õpitud aja arvessevõtmiseks.

Süsteemi muutusest tingituna ei ole koja eelnõus peatükke, mis kõnelevad, kes võidakse ar-

vata ilma eksamita kutsetunnistuste vääriliseks (registreerida), samuti puuduvad kutsetunnistuse omanike esõigusi käsitlevad ceskirjad.

Üksikud ceskirjad on ümber paigutatud, mis on tingitud uue celnõu konstruktsioonist.

Üldse on püütud jääda Vabariigi Valitsuse

poolt esitatud celnõu redaktsiooni juure, niipalju kui see osutus võimalikuks.

Kaubandus-tööstuskosjas väljatöötatud kaubandusliku kutseoskuse seaduseelnõu on täieliselt omaks võtnud ka Ühistegevuskoda ja Eraettevõtete Ametnike Koda.

Seaduseandlus reklaami kohta Saksamaal

Harry A. Malm, Eesti Reklaamklubi esimees

Juba 2000 aasta jooksul otsib inimkond vahendeid, mis annaksid end rakendada reklaami teenistusse. Vanim neist tahaks olla sõnaline reklaam üleskutsete näol, sellele järgneks kujutatav reklaam plakatina, kuna meie mõjuvaim reklaamimisvahend — ajalehe kuulutus — on neist kõige noorem. Kui meenutame äsja moodi läinud raadioreklaami, siis selle tulek oli kui „uusim šlaager“ — see tuli ja suri suurimates Euroopa riikides; ainult propagandavahendina püsib see ületamatuna.

Trükitud kuulutus on omast kohast ise alles võrdlemisi noor. Saksamaal ilmus esimene ajaleht kuulutustega aastal 1609 ja sellest peale on ta sammunud reklaamivahendite hulgas alati esirinnas. Rida hiljem esilekerkinud reklaamimisviise on küll samuti endale kindlustanud kohakese päikese all, aga nende mõjuvus moodsas majandusel on ikkagi kaugelt väiksem ajalehe kuulutusest.

Hitleri võimuletulekuga algas Saksamaal puhastustöö ka reklaami alal, sest olud olid seal küllalt segased reklaamiturul. Aja jooksul on Saksas antud terve rida seadusi ja määrusi reklaami teostamise viiside kohta ja selleks loodud riiklik reklaaminõukogu (Werberat) valvab hoolga seaduse täitmise järele.

Küsitledes nimekamaid saksa reklaamimehi, kas nad on nende uute korraldustega rahul ja kas reklaamiseadused täidavad neile pandud lootusi, saad alati ja ikka vastuseks: „Einfach ausgezeichnet!“, sest reklaam ja selle teostajad on tänapäeva Saksas heas lugupidamises — ja see on hästi tasuv ala.

Saksa 12. 9. 1933. a. seadus reklaami tervendamise kohta lausub muide:

Igasugune avalik ja privaatne reklaam allub riiklikule järelevalvele, mida teostab Saksa majanduslik reklaaminõukogu (Werberat der deutschen Wirtschaft).

Kes tahab reklaami teostada vahendajana või kes tahab tegutseda reklaamimehena, see peab selleks luba hankima Werberatilt. Loa saamise algingimuseks on asjatundmine, senine reklaami-

alaline staaž ja aus nimi kaupmehelikust seisukohast.

Werberati poolt kutsuti ellu ühingud, millesse sunduslikult kuuluvad kõik sel reklaamialal tegutsevad isikud ja ettevõtted. Sellaseid ühinguid on terve rida ja ühinguil on osakondi kõikides suuremates Saksa linnades. Nii on olemas reklaamiteostajate ühing, ajalehtede väljaandjate ühing jne. jne.

Werberati esimeseks ülesandeks oli teha puhastustööd seniseis reklaamimisviisides. Reklaami üldine tase tõsteti ja parooliks kuulutati lause „Tõde reklaamis“. Määrati kindlaks reklaamitariifid, vahendustasu ja hinnaalanduse normid, milledest peetakse vankumatult kinni, sest kõrvalkaldumise tagajärjeks on töötamisloa tagasivõtt.

Iga trükitoode, millesse on võetud kuulutusi, peab olema varustatud trükiarvu tähendusega. Sellega on kõrvaldatud reklaamist meie aja suurim vale: tiraazi pettus.

Werberatile allub ka loa andmine välisreklaami alal, ja kahtlemata on parem, kui loa annab reklaamis kompetentne asutus ja mitte mõni linnaametnik.

Nõukogu on aga ka välja töötanud rea eeskirju tellimiste vastuvõtjale, nii et seegi osa on korraldatud ehtsaksalikul — täpselt ja süsteemikindlalt.

Kõik reklaami teostajad peavad oma sissetulekuist maksma perioodiliselt teatud makse Werberatile, mis on kahtlemata õigem kui meie väga ebamäärane puhaskasumaks. Ka siin on igasugune kõrvalkaldumine tehtud võimatuks, kuna on ette kirjutatud raamatupidamise viis, aruandmise blanketid jne., mida kontrollivad nõukogu ametnikud. Aga ka messid ja näitused peavad tasuma teatud kindlaksmääratud makse Werberatile. Kuna Saksas tegutsevad reklaamivahendajaina ka üksikud riiklikud ettevõtted, nagu näiteks post ja raudtee, siis kõik Werberati korraldused ja maksimummäärad kehtivad samal määral nende kui ka kõikide eraettevõtete ja -isikute kohta.

Vaba on igasugune reklaam, mis ei ole vastolus seadustega, baseerub aususel ja tõepärasusel, ei puu-

duta võistlejat ega mõju ebaesteetiliselt. Ka väiksemale kõrvalhüppele järgneb korrallekutsumine ja sellele juba trahv. Selles mõttes Werberat kujutab endast tšensorit, kes tagantjärele kõiki reklaamiliisi avaldusi kontrollib ja kes valvab selle järele, et ei tehta liiga riigile, riigipoliitikale, usule, majandusele ega üksikisikule.

Samuti on ette kirjutatud, et reklaam peab olema maitserikas ja vastuvõetav, peab olema kooskõlas ümbrusega, arhitektuuriga ja maastikuga. Kes tahab reklaami teostada, peab tegutsema ausa kaupmehena. Reklaamiargumendid olgu selged ja vastaku tõele. Igasugune libedale viimine on keeldud. Keeldud on riiklike märkide kasutamine reklaamis, samuti ei tohi reklaam olla karjiv ega liialdatav, vaid peab olema tõendatav, asjalik ega tohi puudutada võistlejat.

Werberati üheks tähtsaimaks ürituseks oli kuulutusveergude normimine ja tänu sellele võib kuulutaja tänapäeval kuulutada ükskõik missuguses kohas Saksamaal, ta klišeed jne. mahuvad kõikjal sisse ikka ja alati ühes kindlaksmääratud lauses.

Iga trükitoote kohta, kuhu võetakse vastu kuulutusi, peab kirjastajal olema trükitud hinnakiri teatud ettekirjutatud suurus, värvis ja eeskujul.

Hinnaalanduse normid sakslasil on mitmesugused, ja nimelt nii korduvate kuulutuste pealt kui ka suuruse järgi, milleks on ette nähtud rida rabatitariife 3—20%. Igasugused lisasoodustused, tekstis avaldatavate maksuta kirjutuste, värvitrüki lubaduse jne. näol on keeldud. Teiste sõnadega: kogu Saksa kuulustariff tingib, et kõiki koheldaks ühesuguse mõõdupuuga.

Kuulutusseadus näeb ette ka kuulutuste vastuvõtmise. Nimelt tohib kuulutuste avaldaja (näiteks ajaleht) kuulutusi vastu võtta ainult kas otse kuulutajalt või registreeritud kuulutusvahendajalt, s. o. reklaambüroolt, või oma agendi kaudu, kusjuures tingimused on kõikide kohta ühesugused ja vahendajale maksetakse peale kliendi rabati 10%—20% vahendustasuna — seega tuleb kuulutuste vastuvõtjal nominaalhinnast teha hinnaalandusi kuni 40%. Kuna sellest tingituna lehele näib kasulikum olevat katsuda kuulutusi hankida ilma vahemeesteta, sest siis tuleks tal rabatina nominaalhinnast maha arvata vaid kuni 20% + asemel, siis seadus näeb ette, et kuulutuste avaldaja ei tohi ühelgi teel püüda kliendi kuulutusvahendajat meelitada enda poole. Võib aga juhtuda, et kuulutuse vastuvõtja on kuidagi sattunud vastollu vahendajaga ja näiteks keeldub tema kaudu tulevat XYZ firma kuulutust vastu võtmast (ta tohib seda teha ainult kuulutuse vastuvõtmatu sisu pärast). Siin määrus näeb ette,

et ta XYZ firma kuulutust ei tohi vastu võtta ka ühelgi teisel teel, olgu selle kuulutuse tooja kuulutaja ise, vahendaja konkurent või oma agent. Sellega on kõrvaldatud kõlvatu võistluse võtmed.

Igas ajalehes või kirjastusäris tegutseb vastutav kuulutuste vastuvõtja, kes peab kontrollima, et kuulutuste juures ja vastuvõtul ei kalduta kõrvalseaduste ja määruste eeskirjadest.

Kuulutuste paigutamine on seal täiesti erinev meie mooduseist. Nii näiteks ei tohi kuulutusi avaldada ajalehe esiküljel, vaid reklaami tohib murda ainult kas teksti või kuulutusosaga. Ja ka teksti osas on kuulutuse suurus piiratud, selle laius ei tohi olla üle 1 teksti veeru. Tohib ka tekstis avaldada kuulutusi tekstikirjaga, s. o. näol, nagu oleks neid koostanud lehe toimetuse, kuid niisugused kuulutused tuleb märkida pealkirjaga „Geschäftliches“ ja nende sisu eest lehe toimetuse vastutust ei kannu. Juhtub, et kuulutus muratakse teksti nii, et selle üks äär puutub kokku lehe kuulutusosaga, siis arvestatakse kuulutuse hind kuulutusosa tariifi järgi. Kuulutaja tohib nõuda, et tekstikuulutuse puhul samale või vastasolevale leheküljele ei murta konkurendi kuulutust — kuid seda vaid kokkuleppel ajalehe talitusega.

Kuulutuse avaldaja vastutab kuulutuse trüki tehnilise laitmatuse eest ja eksitavate vigade korral on ta kohustatud kas kuulutust kordama maksuta või vähemate vigade puhul tegema vastava hinnaalanduse.

Korrektuuri tohib kuulutaja nõuda ainult siis, kui selles küsimuses on eriti kokku lepitud ja kui aeg seda üldse võimaldab.

Kuulutajale saadetakse arve hiljemalt 5. päeval pärast kuulutuse avaldamist ja tasumine peab sündima hinnakirjas ettenähtud tähtaja jooksul (14—30 päeva). Ililisel tasumisel peab arve väljakirjutaja võtma viivitusprotsente, ja nimelt 1% rohkem tavalisest diskontoprotsendist. Ka võib niisugusel korral lubatud hinnaalanduse tõmmata tagasi.

Arvele lisatakse tõendav väljalõige, kokkuleppel suuremate kuulutuste puhul ka terve lehekülg ja ainult erikokkuleppel suuremate tellimiste puhul terve leht. Krediit kuulutuse vahendajale on igal juhul 14 päeva pikem kui kliendile, seega 30—45 päeva.

Päris uued, võrreldes meie olukorraga, on Saksa määrusid kehtivad normid nõuande eest. Meil peetakse endastmõistetavaks arstile maksmist nõuande eest ja mittemaksmist reklaamimehele. Ometi maksab igäühe aeg ja nõuanne.

Eeskirjadest reklaami sisu kohta selgub nii mõnigi täiesti mõistlik ja reklaami tervendav argument. Nii näiteks tohib kuulutuses kasutada

elusolevate avalike tegelaste pilte ja tsitaate ainult nende isikute kirjalikul loal. Tänu- ja soovituskirju tohib avaldada ainult siis, kui tekstist selgub kirja kuupäev, allkiri ja ametinimetus, ja ka ainult siis, kui kirja autor pole loa andmise eest mingit tasu saanud. Täiesti keeldud on näiteks sellased, meilgi praktiseeritud kuulutused, kus keegi tänab NN kindlustusseltsi korralikult ja kiiresti väljamaksetud kindlustuspreemia kättesaamise eest. Kindlustusselts on kokkuleppe sõlmimisel niikuinii sellase kohustuse endale võtnud ja selle täitmist nüüd kuidagi välja tõsta ei ole kooskõlas kaupmehe eetikaga.

Asjatundjate otsuseid teatud kauba kohta tohib avaldada ainult täie asjatundja allkirja ja kuupäevaga, kusjuures Werberatile jääb õigus järele pärida kuulutuste avaldajalt, kuipalju asjatundja selle oma otsuse eest on tasu saanud.

Kuulutuse sisust peab otsekohe selguma pakutava kauba otstarve. See on eriti öeldud nimede ja nimetuste kohta.

Kui kuulutuses on juttu „soodsatest hindadest“, siis peab hind olema juures ja Werberatile jääb õigus hindade ja maksusoodustuste tõepärasust kontrollida või kogunisti nõutada andmeid asja kohta. See käib ka kauba iseloomu kohta.

Turismipropagandas tohib kuulutusi avaldada, kuid ainult 1/3 teksti osast. Sama määr käib ka kavade ja juhtide kohta spordi alal, ooperite, teatrite, varieteede ja pisilavade kohta. Kinokavadele kuulutusi vastu võtta ei tohi, sest tarvidust kava järgi kinos ei ole.

Raamatuisse ja hinnakirjadesse tohib kuulutusi vastu võtta mitte üle 1/6 teksti osast ja see käib ka reisijuhtide ja -käsiraamatute, maakaartide ja sõiduplaanide (raamatukujulised) kohta. Neis väljaandis tohib aga kuulutusi avaldada ainult ettevõttele, kes on seoses turismiga (hotellid, reisitarbed, lõbustuskohad).

Kalendreis ja sellesarnaseis väljaandis on kuulutuste arv samuti piiratud, et ära hoida raamatukuhjamist ainult reklaamidega. Üldse tuleb kuulutuste hankimise eel selleks luba nõutada Werberatilt. Igal juhul ei tohi kuulutusi avaldada järgmises väljaandis: linnade ja maakondade kogutõeseis, koduajakirjades (firmade omad reklaamajakirjad), pühade või pidustuste puhul trükitavais mitteperioodilisis väljaandis (jõululehed, messilehed j. s.), tabeleis, mis avalikult välja riputatakse (sõiduplaanid, telefoni-nimestikud jne.), muusikakavadel, mis välja pannakse lõbustuskohades (kohvikud, hotellid jne.), kinokavadel ja lõpuks veel igal pool seal, kus paljudamine ei sünni trüki, vaid mingil teisel teel.

Meil kehtiva korra järgi alluvad meditsiinilised ja sellesarnased kuulutused eeltsensuurile

(farmatseutiline inspektor või linnaarst). See kord ja kuulutamiseks loa saamise protseduur on küll tülikas ja võimaldab tõlgitseda eeskirju kord üht, kord teist viisi, kuid on siiski meeldiv. Saksas seevastu sellekohane määrus kõigepealt defineerib, mis on medikament, mis on arstimisvahend, mis on uimastusvahend, mis on mõjutamisvahend (raseduse vältimine ja kõrvaldamine, noorendamisaparaadid, alkoholist ja suitsetamisest võõrutamise vahendid), mis on kehaliste puuduste varjamise vahend, mis on toiduaine, mis on kosmeetiline vahend jne. Siin ei tohi mitte kuulutada nii kuidas kellelgi on suu kasvanud, vaid sõnastus olgu tagasihoidlik, mitte kiitlev ega mitte lubav seda, mis tundub võimatu. Need, kes püüavad reklaami sõnastusega viia lugejat eksiteele, langevad karistuse alla. Ei tohi näiteks avaldada valesid andmeid vahendite koosseisu kohta. Ei tohi ütelda, et vahend mõjub soodustavalt igal juhul. Ei tohi kuulutaja ka kiidelda oma kogemusrikkusega, mille tulemusena võib tunduda, et just NN preparaat osutub ületamatuks ja on ainuõige omasarnaste hulgas. Igasugused tähtsate isikute arvamisest NN vahendite kohta on keeldud. Reklaamis ei tohi mainida, et NN vahend asendab arsti. Teatud erandid on lubatud, kuid ainult reklaamis, mis on lähetatud otsekohe arstlikule personaalile või avaldatakse arstlikes ajakirjades, kuid ka siin on üsna tihti tarviline kuulutamise luba kõrgemast instantsist — nimelt Werberati presidendilt. Üldse kogu meditsiiniline-arstlik reklaam allub Werberati juures moodustatud komisjonile, millesse kuuluvad muude ka arstide koja ja selle allüksuse, farmatseutilise sektsiooni, esindajad.

Eriline määrus on pühendatud raamatukogu kaitseümbrikel pealeklcebitavaile reklaamidele. Kuna meie juures sellane „Lesezirkel“-reklaamimisviis on täiesti tundmatu, siis pole mõtet peatuda selle üsna pika määruse üksikasjade juures. Igatahes on ka siin omad normid ja ettekirjutused loodud kuulutaja huvide kaitseks.

Aadressraamatu reklaamist kõneleb määrus nr. 22. Aadressraamatu mõiste alla käivad ka ametialalised nimestikud, posti jooksvate arvete büroo nimestik, telefoniraamat, ajalehtede kataloog, liikmete nimestikud, näituste juhid ja kõik teised trükitööd, mis ülekaalavas osas koosnevad aadressidest.

Sundsissekandeks nimetatakse aadresse, mis ilma tasuta avaldatakse neis raamatuis, hariliku kirjaga, ja ilma milleta raamat poleks täieline. Niipea aga kui selles aadressiosas mõni rida või sõna eriti välja tõstetakse, osutub see kuulutuseks; ka igasugused lisamärkused loetakse reklaamiks. Kes nüüd sel alal tahab reklaami hankida, peab

selleks loa nõutama Werberatilt ja asja korraldama vastavate ettekirjutuste raamides. Tõstame siinkohal välja vaid olulisimad alused, millele tuleb aadressraamat rajada: 1. Aadressraamatu tiitel olgu selge ja mitte eksitusse viiv. 2. Aadressiosa peab olema täieline ega tohi koosneda vaid maksetud sissekandeist. 3. Aadressid peab hankima kirjastaja ja ta ei tohi neid mujalt maha kirjutada — et nad oleksid alati värsked. 4. Eriharude järgi korraldatud osad peavad olema täpsed. 5. Tekstiosas ei tohi kuulutused olla suuremad kui üheveerulised. 6. Telefoniraamatuis reklaamid ei tohi enda alla võtta rohkem ruumi kui $\frac{1}{3}$ tekstile pühendatud osast. Hindade suhtes on maksvad vaid hinnakirjas kinnitatud hinnad, rabatid, maksutingimused, vahendustasud jne., mis suuresti ühtuvad ajalehtede kuulutusnormidega ja ettekirjutustega.

Üsna huvitavad on määrused honoraride kohta, mis klient peab maksma reklaamimehele ja millele kohta viimane on kohustatud raamatut pidama, makse maksma ja üldse aru andma vastavatele instantsidele.

Alamaltoodud norme tohib reklaamimees ületada, kui a) tellimise iseloom seda tingib, b) kui tehtav töö läheb nii laialdaselt kasutamisele, et honorar tundub väikesena, c) kui reklaamimehe nimi ka midagi maksab, d) kui tellija pärast kokkulepet tuleb lisatingimustega või e) kui hiljem selgub, et töötelliija on tehtud töö kasutanud kaugelt suuremas ulatuses kui see oli ette nähtud tasu maksmisel.

Maksuta nõuanne ja eeltööd (kavandid) on keeldud. Eelkavandeid tohib valmistada vaid siis, kui tellija maksab ette normis ettenähtud summast vähimalt $\frac{1}{4}$ osa, sealjuures „copyright“ jääb kavandi autorile. Kui läbirääkimised peetakse väljaspool reklaamimehe asukohta, siis liisanduvad honorarile veel sõidukulud. Honorar ettepanekute ja tööde eest tuleb maksa ka siis, kui tehtud töid kasutamisele ei võeta.

Kuna kõik ettevõtted ei suuda pidada kindla-palgalist reklaamijuhti, vaid tihtipeale lepivad kokku asjatundjaga, kes aeg-ajalt kliendi huvides töötab, siis ei tohi ta tasu olla vähem kui seda näeb ette tasunorm.

Tarbegraafikud, kes pole palgalises vahekorras tellijaga, peavad oma tööde eest saama väärrika tasu. Ilma tasuta ei tohi isegi teha eelkavandeid, sest põhimõtteks on, et iga töö ja ajaraisk väärrib tasu. Iga töö tuleb signeerida autori märgiga või nimega, ja nii, et see ka trükkis nähtavale jääb. See nõue lülitab välja plagieerimise.

Kokku võttes peab tunnistama, et Saksa reklaamikorraldus on suuremalt jaolt vastuvõetav, sest see kaitseb kuulutajat õnneküttide eest reklaamimehe sildi all ja lööb jalust kirjastajad, kes trükkivad oma väljaanded vaid kuulutussummade armust ja oma rahakoti täitmiseks. Kuid ka kutsega reklaamimehed, tarbegraafikud, dekoratorid j. t. sel alal tegutsevad andekad inimesed saavad oma töö eest inimväärset tasu, nagu arst või advokaat seda saab nõuande ja abi eest.

Majanduslikke teateid kodu- ja välismaalt

Kaubandus-tööstuskoja parandusettepanekud toornahkade väljaveo kontrolli seaduse kohta

Kaubandus-tööstuskoda esitas oma parandusettepanekud toornahkade kontrolli seaduse eelnõu § 2 muutmise ja täiendamise kohta selles mõttes, et üksikuid, ettevõtteid ja asutused, kes soovivad toornahku välja vedada, peavad omama Vabariigi Valitsuse poolt põllutöö- ja majandusministri ettepanekul antud sellekohase loa.

Toornahkade väljaveo lubade andmisel ei tohi piirduda väljaveo loa andmisega ainult ühele isikule, ettevõttele või asutusele, kui on mitmeid seaduse tingimustele vastavaid väljaveo loa soovijaid.

Toornahkade väljaveo load ei ole edasiantavad.

Lubade andmisel võib Vabariigi Valitsus toornahkade paremate turustamisvõimaluste loomiseks üles seada eritingimusi.

Väljaveolubade andmise soovib Kaubandus-tööstuskoda põllutööministri kompetentsist üle viia Vabariigi Valitsuse kompetentsi, kusjuures vastavate ettepanekute tegemise õigus on põllutöö- ja majandusministril.

See on tarviline selleks, et võimaldada toornahkade väljaveo lubade andmisel kaasa otsustada ka majandusministril, kellele tegelikult allub kodumaa nahatööstuse ja nahakaubanduse korraldamine. Ühtlasi tagaks see küsimuse otstarbekamat lahendust.

Uue eeskirja sissevõtmine, mis määrab, et väljaveolubade andmisel ei piirduatks ainult ühe ettevõttega, peaks tagama, et allale jääks vähimalt minimaalnegi võistlus, mis tootjale nahkade eest võib kindlustada parema hinna.

Lõppeks soovib Ikoda, et määruste andmine seaduse teostamiseks oleks antud Vabariigi Valitsuse võimkonda, et sel teel jälle võimaldada majandusministril küsimuse otsustamisest osa võtta.

Kirjandus

Üleriiklikku Tekstiiltöösturite Ühingu aastaraamat II, november 1938; Üleriikliku Tekstiiltöösturite Ühingu väljaanne, Tallinna Eesti Kirjastus-Ühiseuse trükk.

Juba teist aastat ilmub Üleriiklik Tekstiiltöösturite Ühingu aastaraamatu, milles põhjalikuse ja asjatundmisega käsitletakse tekstiiltööstuse elulisi probleeme. See on meie üldiselt vaesel erikirjanduse tunnul rõõmustavaks nähtuseks, seda enam, et aastaraamat selgitab erapooletult Eesti suurima tööstusharu olukorda ja päevaküsimusi.

Aastaraamatu saatesõnas öeldakse muuhulgas: „Meie majanduselu areng on pidevalt muutumas komplitseeritumaks, meie palgapoliitikas otsitakse uusi lahendusteid, meie sotsiaalseaduseandlus on kiiresti arendumas, meie töökahe probleem vajab korraldamist — kõik need asjaolud põhjustavad kohustuste ja koonnatuste suurenemist tööstusettevõteteis ja on ühtlasi tõulkeks, et sellest riivitud tööstusharud teadlikult organiseeritud ühikuna asuksid omapoolsete lahendusteede otsimisele.“

Raamatus leiavad pilkemat ja arvustilguga varustatud käsitletud küsimused nagu tekstiiltööstuse seisukord Eestis, selles praegu valitsev depressioon, siis tekstiiltööstuse tooraine probleem, palkade ja tööpinge küsimused jms.

Raamat on trükitud väga heale paberile ja omab kauni välimuse.

Kaupade sisseveo luba tuleb nõutada enne tellimiste välismaale ärasaatmist

Kaupade sisseveo korralduse seaduse teostamise ja selle muutmise määruse (R. T. 83—1935 ja 84—1938) alusel võib monopoliseeritud kaupade sissevedu toimuda vaid vastavate lubade alusel.

Sääraste lubade saamiseks tuleb asjast huvitatud importööridel pöörduda Kaubanduskomitee poole juba enne kaubatellimuste äraandmist.

Mõned importöörid ei pea kinni sellest korrast, vaid annavad oma tellimused välismaale enne sisseveola saamist ja hakkavad seda nõutava alles siis, kui kaup juba on kohale jõudnud.

Säärane talitusviis pole aga seaduseparame ning võib tekitada ametlisi kahtlusi juhtumel, kui komitee keeldub sisseveola andmisest.

Seepärast juhtime importööride tähelepanu vajadusele nõutada sisseveoluba enne kaubatellimuste äraandmist välismaale.

Rahvusvahelise Kaubanduskoja tänuavaldus riigimeestele, kes ära hoidsid sõja

Rahvusvahelise Kaubanduskoja nõukogu, kes 21. okt. s. a mr. Thomas J. Watsoni eesistumisel pidas Pariisis koosoleku, võttis vastu üksmeelse otsuse avaldada üleskutse ja tänu riigimeestele, kelle otsustavate sammudega rahvusvahelise koostöö alal hoiti ära sõja puhkemine.

Üleskutses öeldakse, et kõikjal valitseb sügav rahuigatsus ja et võimaldust saavutada seda ulatusliku rahvusvahelise koostöö abil ei tohtalks lasta kasutult mööduda.

Käesoleval ajal usuvad paljud rahvad — kas õigusega või ekslikult —, et nende julgeolekut ja heaolu ähvardavad teiste rahvaste agressiivsed kavatsused. Säärastele kahtlustele ja kartustele põhjendatud poliitika viib paraku ulatuslikule eraldumisele ja hävingule. Ühtlasi huvid nõuavad aga koostööd konfliktide asemel. Missugused ka ei oleks käesoleva aja poliitiliste tendentside põhjused, ei saa ometi salata, et ainult rahvastevaheline koostöö on võimaline tooma kergendust ja lahendust tänapäeva olukordadesse.

Seepärast Rahvusvaheline Kaubanduskoda pöördub riikide valitsuste poole, eriti aga nende poole, kes majanduslikus elus etendavad juhtivat osa, üleskutsega arendada sõbraliku koostöö vaimu ka majanduslikul alal. Ainult vähehaaval osutub võimalikuks tarvitusele võtta meetodeid, mis seda koostööd elustavad.

Ennekõike piüütagu hajutada kahtluste ja kartuste õhkkonda, et rajada tved majanduslike vahelkondade ja sidemete paranemisele.

Maailma tuleb võtta säärasena nagu ta on ja koostöö areng on võimalik hoolimata lahkuminekust ideaalides ja arvammistes, ütleb Rahvusvahelise Kaubanduskoja üleskutse.

Ilmub uus Tšehhoslovakkia eksportfirmade nimestik

Praha Eksportinstituuat on koostanud uue eksportfirmade nimestiku, millega asjast huvitatud eesti ärimehed võivad tutvuda Tšehhoslovakkia saatkonna kaubandusosakonnas, mis annab iga-sugust informatsiooni uue nimekirja kohaselt.

Aride regîster

(Järg.)

Oktoobrikuu esimesel poolel

Registreeritud muudatused:

9. Elisabeth Bataschkov'i ees- ja perekonnanimeks ning tema Tallinnas, Pikk 15 asuva moeäri firmaks on: „Elss Kajandi“.
10. Rudolf Berg, Tallinn, Koidu 118, jätkab äritegevust autoveo ettevõtte alal.
11. Rudolf Berg jätkab äritegevust, avades Tartus, Pikk 28, koloniaal- ja piimakaupluse firma all „Rudolf Berg“.
12. Maria Broden'i perekonnanimeks on „Kotljarov“ ning tema Tartus, Lai 35 asuva söögisaali firmaks „Maria Kotljarov“.
13. Eesti Kiviõli Aktsiaühisus, Tallinn, Pärnu mnt. 10, prokuura antud Edmund Schiffer'ile.
14. Johannes Egeder'i perekonnanimeks on „Ehand“ ning tema Albu v., Kuksema v. ja Esna v. asetsevate segakaupluste firmaks „Johannes Ehand“.
15. August Eisti jalanõudekaupluse asukohaks on Tallinn, Laadaplats 170 (enne Laadaplats 168).
16. Marie Eitea perekonnanimeks on „Eigo“ ning tema Tallinnas, Suur-Patarei 18-a asetseva toiduainetekaupluse firmaks „M. Eigo“.
17. J. Envere Kirjastus „Turist“ asukohaks on Tartu, Riia 75 (enne Gustav-Adolfi 8).
18. Anna Erdell peab Tallinnas, Niguliste 7, ettevõtet firma all „Keemiline puhastus „Ideal“ A. Erdell“.
19. Irene Erg'i perekonnanimeks on „Eimla“ ning tema Viljandis, Uus 24 asetseva toiduainetekaupluse firmaks: „I. Eimla“.
20. Sophie Erna jätkab äritegevust, avades Rakveres, Tallinna 14, raamatu- ja kirjutusmaterjaliäri firma all „Sophie Erna“.
21. Alide Finger jätkab äritegevust, avades Rakveres, Karja 9, kunstvillatööstuse firma all „Alide Finger“.
22. Jacob Fürst jätkab äritegevust kunstainest nõövide valmistamise alal Tallinnas, Viru 9, firma all: Nööbivabrik „Meteor“ Jacob Fürst.
23. Rudolf Grauen'i perekonnanimeks on „Arengu“ ning tema Adavere v. asetseva segakaupluse firmaks „Rudolf Arengu“.
24. „Karl Gutmann“, Tallinn, Pikk 7, harja- ja pintsliitööstus. Ettevõtte ühes firma tarvitamise õigusega pändustombult üle läinud pärijale Mari Gutmann'ile, kes jääb ainuisklikuks äripidajaks.
25. Minna Gutmann'i ees- ja perekonnanimeks on Miina-Liisabeth Kajandi ning tema Tallinnas, Kungla 22 asetseva toiduainetekaupluse firmaks „M. Kajandi“.
26. Oskar Hints jätkab äritegevust, avades Türil, Türi rdtj. einelaua firma all: O. Hints.
27. Liisa Hutberg'i perekonnanimeks on „Hurmik“ ning tema Nõmmel, Pärnu mnt. ja Pioneeri tn. nurgal asetseva toiduainetekaupluse firmaks „Liisa Hurmik“.
28. Jaan Isak jätkab äritegevust ehitusettevõtjana Rägavere v., Vaekülas.
29. Graafiline asutis „Ligra“ A. Jack, asukohaks on Tallinn, Narva mnt. 13/15 (enne Toompuiestee 10).
30. August Jesse jätkab äritegevust, avades Tartus, Turu 14, kaalude- ja lukusepatööstuse firma all „August Jesse“.
31. Kirjastus-reklaam „Eesti“ A. Jänes, asukohaks Tallinn, Reimani 5—1 (enne Lai 23—2).
32. Leontine Järvelaid lõpetanud toiduainetekaupluse Tallinnas, Luteri 14; toiduainetekauplust Tallinnas, Liivalaia 37, peab edasi.
33. Gerta Jürman'i perekonnanimeks on „Jürisso“ ning tema Vihterpalu v., Vilivalla k. asetseva koloniaalkaupluse firmaks „Gerta Jürisso“.
34. Johannes Kaevas jätkab äritegevust Passlepa v., Hara k. asetsevas jahuveskis.
35. Theodor Kalmi ees- ja perekonnanimeks on Teodor Kalm ning tema Pihla v., Ipla as. asetseva segakaupluse firmaks „T. Kalm“.
36. Juhan Kaldma toiduainetekaupluse asukohaks on Pärnu, V.-Veski 12 (enne Riia mnt. 57).
37. Aleksander Kallas'e lihakaupluse asukohaks on Tallinn, Heima 15 (enne Mine raali 2).
38. Elmar Kangeter'i perekonnanimeks on „Kangerma“ ning tema Tallinnas, Tarabella 30 asetseva lihakaupluse firmaks „E. Kangerma“.
39. Johannes Kasch, Kabala v., Ollepa as., tegutseb peale jahu- ja saeveski veel metsa tööstuse alal firma all „Joh. Kasch“.
40. Anton Kasemetsa jätkab äritegevust elusloomade ja liha ostu-müügi alal Nõva v., Nõmmemaa k.
41. Emilie Kaver jätkab äritegevust, avades Võrus, Tartu 2, toiduainetekaupluse.
42. Johannes Kelk jätkab äritegevust, avades Rakveres, Jaama pst. 11, vöörastemaja.
43. Elmar Kenk'i perekonnanimeks on „Kink“ ning tema Tartus, Kaubahoov 22-a asetseva koloniaal- ja jahukaupluse firmaks „Elmar Kink“.
44. Leonhard Kenk'i ees- ja perekonnanimeks on „Leho Kink“ ning tema Tartus, Kaubahoov 21-a asetseva koloniaal- ja jahukaupluse firmaks „Leho Kink“.
45. Villem Klausson'i perekonnanimeks on „Arula“ ning tema Tartus, Gildi 14 asetseva piimakaupluse firmaks „Villem Arula“.
46. Voldemar Kleemann'i perekonnanimeks on „Kaldvee“ ning tema Tallinnas, Oskari 32 asetseva toiduainete ja piimakaupluse firmaks „V. Kaldvee“.
47. Regina Kliit jätkab äritegevust, avades Tallinnas, Asunduse 9, toiduainetekaupluse firma all „R. Kliit“.
48. Jüri Kress jätkab äritegevust, avades Tallinnas, Lennuki 34, toiduainetekaupluse firma all „J. Kress“.
49. Andres Kruup jätkab äritegevust, avades

- Avinurme v., Mõisakula k., valmisriieteari firma all „Andres Kruup“.
50. Peeter Kupperi peennahatööstuse asukohaks on Tartu, Kastani 67 (enne Kastani 77).
  51. Hendrik Kustavus avanud piimasaaduste müügi Tartus, Turuhoone 43; Tartus, Gildi 3 asetsevat piimasaadusteäri peab edasi.
  52. Johannes Kõgeli segakaupluse asukohaks on Karula v., ligaste as. (enne Karula as.).
  53. August Külm lõpetanud kirjastusäri Tallinnas, Pikk 40, ja avanud Kloostri v. lubjatehase firma all „August Külm Vasalemma lubja- ja marmoritehas“.
  54. Maria Kunnapasi käsitöö- ja pudukaupluse asukohaks on Pärnu, Tallinna mnt. 1 (enne Vilmsi 13).
  55. Eduard Lammer jätkab äritegevust, avades Undla v., Kadriinas, einelaua.
  56. Seheine-Roche Lasikin jätkab äritegevust isikliku agendina kraede müügi alal Tallinnas, Harju 30—12.
  57. Peeter Leego vanakraamikaupluse asukohaks on Tartu, Fortuna 3, plats 12 (enne Narva 1).
  58. August Leevold jätkab äritegevust, avades Tartus, Liiva 48, kiviraiumisetööstuse firma all „A. Leevold“.
  59. August Lepp jätkab äritegevust, avades Tartus, Fortuna 26, toiduainetekaupluse firma all „August Lepp“.
  60. Kontrollühingute Liit, Tallinn, Pikk 40, põhikiri muudetud.
  61. Leenu Living jätkab äritegevust, avades Tallinnas, Tsemendi 12, toiduainete- ja piimakaupluse firma all „L. Living“.
  62. Johan Loks jätkab äritegevust, avades Peri v., Põlva al., segakaupluse.
  63. Tiina Loopmanni perekonnanimeks on „Loo“ ning tema Tallinnas, Laadaplats 206 asetseva saapakaupluse firmaks „Tiina Loo“.
  64. Tehnikabüroo dipl. ins. O. Lossmann, asukohaks on Tallinn, Harju 21 (enne Vene 13).
  65. Sinaida Luige jätkab äritegevust, avades Nõmmel, Männiku tee 38, puuviljakaupluse firma all „S. Luige“.
  66. Matilde Luts avanud Nõmmel, Pärnu mnt. 174, pudukaupluse, varem reg. pudukauplust Tallinnas, Tartu mnt. 70, peab edasi, mõlemaid ettevõtteid firma all „M. Luts“.
  67. Julius Mandel jätkab äritegevust, avades Jõhvi v., Rausvere k., toiduainete- ja segakaupluse ühes õllemüügiga firma all „Julius Mandel“.
  68. Arnold Mankini perekonnanimeks on „Mandri“ ning tema Kõnnu v. asetseva koloniaalkaupluse firmaks „A. Mandri“.
  69. Mathilde Melnikovi perekonnanimeks on „Metsalu“ ning tema Tallinnas, Vilmsi 40 asetseva toiduainetekaupluse firmaks „Mathilde Metsalu“.
  70. Heinrich Mets lõpetas lihakaupluse pidamise Tallinnas, Maakri 20 ja avas Tallinnas, Lennuki 27, lihakaupluse. Kauplus Tallinnas, Tartu mnt. 74 püsib edasi.
  71. Esfir Mezengendleri ces- ja perekonnanimeks on „Leie Metsand“ ning tema Tallinnas, Uus 6—4 asetseva müsitööstuse firmaks „L. Metsand“.
  72. Olga Miller jätkab äritegevust, avades Tallinnas, Vabriku 20, toiduainetekaupluse firma all „Olga Miller“.
  73. Nikolai Murd (end. nimi Martinson) peab Tallinnas, Graniidi 27, leivatööstust firma all „N. Murd“.
  74. Eduard Mõtus jätkab äritegevust, avades Kastre-Võnnu v. juustutööstuse ja Tartus, Turuhoone 5, piimasaaduste- ja konservikaupluse firma all „Eduard Mõtus“.
  75. Elfriede Mäekivi peab Tallinnas, Narva mnt. 45, puuviljakauplust firma all „Elf. Mäekivi“.
  76. Johannes Mäletjärvi jätkab äritegevust, avades Jõgeval, Suur 5 pagariäri firma all „Joh. Mäletjärvi“.
  77. Erich Müller jätkab äritegevust esindajana peamiselt tekstiilkauba alal Tallinnas, Suur-Kloostri 18—2.
  78. Narva Kalevi Manufaktuuri Osühisus, endine parun A. L. Stieglitzi kalevivabrik, Narva, Reinhold Stilleri prokuura kustunud.
  79. „Eesti Trükiärvivabrik Louis Nicot“, Tallinn, Vabriku 12, ettevõtte tegevuse jätkamiseks Louis Nicot pärijad on moodustanud täisühingu, kus täisosanikkudeks on Olga Nicot, Eugen Nicot, Irene Nicot ja Mia Karfeldt, ühingu osakapital on Kr. 1000.—
  80. Aleksander Nihferi perekonnanimeks on „Niverdi“ ning tema Tallinnas, Vene-Balti teh. 1 asuva toiduainetekaupluse firmaks „A. Niverdi“.
  81. Andreas Niit lõpetanud lihakaupluse Tallinnas, Magdaleena 17, ja avanud lihakaupluse Tallinnas, Oa 3.
  82. Aleksander Nuija jätkab äritegevust ehitustööde ettevõtjana Võru v., Käapas.
  83. Mart Ojamaa avanud Tallinnas, Kõleri 21, toiduainetekaupluse; pesupulgatööstust Jakobsoni 36 peab edasi.
  84. Hermann Olters jätkab äritegevust, avades Tallinnas, Narva mnt. 67, tarbeainetekaupluse firma all: Tarbeainetekauplus „Majandus“ H. Olters.
  85. Richard Piibermann avas teise lihakaupluse Tallinnas, Vabriku 15; kauplust Härjapea 14 peab edasi.
  86. „Privaat“ B. ja L. Prikk, Kohtla-Järve; täisosaniku Ludmilla-Alice Prikk'i perekonnanimeks on „Vahesalu“.
  87. Juhan Raid jätkab äritegevust, avades Tallinnas, Vene-Balti teh. 9, lihakaupluse firma all „J. Raid“.
  88. Hermann Raigi toiduainetekaupluse asukohaks on Tartu, Suur-Kaar 20 (enne Suur-Kaar 4).
  89. Lonny Reha jätkab äritegevust, avades Tallinnas, Rataskaevu 2, kübaraäri firma all „L. Reha“.
  90. Aleksander Reial jätkab äritegevust, avades Narva-Jõesuus, Vabaduse 35, lille- ja maiustustekaupluse firma all „A. Reial“.
  91. Johanna Ribuli perekonnanimeks on „Kermon“ ning tema Tallinnas, Soo 1 asuva toiduainete-, veini- ja õllekaupluse firmaks „Johanna Kermon“.
  92. Karl Rosenbergi auto-, mehaanika- ja lukusepatööstuse asukohaks on Tartu, Pikk 17 (enne Narva 51/49).

ÖÖLOKAAL DANCING „PARIS“ MÜÜRIVAHE 2.

Novembrikuu suurendatud eeskava

Välismaine tantsijatar

YVONNE JA BORIS

Välismaine balletitantsijatar

LYDIA VAHER

Lauljatar

O. PÖDER

Tantsijatar

ASTA MURRAY

Muusika algus kell 1/210 õhtul.

Kabaree kella 11-1 õhtul

93. Ferdinand Ruud lõpetanud talurahvatarvetekaupluse Laitses ja riidekaupluse Tallinnas, S. Pärnu mnt. 8. Ehitusettevõtjana tegetseb edasi, firma asukoht Tallinn, Oskari 3.
94. Oskar Saar avanud jahuveski Kloostri v., Ranna k., kuhu ka üle toonud villatööstuse, mis asus enne Rae v., Vaidas.
95. Edgar Saarmann jätkab äritegevust, avades Pada v., Kabalas, kartulite ülesostu ja müügi äri.
96. Salme Sauga jätkab äritegevust, avades Kilingi-Nõmmel, Pärnu 71, toiduainetekaupluse firma all „Sauga“.
97. Eduard Saul jätkab äritegevust, avades Püssi v., Püssis, kartulite ostu-müügi äri.
98. Oskar Seene avanud Tallinnas, Liivalaia 36, leivatööstuse; samas asuvad leivaäri peab edasi.
99. Rudolf Simka avanud jalanõudekaupluse Tallinnas, Laadaplats 196, teist kauplust, Laadaplats 201, peab edasi, mõlemaid ühise firma all „Jalanõudekauplus „Kordia“ R. Simka“.
100. Jaan Soodla jätkab äritegevust, avades Tsooru v., Tsooru as., talurahvatarvetekaupluse.
101. Rudolf Tambergi perekonnanimeks on „Tammiksalu“ ning tema Tallinnas, Kalevi 28 asuva toiduainetekaupluse firmaks „Rudolf Tammiksalu“.
102. Väärtmetallide & Märkide Tehas Roman Tavast avanud tehase juures Tallinnas, Pärnu mnt. 20, müügiosakonna.
103. Romann Timmi, kes tegetseb Tallinnas, Harju 44—1, firma all „Jalanõudetööstus R. Timm“ eesimeks on „Raivo“.
104. Rudolf Timuski nahalao asukohaks on Tartu, Kalaturu 3 (enne Võru 51).
105. „Tööstus- ja Kaubandusühisus insener J. Vambola“ avanud Tallinnas, Järve, Pärnu mnt. 184, betooni- ja katusepapiitööstuse.
106. Hugo Vilu (end. perekonnanimi Villo) jätkab äritegevust isikliku agendina Tallinnas, Estonia pst. 27.
107. Reet Vuks jätkab äritegevust, avades Viljandis, Jakobsoni 50, puusärgiäri firma all „Reet Vuks“.
- Firma tegevuse lõpetamine registreeritud:
1. H. Abram talurahvatarvetekauplus „Ilves“, Tallinn, Pärnu mnt. 72.
  2. Mordhai Abramovič, Tallinn, Hermanni 12—10, saapapealsetetööstus.
  3. J. Arniste, Viljandi, Laidoneri pl. 2, söögisaal.
  4. Maks Aronstamm, Tallinn, Liivalaia 84, karusnahkade parkimise ja värvimise tööstus.
  5. Aleksander Avik, Kurna v., Raudalu mnt. 15, puutööstus.
  6. Hugo Biider, Rakvere, Pikk 20, rätsepatöökoda.
  7. Paul Binnerdorf, Tallinn, Mundi 3, pudukauplus.
  8. Betooni- ja katusepapiitööstus „Järve“ K. Dulder, Tallinn, Pärnu mnt. 182, betooni- ja katusepapiitööstus ja Tartus Teguri 13-a, katusepapiitööstus.
  9. Ervin Ehrenpreis, Rakvere, Tallinna 50, lihakauplus.
  10. E. Evola, Tallinn, Sõja 11-b, jalanõudetööstus.
  11. Marie Grünvald, Tallinn, Harju 43—1, söögisaal.
  12. Johann Hansen, Are v., Pärivere, jahu- ja villaveski.
  13. V. Heinrichson, Viljandi, Jakobsoni 30, ehitustöö.
  14. Natalia Hellat, Narva-Jõesuu, Vabaduse 38, suvitajatele tubade väljauürimine.
  15. M. Iljin, Tallinn, Raekoja plats 18—3, söögisaal.
  16. L. Ilves, Vana-Koiola v., Taevaskoda, segakauplus.
  17. Nikolai Jaaska, Anija v., Kehra, segakauplus.
  18. H. Jüris (end. perekonnanimi Kaasma), Tallinn, Jõe 10, toiduainetekauplus.
  19. Liina Kahn, Tallinn, Koidula 11—1, veoäri.
  20. Väarvi-, tapeti- ja maalritarveteäri „Reko“ V. Kallas, Tallinn, Veneturg 3.
  21. J. Kangerma (end. perekonnanimi Kangerter), Tallinn, Heina 15, lihakauplus.
  22. Selde Kaplan, Tartu, Aleksandri 5, valmisriieteäri.
  23. Liha- ja vorstikauplus Elsa Karm, Tartu, Turuhoone 45.

24. Karastavate jookide tööstus „Tervis“ O, Karp, Tallinn, Herne 14.
25. August Karro, Narva-Jõesuu, Vabaduse 21, pesupesemine, kohvik, pagari- ja kondiitriäri.
26. M. Kaska, Kaagjärve v., talurahvatarvete-kauplus.
27. King & Rosenberg, Tallinn, Pärnu mnt. 19, elektrimaterjali-, jalgrataste-, mootorrataste- ja nende osade äri.
28. Adele Kittus, Tartu, Tähe 119, toiduainetekauplus.
29. Salme Kivisaar, Tartu, Fortuna 17, toiduainetekauplus.
30. Arnold Kliit, Tallinn, Asunduse 9, toiduainetekauplus.
31. Karl Koch, Tapa, Ambla mnt. 10, pagariäri.
32. Jüri Kuvastu, Koonga v., Piile t., tuuleveski.
33. Josep Kõrts, Tartu, Võidu 5, komisjoni-kontor.
34. Toiduainetekauplus F. Küttmann, Tallinn, Heeringa 16.
35. Moeäri „Malle“ A. Lauer, Tallinn, Mundi 3.
36. H. Lepik, Tartu, Meltsiveski 80, toiduainete- ja piimakauplus.
37. Leena Leps, Tartu, Kaubahoov 26-a, näitsikauplus.
38. „Corso“ Lihn ja Ko, Tallinn, Vene 2/4, kondiitritööstus.
39. J. Lõhmus, Meeri v., rehepeksukäitis.
40. Vidrik Lüütsep, Petseri, Riia 49, tislertöökoda.
41. Kullamaa apteek Maitus ja Ko, Vaikna v.
42. August Melts, Petseri, Poska 28, tee- ja söögimaja.
43. V. Mošarov, Tartu, Kalevi 50, toiduainetekauplus.
44. E. Munak, Narva, Uusliin 3, lihakauplus.
45. Aleksander Mälberg, Aleksandri v., jahuveski.
46. Roman Nielaender, sugade- ja tekstiilitarvetetööstus, Tartu, Vene 12.
47. M. Niilus, Tartu, Kastani 123, toiduainete- ja piimakauplus.
48. Elss Ojavec, Palmse v., Võsu, pagariäri-kohvik.
49. Hilda Ostra, Tallinn, Uus Kalamaja 39, toiduainetekauplus.
50. Jaan Piiron, Pärnu, Tallinna mnt. 3, lilleäri.
51. Harald Pääsuke, Narva-Jõesuu, Vabaduse 15, söögisaal-kohvik.
52. Ants Raja, Tartu, Narva 93, piima- ja piimasaadustekauplus.
53. A. Raudjalg, Tähtvere v., segakauplus.
54. Valter Raudsepp, Peri v., Põlva al., õllekauplus.
55. Salme Rebane, Rakvere, Akadeemia 19, toiduainetekauplus.
56. Ado Rõõmusaar, eluk. Uue-Vändra v., metsatööstus.
57. L. Saaremets, Elva, Kesk 21, liha- ja vorstikauplus.
58. M. Sadulsepp, Tallinn, Falkpargi 12-a, juuksetööstus.
59. A. Saula ja A. Tammin, Vihula v., Karula k., saekaater.
60. Malvina Siitam, Pärnu, Väike-Veski 12, toiduainetekauplus.
61. Anna Skuura, Tallinn, Vabriku 15, liha-kauplus.
62. E. Solu, Tallinn, Tulika 13, toiduainetekauplus.
63. Anton Soosson, Türi, Vainu 15, maalritööstus.
64. M. Spungin, Paide, Pärnu 3, plekisepaäri.
65. Stepan Sulg, Rakvere, Parkali 7, rätsepatöökoda.
66. Valter Terts'i plekisepatöökoda, Tapa, Lai 12.
67. Aug. Tolga, Pornuse v., Halliste al., pagariäri.
68. Arnold Tomann, Tapa, Ambla mnt. 25, ehitusettevõte.
69. Oskar Tomson, Varbola v., metsatööstus.
70. H. Toom, Tartu, Raekoja 2, pruugitud asjade kauplus.
71. P. Torpan, Auvere-Joala v., tuuleveski.
72. Sergei Tsõgankov, Petseri, Riia 14, nahakauplus.
73. A. Veervald ja J. Voor, Varangu v., Eisma k., autobuseeliinide pidamine.
74. A. Veskimäe, Tartu, Kindral-Põdra 21, toiduainetekauplus.
75. Eduard Vill, Kariste metsk., metsa ülesraiumine.
76. Osvald Virve, Rõuge v., lihakauplus.
77. Helmi Vreibus, Tallinn, Vabriku 20, toiduainetekauplus.

Telegrammid: LEVINOVITSCH-TALLINN

Telefonid: 308-19
306-91

TRANSPORTKONTOR V. S. LEVINOVITSCH

TALLINN — ESTONIA
U. Hollandi 5

Oktoobrikuu teisel poolel

Registrecritud uued firmad:

1. Anna Adams, Tartu, Riia 79—2, õmblustöökoda.
2. Hans Adamson, Audru-Sindi, saeveski.
3. Juhan Alaots, Tartu, Fortuna 1, vanakraamikauplus.
4. Irene Alla, Tartu, Kesk 13-a, lihakauplus.
5. August Anderson, Roela v., veoäri veoautoga.
6. Täisühing E. Andla ja A. Prisk, Palmse v., Võsu, pudukauplus; täisühing, täisosanikud Emma Andla ja Anna Prisk, ühingu osakapital Kr. 600.—
7. I. Anja ja Ko, Kambja v., „Nuti“ veski, jahuveski; täisühing, täisosanikud Ida Anja, Alice Anja ja Eduard Anja, ühingu osakapital Kr. 300.—
8. Adele Anton, Mustvee, Tartu 38, segakauplus.
9. Eduard Antcn, Talli v. (enne Orajõe v.), segakauplus.
10. V. Antsmäe, Viljandi, Vaksali 32, toiduainetekauplus, ärip. Villem Antsmäe.
11. Melanie Asem, Erra v., Kiviõli, Pikk 16, segakauplus.
12. Vassili Astanin, Tapa, Suurturg 1, munade ja kodulindude ülesost, toiduainetekauplus.
13. Katta Avik, Lähtru v., liha ülesost ja müük.
14. Kullamaa apteek prov. R. Behse, Vaikna v., Kullamaa, ärip. Richard Behse.
15. Alfred Berg, Petseri, Turuplats 14-a, naha- ja jalanõudekauplus.
16. Voldemar Birnbaum, Orava v., Hani-kase k., segakauplus.
17. Oskar Burm, Tallinn, Endla 11, toiduainetekauplus.
18. Marie Berhardt, Pärnu, Karja 30, toiduainetekauplus.
19. Dipl. ins. V-nad A. ja M. Edenberg'id ja Ko, Tallinn, Toompuiestee 30—5, igasuguste ehitustööde läbiviimine; usaldusühing, täisosanikud Adolf Edenberg ja Maks Edenberg, ühingu osakapital Kr. 16.000.—
20. Valmisriieteäri „Teko“ Eidok ja Ko, Tallinn, V. Karja 8, valmisriieteäri ja tellimiste vastuvõtmine; täisühing, täisosanikud Jaan Eidok ja Salme Tiivel, ühingu osakapital Kr. 5.000.—
21. A. Einardt, Tallinn, Pühavaimu 13, galvaniseerimise töökoda, ärip. Aleksander Einardt.
22. „Raudsepa jahuveski“ omanik V. Eisen-schmidt, Pühajärve v., veskipidaja Vil-helm Eisen Schmidt.
23. Ivan Eksin, Peipsiäärne v., Nina k., sega-kauplus.
24. Mihkel Hani, Meremäe v., Melso k., sega-kauplus.
25. Amalie Hanson, Laiksaare v., Mõisa k., saeveski.
26. J. Hek ja M. Laos, Tallinn, Pärnu 42, pesuäri; täisühing, täisosanikud Jenny Hek ja Mae Laos, ühingu osakapital Kr. 2.000.—
27. Juuli Heil, Tallinn, Tartu 47, kübaraäri.
28. Anna Heinsalu, Pärnu, Riia 61, pudu-kauplus.
29. L. Helendi, Mustla, Posti 30, toiduainete- ja segakauplus, ärip. Leonhard Helendi.
30. H. Helmerand, Tartu, Turuhoone 69, piimasaaduste- ja konservikauplus, ärip. Harald Helmerand.
31. Aleksander Ilmelov, Tallinn, Tartu 30, toiduainetekauplus.
32. Siimon Hoopp, Pärnu, Jannseni 33, nahkade ost-müük.
33. August Hõbemetsa rändsaeveski, Volt-veti v., Räsä t., laualõikus.
34. Adolf Ilumets, Kodijärve v., Kammeri as., talurahvatartvete kauplus, ärip. Adolf-Paul Ilumets.
35. Jüri Jaanhold, Suure-Jaani, Viljandi 2, liha- ja aiaviljakauplus.
36. Kose-Risti saeveski, J. ja E. Jakobson, Ravila v., toormetsamaterjali saagimine ehi-tusmaterjaliks; täisühing, täisosanikud Jo-hannes Jakobson ja Elmar Jakobson, ühingu osakapitaliks Kr. 2.000.—
37. Ed. Jalakas, Kuressaare, Kohtu 1, maha-tartveteäri, ärip. Eduard Jalakas.
38. Söögisaal „Ilmarine“ V. Javorsky, Anija v., Kehra, ärip. Valentine Javorsky.
39. V. Jurs, Ahja v., Valgesoo k., vesiveski, veskipidaja Voldemar Jurs.
40. F. Jõepera, Tallinn, Marta 3-a (enne Sii-versi 11), tisleritööstus, ärip. Ferdinand Jõe-pera.
41. Eduard Jõnts, Audru v., Kõima k., tuule-veski.
42. Elmar-Johannes Järv, Sangaste v., Tee-veeru t., ehitusettevõtte.
43. Pudukauplus „Kodu“ Maria Jürimäe, Pärnu, Kalevi 35.
44. Johannes Jürissaar, Elva, Kesk 16, pleki-sepatöökoda.
45. Jaanus Kahu, Palmse v., Võsu, Merc 67, pagari- ja kondiitriäri.
46. Martin Kaljula, Järvakandi v., sega-kauplus.
47. Aleksander Kallasmäe, Saulepi v., Maa-de k., jahuveski.
48. J. Kallaste, Puiatu v., ehitusettevõtte, ärip. Juhan Kallaste.
49. Leo Kalme, Rakvere, Laada 35, radio-aparaatide, jalgrataste- ja elektritarveteäri.
50. T/Ü „Tarve“ V. Kangro & E. Sööt, Tartu, Piiskopi ja Raua tän. nurgal, katuse-papi imbutamise tööstus; täisühing, täisosa-nikud Valdeko Kangro ja Elmar Sööt, ühin-gu osakapital Kr. 3.500.—
51. O. Karp, Tallinn, Luise 22, pudu-, pesu- ja kirjutusmaterjalikauplus, ärip. Olga (Olli) Karp.
52. Marie Kasemägi, Rakvere, Tartu 25, toiduainete- ja segakauplus.
53. Selma Kastemäe, Tallinn, Liivalaia 102, mööbli- ja puunõudekauplus.
54. L. Kaunismets, Tartu, Lutsu 24, bisk-viiditööstus, ärip. Lydia Kaunismets.
55. Juuksetööstus „Hellas“ L. Keermaa ja P. Pärn, Tallinn, Reimani 28; täisühing, täis-osanikud Liina Keermaa ja Paula Pärn, ühingu osakapital Kr. 200.—
56. A. Kelder, Tartu, Turuhoone 55, liha- ja lihasaaduste müük, ärip. Albert Kelder.
57. Johannes Kerem, Enge v., segakauplus.

RESTORAN
-DANCING

ROOM

EXPRESS-
B A A R

Igal õhtul suurejooneline kabaree- ja tantsuorkester

ÕLLEBAAR RESTORAN ROOMAS AVATUD

PILSEN • GLADIAATOR • TÖMMU HIID • VAATIDES

K A A R D A S T A S	PILSEN	GLADIAATOR	TÖMMU HIID
	1/4 lt. - 15 s.	1/4 lt. - 15 s.	1/4 lt. - 15 s.
1/2 " - 25 s.	1/2 " - 30 s.	1/2 " - 30 s.	
1 " - 45 s.	1 " - 60 s.	1 " - 60 s.	
1 1/2 " - 70 s.	1 1/2 " - 90 s.	1 1/2 " - 90 s.	
2 " - 90 s.	2 " - 1.20 s.	2 " - 1.20 s.	

58. Natalie Kevvai, Viitina v., Listaku k., koloniaalkauplus.
59. F. Kinger ja Ko, Puka al., Kuigatsi v., chitusettevõtte; BES §§ 4266—4334 ettenähtud lepingühing, osanikud Heinrich Levald ja Friedrich Kinger, ühingu osakapital Kr. 500.—
60. Laualõikus Roland Kinsiver, Vastseliina v.
61. Hugo Kisand, Petseri, Võru 2, liha-kauplus.
62. „Aage“ jahuveski E. Klaus, Haaslava v., Päkste k., ärip. Erich Klaus.
63. S. Kodar, Järvesuu v., Gorodištše k., segakauplus, ärip. Sergei Kodar.
64. Elvine Kodaras, Karksi-Nuia, pesu- ja pudukauplus.
65. Nikolai Kolga, Vaabina v., segakauplus.
66. Leonhard Konnov, Tsooru v., Kikkaoja, segakauplus.
67. M. Krass, Tartu, Raekoja 13, saapakauplus, ärip. Meinhard Krass.
68. August Krewald, Antsla, Põllu 13, lihaloomade ülesost.
69. A. Kronk, Tallinn, Tulika 1, lihakauplus, ärip. Anna Kronk.
70. Linda Kruup, Avinurme v., Mõisa k., sega- ja viinakauplus.
71. Saeveski „Vambola“ V. Kruusvee, Piirsalu v., Piirsalu as., ärip. Villem Kruusvee.
72. Artur Kubja, Audru v., Kõima k., segakauplus.
73. J. Kukk, Tarvastu v., Kirikumõisa, segakauplus, ärip. Johannes Kukk.
74. Marie Kukk, Vilo v., Ratševo k., jahuveski.
75. „Paluküla“ jahuveski M. Kull, Tuhalaane v., äripidaja Marie Kull.
76. Luise Kutsar, Sonda, raudteejaama einelaud.
77. Hotell-restoran „Palais Royal“ A. Kuusik, Nõmme, Raudtee 64, ärip. Aleksandra Kuusik.
78. R. Kuus, Valguta v., Jahuveski ja laualõikus, ärip. Rutilius Kuus.
79. Endla Kuusk, Tähtvere v., Ilmatsalu as., toiduainetekauplus.
80. Maria Kuusk, Tartu, Raekoja 7, toiduainete- ja piimakauplus.
81. Jaan Kuusma, Võru, Kreutzwaldi 39, toiduainetekauplus.
82. Zlata Kveit, Tartu, Kauba 9, nahaladu.
83. Bernhard Kõivi segakauplus, Kuremaa v.
84. A. Käiv, Tallinn, Vase 5—6, õmblustöötuba, ärip. Alma Käiv.
85. E. Kärk ja Ko, Tallinn, Lühikejalg 6, kübaratööstus; usaldusühing, täisosanik Eugen Kärk, ühingu osakapital Kr. 1.150.—
86. Jaak Kärmas, Vana-Tänassilma v., segakauplus.
87. Johannes Külle, telliskivitehas, Vöhmuta v., Karinu as.
88. Eduard Künnapas, Taali v., Viira k., liikuv saekaater.
89. M. Kütt, Valga, Vabaduse 24, toiduainetekauplus, ärip. Marta Kütt.
90. Jaan Küüts, Vao v., Väike-Maarja, Pikk 2, einelaud.
91. Aleksander Laanemäe mööblitööstus, Tõrva, Mäe 8.
92. Nikolai Landsberg, Kasepää v., kauplemine riidekaupadega laatadel.
93. Hilda Laissar, Tallinn, Auru 1, toiduainetekauplus.
94. L. Lakk, Tartu, Holmi 9, möbleeritud toad, ärip. Liisa Lakk.
95. O. Lanna, Suure-Jaani, Pärnu 8, pagariäri, ärip. Osvald Lanna.
96. Usaldusühing „Soliid“ P. Lapp, J. Vene, A. Rüütel ja Ko, Pornuse v., Risti al., pagariäri; täisosanikud Peeter Lapp, Johan Vene ja Alma Rüütel, ühingu osakapital Kr. 700.—
97. Karl Lepasaar, Avinurme v., Vadi k., (enne Tudulinna v.) segakauplus.
98. Karl Leppsalu, Kahkva v., Suure-Veerksu k., segakauplus.
99. Mihkel Liibert, Suigu v., Sillaotsa t., pudukauplus.
100. Arnold Liiger, Tallinn, A/L Aegna, einelaud.
101. Elmar Liivandi mööblitööstus, Rapla al., Tallinna mnt. 36.
102. Alide Lind, Tartu, Kalaturu 3, pruugitud asjade kauplus.
103. Villem Loberg, Tallinn, Tehnika 7, möbelsadulsepa-tööstus.
104. M. Lomp, Vana-Nursi v., ehitustööd, ettevõtja Mart Lomp.
105. Jaan Loorberg, Leebiku v., Alliku t., talurahvatarvetekauplus.

106. Telliskivitööstus Loosaar, Häädemeeste v., Mõisa k., ärip. Nikolai Loosaar.
107. Vold, Lossmann, Viljandi, Tartu 6, valmiskleitide- ja pudukauplus, ärip. Volde-
mar Lossmann.
108. Johannes Lõhmus, Säreveer v., Laupa, segakauplus.
109. O. Magnus, Põltsamaa, K. Pätsi 28, toiduainetekauplus, ärip. Oskar Magnus.
110. Otto Mandiste, Vana-Vändra, Pumbioja, segakauplus.
111. Karl Martins'i kauplus ja plekispätko-
koda, Paide, Pärnu 3, plekist valmistatud
esemete kauplus ühes nende valmistamise
töökojaga.
112. Johannes Meinart, Tallinn, Graniidi 30,
mööblitööstus.
113. August Meitern, Erastvere v., Kanepi,
naha- ja saapakauplus.
114. Eduard Merikan, Tartu, Põik 15, toidu-
ainetekauplus.
115. E. Merila, Tallinn, Rahukohtu 4, toidu-
ainetekauplus, ärip. Eevi Merila.
116. B. Miikre, Tartu, Rüütli 18, toiduainete-
kauplus, ärip. Bertha Miikre.
117. A. Miilits, Tartu, Riia 15, raamatu ostu-
müügi äri, ärip. August Miilits.
118. Mikiveri jahuveski, Mäetaguse v., Pa-
gari as., veskipidaja Walter Mikiver.
119. Kärge apteek A. Mõttus, Kaisma v.,
Kärge al., ärip. Adele Mõttus.
120. Paul Mõök, Võru, Tartu 1, segakauplus.
121. O. Mäekallas, Tallinn, Koidula 30 (enne
Kõleri 24), toiduainetekauplus, ärip. Olga
Mäekallas (end. nimi Sepp).
122. A. Mäemets, Tartu, Võru 35, lihakaup-
lus, ärip. August Mäemets.
123. Julius Mägedi, Viru-Roela v., Roela k.,
pagaritööstus.
124. Karl Männis, Kõo v., Loopre as., jahu-
ja saeveski.
125. Herman Mölder, Hallinga v., Pärnu-Jaa-
gupi, jahuveski.
126. Riino Nabi, Tallinn, Maakri 38, juukse-
tööstus.
127. V. Nesterov, Tallinn, Hobuse 2—2, esin-
dused, ärip. Valerian Nesterov.
128. Ed. Neumann, Vana-Antsla v., Valtina
k., talurahvatarvetekauplus, ärip. Eduard
Neumann.
129. August Niit, Linnamäe v., Lindi t., sega-
kauplus.
130. Sugade- ja tekstiiltarvetetööstus R. Nielaen-
der ja Ko, Tartu, Vene 12; täisühing. täis-
osanikud Roman Nielaender ja Karel Schus-
ter, ühingu osakapital Kr. 10.000.—.
131. K. Olu ja A. Olu, Rakvere, Laada 23,
plekispätkokoda; täisühing, täisosanikud
Karl Olu ja August Olu, ühingu osakapital
Kr. 400.—.
132. J. Oosem, Lihula v., Lihula al., lihakaup-
lus, ärip. Jaan Oosem.
133. P. Orav, Viljandi, Lossi 19, šokolaadi- ja
kompvekiladu, ärip. Paula Orav (end. pere-
konnanimi „Piir“).
134. Neljajärve Turistide Kodu A. Otsa, Ambla
v., Aegviidu, ärip. August Otsa.
135. Vilbert Paal, Lasva v., Suur-Sooküla, sega-
kauplus.
136. Alma Palgi, Tallinn, Telliskivi 39, pudu-
kosmeetika- ja kirjutusmaterjalikauplus.
137. Elfriede Palk, Velise al., segakauplus.
138. J. Palmiste, Hageri v., Sabli k., kolon-
naalkauplus, ärip. Julius Palmiste.
139. Johannes Parik, Kabala v., Rammusaare
t., metsatööstus.
140. Kosmeetika- ja värvikauplus Prov. Hein-
rich Petersenn, Vigala v.
141. A. Peterson ja Ko, Tartu, Aleksandri 1,
kootud asjade kauplus; täisühing, täisosa-
nikud Helene Mahnke, Alice Peterson ja
Lydia Seeland, ühingu osakapital Kr. 600.—.
142. Karl Pitsal, Pärnu, Suur-Sepa 4, valmis-
riieteäri.
143. Richard Ploom, Laiuse v., Kantküla, isik-
lik agent raadio ja jalgrataste müügi alal.
144. Karl Purk, Tallinn, Kaarli pst. 7, toidu-
ainetekauplus.
145. A. Puusepp, Tallinn, Harju 45, puuvilja
kauplus, ärip. Albert Puusepp.
146. Liisa Põder, Pärnu, Tallinna mnt. 81, toi-
duainetekauplus.
147. A. Pääsuke & Poeg, Tallinn, Aia 5,
triikpesutööstus; täisühing, täisosanikud
Aleksander Pääsuke ja Malev Pääsuke,
ühingu osakapital Kr. 500.—.
148. Ivan Rassadkin, Mäe v., Lübnitsa k.,
segakauplus.
149. Johannes Raudsepp, Tallinn, Raua 54,
toiduainetekauplus.
150. Heinrich Reigermann, Kloostri v., Met-
salõugu k., saeveski.
151. Helene Reimann, Viljandi, Posti 28, toidu-
ainetekauplus.
152. Herman Remmelg'a maalritööde ettevõte,
Tallinn, Õle 36—17.
153. Madis Remmelkoor Mekaaniline Puu-
tööstus, Nõmme, Haava 23, chitus- ja mööb-
litööd.
154. M. Rodemann, Tallinn, Tatari 10, toidu-
ainetekauplus, ärip. Marie Rodemann.
155. M. Rõõmussaar, Vändra al., Pärnu-Pai-
de mnt. 39, lihakauplus, ärip. Magda Rõõ-
mussaar.
156. Jaan Saar, Kärstna v., Kästna as., sega-
kauplus.
157. N. Saare, Tallinn, Laadaplats 47, valmis-
riietekauplus, ärip. Nadežda Saare.
158. M. Saarkoppel, Tallinn, Võrgu 3, toidu-
ainetekauplus, ärip. Marta Saarkoppel.
159. Th. ja L. Sahastu, Tallinn, Veerenni 15,
saun; täisühing, täisosanikud Theodor Sahas-
tu ja Leida-Elfriede Sahastu, ühingu osa-
kapital Kr. 1000.—.
160. E. Salme, Tallinn, Vana-Viru 13, papp-
karbitööstus, ärip. Edgar Salme.
161. Juuksetööstus „Mia“ M. Savi, Tallinn, Sa-
kala 35, ärip. Marie Savi.
162. Vladimir Šipkov, Kasepää v., Raja k.,
toiduainetekauplus.
163. Georg Schotniev, Tallinn, Israeli 2, toi-
duainetekauplus.
164. Chr. Alf. Schultz, Tallinn, Tõnismägi 6—2,
esindused (masinad ja tööstustarbed), ärip.
Christian-Alfred Schultz.
165. Johannes Sepp, Iisaku v., Iisaku k., metsa-
tööstus.
166. Anna Sillaste, Tallinn, Kentmanni 19,
juuksetööstus.

167. Karl Simson, Antsla, Jaani 8, plekisepa-töötuba.
168. Sipelgas, Holdre v., koloniaalkauplus, ärip. August Sipelgas.
169. Nikifor Smirnov, Petseri v., Belski k., segakauplus.
170. Masinachitus- ja mootoriparandustööstus Oskar Sokk, Tallinn, Uus-Sadama 8.
171. Lihakauplus August Spigelberg, Tallinn, Vilmsi 1.
172. K. Steinbach, Halinga v., Pärnu-Jaagupi, elusloomade ost-müük, ärip. Kristjan Steinbach.
173. L. Stolzen, Tallinn, Kopli 16, raamatu-köitmise-töökoda, ärip. Luise Stolzen.
174. Juuksetööstus „Hügieen“, om. Julius Suurkuusk, Viljandi, Tartu 4.
175. Viive Taigroo, Tallinn, Kungla 15—1, pesukoda.
176. L. Tamberg, Tallinn, Uus 3, juuksetöös-tus, ärip. Lemmi Tamberg.
177. August Tammesild, Petseri v., villa-keetramise- ja kraasimisetööstus.
178. Friedrich Tamses, Kuressaare, Lossi 4, söögimaja.
179. Ludvig Teder, Otepää, Kraavi 3, saun.
180. August Tekkel, Tõrva, Veski 22, toidu-ainetekauplus.
181. Oskar Teppor, Tallinn, Kullasepa 5—3, välismaa firmade esindus (optilised ja teised artiklid).
182. H. Tiik, Karksi v., Nuia al., restoran, ärip. Heinrich Tiik.
183. Helene Tohver, Pärnu, Akadeemia 11, toiduainetekauplus.
184. Leo Tohver, Piirsalu v., toiduainete-kauplus.
185. Rosalie Tohver, Loosi v., segakauplus.
186. A. Toomel, Viljandi, Vaksali 4, vanaraua ost-müük, ärip. Ants Toomel.
187. Ev. Traurig, Tallinn, Veneturg 3, pudu-kauplus, ärip. Evald Traurig.
188. A. Truska, Tapa, Pikk 32, toiduainete-kauplus, ärip. Artur Truska.
189. Johanna Truu, Tallinn, Astri 7, toidu-ainete- ja piimakauplus.
190. Konstantin Tsõkankov, Petseri, Turu-plats 8, teemaja.
191. Pesukoda „Odav“ I. Turm, Tallinn, Kun-deri 9, ärip. Ida Turm.
192. Kino „Ühendus“ A. Turvas, Mustvee, Tartu 32, ärip. Albert Turvas.
193. Anna Tuur, Tallinn, Karu 27, toiduainete-kauplus.
194. Hendrik Unt, Talli v., Tuuliku as., veoäri veoautoga.
195. K. Utter, Tartu, Pikk 52-c, potisepatööd, ärip. Karl Utter.

(Järgneb.)

Abieluvaranduse lahutamise lepinguid

Varanduse lahutajate nimed	Mis ajast	R. T. lisa nr.	Elukoht
Üdik, Johannes ja abik. Alide, sünd. Selli	3. IX 38	R. T. lisa nr. 80 23. IX 38	Tallinnas, Oskari t. 7-a
Ots, Harald Jaani p. ja Ehka, Ekaterina Jüri t.	3. IX 38	R. T. lisa nr. 81 27. IX 38	Köhleri t 1—5, Tallinnas
Suvi, Ludvig-Burhard ja abik. Martha Jaani t.	6. IX 38	—, —	Võrumaal, Kärgula v.
Allas, Anatol ja abik. Tamara-Anna Isak, Jaan Gustavi p. ja	14. VII 38	—, —	Tartus, Ülikooli 30
Kose, Maia Jaani t.	15. VII 38	—, —	Pärnus, Liiva t. 1
Ignatjev, Arkadii ja abik. Maria . Naaris, Hendrik ja	14. IX 38	R. T. lisa nr. 84 4. X 38	Tallinnas, Öie t. 2—4.
Pelt, Olga-Marie	3. IX 38	—, —	Nõmmes, Leina t. 5
Gurevitsch, Rafael ja		R. T. lisa nr. 85	Mõisakülas, Pärnu t. 45
Rosin, Cita (Zire)	19. IX 38	6. X 38	Tallinnas, Maakri 22 „ Pikk 7—5
Ermann, Karl ja		—, —	Mõisaküla, Pärnu m. 22
Närep, Marie Jaagu t.	16. IX 38	—, —	
Lilleniit, Jaak ja		—, —	Abja Kullipruulil
Laabus, Liisa Aadu t.	22. IX 38	—, —	
Väli, Arnold Eduardi p. ja abik. Sofia.	17. IX 38	R. T. lisa nr. 86 11. X 38	Viljandis, Jaama t. 7
Binder, Arine ja		R. T. lisa nr. 91	
Martin, Emil	13. X 38	28. X 38	Nõmmes, Suur Pärnu m. 186
Tiels, Hans ja abik. Erika	16. IX 38	—, —	Tartus, Võru t. 100
Prima, August ja abik. Pauline . . .	22. IX 38	—, —	Tartus, Kreutzwaldi 2
Karlov, Mihail ja abik. Alma, sünd. Jüris	10. X 38	R. T. lisa nr. 92 1. XI 38	Tallinnas, Kõie 14—12
Espe, Albert ja abik. Marie, sünd. Rothberg	4. X 38	—, —	„ Keskkalamaja t. 2—4

EESTI PANGA NÄDALAARUANNE

31. oktoobril 1938. a.

AKTIIVA

PASSIVA

1. Kattevara:		1. Põhikapital	5.000.000.—
kuld: rahas ja kangides	34.291.860,82	2. Tagavarakapital	1.080.455,23
välisraha	15.786.142,92	3. Jooksvad kohustused:	
2. Vahetusraha	895.158,43	a) pangalaened liikvel	54.216.752.—
3. Sisevekslid:		b) jooksvad arved:	
kaubavekslid	9.790.344,07	valitsuse	16.141.103,13
põllumajandusl.	2.373.043,96	pankade	14.078.261,70
metsatööstusl.	41.052.—	teised	2.009.625,13
4. Laenud:		4. Muud passivad	15.599.517,14
valitsusele	—		
teistele *)	14.492.702,70		
5. Kinnis- ja vallasvara	3.433.898,67		
6. Muud aktivad	27.021.513,76		
	<u>108.125.717,33</u>		<u>108.125.717,33</u>

Kattevara vahetord jooksvate kohustustega: 57,92%.

* Selles summas Vab. Val. poolt garanteeritud laene Kr. 865.930 9'.

JUHATUS

Toiduainete turg

London.

Bacon, kaal 112 Ingl. naela

Iiri	sh. 83/—93/—
Daani	„ 95/—
Hollandi	„ 92/—
Eesti	„ 86/—
Rootsi	„ 92/—
Poola	„ 86/—

Nisu, kaal — 496 Ingl. n. = 225 kg

Northern Manitoba	sh. 25/9
Rosario Santa Fe	„ —

Jahu, kaal — 440 Ingl. n. = 63,5 kg

Good Canadian	sh. 12/9
-------------------------	----------

Odrad, kaal — 112 Ingl. n. = 50 kg „ 6/6

Kaerad, „ „ „ „ = 50 kg „ 7/—7/3

Linad, eif per tn.

Livonian, Basis Risten	£ 71/—
Tows Soviet	„ 75/—

Manchester. 4. XI 1938

Või,

Eesti	sh. 119/— — 121/—
Läti	„ 119/— — 121/—
Soome	„ 126/— — 128/—
Rootsi	„ 126/— — 128/—

Daani	sh. 136/— — 139/—
Uus-Meremaa, finest	„ 118/—
„ „ first	„ 115/—

Hamburg.

Nisu,

Sisemaa, 50 kg eest	—
Manitoba I, eil 160 kg eest term.	—
Hard Atlantic	\$ 2,97

Rukis, 1000 kg eest.

La Plata, Hamburgis	sh. —
„ „ Amsterdamis	„ —

Suhkur,

toores	sh. 5/7 ¹ / ₂ — 5/11 ¹ / ₄
Belgia	„ 6/9
Tšehhi	„ 6/9
Poola	„ 6/6
Hollandi	„ 7/—

Riis, Burmah II. . . . . Rmk. 10,50

Või, Berliinis.

Deutsche Markenbutter	Rmk. —
Feine Molkereibutter	„ —
Molkereibutter	„ —
Landbutter	„ —
Kochbutter	„ —

EESTI PHILIPS a.-s.

Aruanne tegevusaasta eest 1. maist 1937 kuni 30. aprillini 1938.

Aktiva.	Bilanss 30. aprillil 1938.	Passiva.	
Inventar	28.010.92	Aktiikapital	50.000.—
Kaubad	219.444.63	Tagavarakapital	11.000.—
Kaubad teel	20.304.86	Amortisatsioon	8.134.40
Kassa ja pangad	16.541.52	Kontokorrent	875.596.83
Vekslid	254.791.98	Depoovekslite deebitorid	44.565.01
Deebitorid	461.658.45	Diskonteeritud vekslid	25.000.—
Depoovekslid	44.565.01	Muud passivad	1.592.02
Muud aktivad	931.01	Puhaskasu 1937/38. a.	30.360.12
	<u>1.046.248.38</u>		<u>1.046.248.38</u>

Deebet.	Tulude-kulude arve 30. aprillil 1938.	Kreedit.	
Kulud	136.559.69	Tulud	166.919.81
Kasu 1937/38. a. eest	30.360.12		
	<u>166.919.81</u>		<u>166.919.81</u>

Kartuliühingute Liit

Aktiva.	Äriseis 1. juuliks 1938. a.	Passiva.	
Kassa	Kr. 110.49	Osakapital	Kr. 56.900.—
Jooksvad arved pankades	" 1.879.12	Põhikapital	" 23.085.—
Liikmetele antud avansid	" 90.904.10	Tagavarakapital	" 22.470.—
Osamaksud teistes asutustes	" 9.693.68	Mitmed kustutuskapitalid	" 59.091.56
Väärtpaberid	" 100.250.—	Rakvere p. p. tehase ehituse erikapital	" 23.185.46
Liidu vallasvara	" 4.239.96	Kontokorrent-arved pankades	" 300.428.15
Valtu p. p. tehase varad	" 89.531.85	Liikmete kreditsummad	" 8.748.80
Valtu p. p. tehase etteteh- tud kulud	" 2.158.92	Hüpoteeklaenu ja koor- matised	" 112.586.62
Rakvere p. p. tehase ehitus ja varad	" 309.762.99	Mitmesugused asutused ja isikud	" 9.714.34
Rakvere p. p. tehase ette- tehtud kulud	" 2.787.31	Maksuvekslid	" 10.000.—
Eksportpiiritus	" 3.023.38	Antud garantiid	" 12.800.—
Mitmesugused asutused ja isikud	" 5.700.98	Üleminevad summad	" 8.873.—
Garantiide kindlustus	" 12.800.—	1937/38. hooaja ülejääk	" 11.284.90
Järelolevad piirituse tehaste tarbed	" 460.74		
Üleminevad summad	" 25.864.31		
	<u>Kr. 659.167.83</u>		<u>Kr. 659.167.83</u>

Välisbörsid

	L O N D O N										
	29. X	31. X	1. XI	2. XI	3. XI	4. XI	5. XI	6. XI	8. XI	9. XI	10. X
Frank . . .	178.84	178.81	178.73	178.78	178.78	178.76	178.79	178.69	178.75	178.82	178.82
Dollar . . .	4.7656	4.7556	4.7531	4.7568	4.7581	4.7603	4.7596	4.7578	4.7581	4.7534	4.7465
Rootsi kr. . .	19.413	19.414	19.413	19.412	19.412	19.413	19.415	19.415	19.415	19.413	19.413
Daani kr. . .	22.400	22.400	22.400	22.400	22.400	22.400	22.400	22.400	22.400	22.400	22.400
Norra kr. . .	19.905	19.902	19.902	19.902	19.902	19.902	19.902	19.902	19.902	19.902	19.902
Saksa mrk. . .	11.895	11.880	11.867	11.880	11.880	11.885	11.875	11.880	11.887	11.867	11.847
Soome mrk. . .	226.80	226.80	226.80	226.82	226.82	226.82	226.82	226.82	226.82	226.82	226.82
Floriin . . .	8.76	8.7425	8.7350	8.7437	8.7425	8.7537	8.7512	8.7493	8.7525	8.7462	8.7406
Liira . . .	90.56	90.43	90.31	90.43	90.46	90.43	90.46	90.50	90.56	90.35	90.27
Helveetsia fr. . .	20.985	20.960	20.945	20.954	20.965		20.992	20.977	20.997	20.967	20.957
Tšehhosl. kr. . .	138.50	138.37	138.25	138.37	138.31	138.18	138.25	138.06	138.06	138.—	138.—
Belga . . .	28.172	28.135	28.105	28.125	28.130	28.140	28.112	28.130	28.145	28.115	28.057
Peseeta . . .	100 —	100 —	100 —	100 —	100 —	100 —	100 —	100 —	100	100	100
Šilling . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Slott . . .	25.31	25.31	25.31	25.25	25.31	25.31	25.31	25.31	25.31	25.31	25.25
Pengö . . .	24.12	24.12	24.12	24.12	24.12	24.12	24.12	24.12	24.12	24.12	24.12
Latt . . .	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25
Eesti kroon . . .	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25
Litt . . .	28.50	28.50	28.50	28.50	28.50	28.50	28.50	28.50	28.50	28.50	28.50
Tšerv. . .	25.30	25.22	25.18	25.21	25.21	25.23	25.23	25.21	25.21	25.24	25.16
Hõbe p. u. . .	19 ⁷ / ₁₆	19 ⁷ / ₁₆	19 ⁹ / ₁₆	19 ¹ / ₂	19 ⁵ / ₈	19 ¹ / ₂	19 ³ / ₈	19 ⁹ / ₁₆	19 ⁷ / ₁₆		19 ⁵ / ₈
Kuld " " . . .	145 sh. 10 ¹ / ₂ d.	146 sh. 1 ¹ / ₂ d.	146 sh. 3 ¹ / ₂ d.	146 sh. 1 d.	146 sh. 1 ¹ / ₂ d.	146 sh. 1 d.	146 sh. 1 d.	146 sh. 1 ¹ / ₂ d.	146 sh. 1 ¹ / ₂ d.	146 sh. 3 d.	146 sh. 5 ¹ / ₂ d.
Plaad. " " . . .	130/—										

	B E R L I N										
	28. X	29. X	31. X	1. XI	2. XI	3. XI	4. XI	5. XI	7. XI	8. X	9. X
Naelsterling . . .	11.900	11.900	11.890	11.87	11.885	11.880	11.885	11.885	11.885	11.895	11.870
Frank . . .	66.65	66.55	66.50	66.45	66.50	66.50	66.50	66.50	66.50	66.55	66.40
Dollar . . .	2.497	2.497	2.497	2.497	2.497	2.497	2.497	2.497	2.480	2.497	2.497
Rootsi kr. . .	61.28	61.28	61.22	61.12	61.20	61.18	61.20	61.20	61.20	61.25	61.12
Daani kr. . .	53.13	53.13	53.08	52.99	53.06	53.04	53.06	53.06	53.06	53.10	52.99
Norra kr. . .	59.79	59.79	59.74	59.64	59.71	59.69	59.71	59.71	59.71	59.76	59.64
Soome mk. . .	5.250	5.250	5.245	5.235	5.240	5.240	5.240	5.240	5.240	5.245	5.230
Floriin . . .	135.85	135.85	135.88	135.88	135.85	135.87	135.87	135.80	135.82	135.79	135.70
Liira . . .	13.10	13.10	13.10	13.10	13.10	13.10	13.10	13.10	13.10	13.10	13.10
Helveetsia fr. . .	56.68	56.69	56.69	56.66	56.69	56.65	56.64	56.62	56.65	56.65	56.60
Belga . . .	42.25	42.23	42.24	42.24	42.24	42.24	42.24	42.25	42.26	42.24	42.21
Latt . . .	48.80	48.80	48.80	48.80	48.80	48.80	48.80	48.80	48.80	48.80	48.80
Eesti kr. . .	68.20	68.20	68.20	68.20	68.20	68.20	68.20	68.20	68.20	68.20	68.20
Litt . . .	41.98	41.98	41.98	41.98	41.98	41.98	41.98	41.98	41.98	41.98	41.98

J. Puhk ja Pojad suurveski saadused

11. XI 1938. a.

		Kroonid.			Kroonid
Nisupüül (hinnad on arvatud tões valge puuvillase kotiga):			Poolsõre	100 kg	40.—
„Sampo“	100 kg	25.—	Sõre	„	41.—
„Kungla“	„	31.—	Manna	„	41.—
„Kalev“	„	35.—	Rukkijahu	100 kg	17.20—18.50
„Eesti parem“	„	29.—	Rukkipüül	„	26.00—27.00
„Granular“	„	36.—	Nisu pehme — sõre		25.00—41.00
			Kaerahelbed		32.—

Tallinna börsikomitee juures asuva kaupade ja prahtide komisjoni poolt koteeritavate kaupade nimekiri ja hinnad (en gros). 9. XI 1938. a.

		Kroonid.			Kroonid
J. Puhk ja Pojad suurveski:					
Jahud: rukki	100 kg	17.20—18.50	Raudvits	100 kg	26.00—33.—
„ püül	”	26.00—27.00	Raudplekk	”	28.00—34.—
nisu, pehme—sõre	”	25.00—41.00	„ tsingitud	”	41.00—46.—
Kaerahelbed (Herkulo)	1 kg	—32	Raudtalad	”	19.00—19.50
A/S. Rotermanni teh.:					
Jahud: rukki	100 kg	16.50—17.50	Teras, talla, ree	”	25.00—26.—
„ püül	”	26.00	„ vedru	”	32.—
„ nisu, pehme — sõre	”	24.00—41.00	„ valu	”	—90.—1.—
Nisu	”	22.00—23.00	Malm nr. 2	”	9.—
Rukis	”	16.00—17.00	Inglistina	”	440.00—450.—
Kaerad, sõõda	”	12.00—13.00	Seatina	”	40.00—45.00
Odrad, toidu	”	16.00—17.00	Vaskplekk, punane	”	180.00—240.—
Seemned: ristikehina, pun. hil.	”	—	Vaskplekk, valge	”	160.00—200.—
„ timuti	”	—	Tsinkplekk	”	75.00—80.—
Õli, linaseemned	”	16.75	Masinaõli, ...	”	21.00—22.—
Herned, toidu, rohelised	”	21.00—30.00	„ Ameerika	”	21.00—22.—
Riis, Burma: II	”	46.00—47.00	Mootoriõli, Ameerika	”	38.00—70.—
Kartulitärklis „Supérieur“	”	27.—	„ Poola	”	—
Siirup, kartuli, 42%	”	30.00—32.00	Autoõli, Ameerika ja Daani	”	42.00—135.—
Glükoos	”	30.00—32.00	A/Ü. Eesti Kiviõli põlevkivi küt-		
Margariin, kodumaa, ...	”	69.00—75.00	teõli, tsistern.	1000 kg	65.00—70.—
Kakao, Hollandi	1 kg	1.80—2.40	Tsilindriõli, Ameerika	100 „	30.00—50.—
„ Eesti	”	1.00—2.30	Nafta, Vene	”	13.00—13.50
Kohv, Rio, Santos jne.	”	2.65—3.30	Petrooleum, Vene, tsist. ja vaadid	”	14.00—15.00
„ Kesk-Ameerika sordid	”	4.75—5.75	„ Ameerika „	”	—
Tee, laht., oranž Pekoe, Tseilon	”	5.60—6.—	Bensiin, Esimese Eesti Põlevkivi-		
Tee, laht., oranž Pekoe, Java	”	5.00—5.50	tööst. segabensiin, fr. Tallinn, netto ltr.	”	—32
Sidrunid	kast	32.00	Autobensiin	”	—32
Suhkur, peenike, Inglise	100 kg	44.50—44.75	A/Ü. Eesti Kiviõli bensiin, „Estolin“,		
„ Poola	”	44.00—44.25	tsistern. fr. Tall. ühes teedemaks.	”	—32—34
Sool, lahtine, Vene, fr. vagun	”	2.70—2.90	Bensiin, I s., välisbensiin	”	—34—35
„ Irboska ja Narva	”	2.50—2.70	Pesuosoda, kodumaa	100 kg	8.50—9.00
„ „ Saksa, fr. Tallinn	”	2.50—2.70	Seebikivi	”	28.25—29.25
„ „ Vene „ „	”	2.50—2.70	Värvid, nigros., vees sulav, välism.	1 kg	6.50
Heeringad: Šoti „Matties“, Isort tünn					
„ „ „Matfulls“	”	43.00—46.00	„ tsinkvalge, välism.	100 „	39.00—45.—
Liha, sea, I sort	1 kg	00.65—00.75	„ tinavalge, „	”	71.00—75.50
Liha, looma, I sort	”	00.35—00.63	„ ooker, „	”	19.00—24.—
Õlikoogid, linaseemne	100 kg	14.50—15.—	Tsement,		
Sojatangud	”	14.75	Portland, Kunda, pütt 170 kg, fr. Rakvere	5.85	
Nisukliid	”	12.—	„ paberkohtides	5.15	
Kivisüsi, sepa, fr. Tallinn	1000 kg	35.—	Kriit, pestud	100 kg	4.00
Kivisüsi, auru, fr. Tallinn	”	28.—	Kivitõrv	”	14.00—22.50
Koks, gaasi, Tallinna gaasivabr.	1000 kg	50.—	Puutõrv	”	20.—
Kütteturvas (A/s. „Eesti Turbat.“)	”	10.—	Lubi, Tallinn, ...	1000	33.—
Põlevkivi, netto	”	9.—	„ fr. Tamsalu	”	22.—
Kütteõli, vaadi viisi, netto	100 kg	6.70	Kips, krohvimise, fr. v. Irboska	”	30.—
Raskeõli A. B. C.	”	8.00	„ krohvimise, fr. v. Tallinn	”	42.—
Estobituumen A. B. C. D. E. F.	”	9.75	Telliskivi, Is., fr. Tallinn	1000 tk.	47.—
„ tünnid br.	”	10.25	Silikaat, I s., fr. vabrik	”	40.—
Asfaltmulsioon	„ netto	5.75	Tulitikud, originaalkast (5000		
Asfaltmastiks	”	10.25	toosi)	kast	125.—
Katuselakk, vaatides, „ br.	”	5.25	Tallanahk, Eesti nahast	1 kg	2.30—2.70
Fenolaat, ...	„ netto	8.75—11.75	Tallanahk, Ameerika, I s.	”	2.60—2.90
Karbolineum „Estokarbolineum“	”	16.75	Linaseemneõli	100 kg	61.—
A. B. C. netto	”	7.75—8.75	Värnits	100 kg	61.—
Raualakk, netto	100kg	7.00	Piirit., puh., eksp. (ekskl. v.) fob. Tall. hl/alk.	33.00—35.—	
Immutusõli D. C., netto	”	0.30	Paber, rotatsiooni	100 kg	23.20
Maanteeõli	”	0.15,5	Puuvillane riie, Bjas, netto	mtr.	0.52—0.62
Viljapuu-karbolineum, netto	litr	0.12,5	„ Mitkal „	”	0.40—0.53,5
Mootorpetrooleum, ...	kg	0.12,5	L a m b a v i l l 15. VIII 36. a.		
Mootornafta	”	1.50	„ I sort	1 kg Kr.	3.55
Diiselnaftha	”	20.00	„ II „	”	2.80
Putukamürk „Puttox“	”	20.00	„ III „	”	2.05
R u d, sordid	100 kg	20.00	V õ i. — Tendents: kindel. 7. XI 1938. a.		
Raud, lattu	”	20.00	1. sort 1 kg Kr. 1.64, mis on tuln. sisse 31. X - 6. XI 38. a.		
			L a m b a l i h a 9. XI 1938. a.		
			Eksporditava värskelambaliha hind Tallinna tapamajades headuse järgi 75—80 senti kg.		

Peekonsigade nädalahinn. Tallinnas 4. XI 1938. a.	Kroonid			
	I sort	II sort	III sort	IV sort
Peekonsigade tapakaalud: 7.—14. XI 1938. a.				
60—72 kg	0.88	0.83		
55,5—59 "	0.83	0.79	Siseturu-	
72,5—75 "			hinnad	
75,5—80 "	0.79	0.75		

Elussigade hindadeks noteeriti:

90—120 kg raskused	61 s. eluskaalu kg.
121—160 "	65 " " "
161 ja raskemad	61 " " "

K a n a m u n a d. Tendents: siseturumun.) rahulik.
4. XI 38. eksportmun.)
1 kg eksportmune fr. kogumispunkt Kr. 1.25
1 " siseturumune " " Kr. 1.20

P i i m. 7. XI 1938. a.

Talupidajate poolt müüdava piima hind Tallinnas ühe liitri eest:

I valiku rõõskpiim lahtistes nõudes kauplustele müües	13 s. ltr.
I valiku rõõskpiim lahtistes nõudes piimatööstustele müües	12 " "
II valiku rõõskpiim lahtistes nõudes kauplustele müües	11 " "
II valiku rõõskpiim lahtistes nõudes piimatööstustele müües	10 " "

Juust. 7. XI 38. Tendents: kindel.

Juustu hinnaks noteeriti ilma riikliku juuremaksuta fr. Tallinn

Eksportjuust:		Siseturujuust	
Šveitsi juust kuni 80 kg ratas ja üle			
sort 12 A 115 senti kg	105 s. kg	Šveitsi 0.85—1.20	
" 12 B 112 " " 102 " "		Tilsiti 1.07—1.15	
" 11 A 113 " " 103 " "		Holl. 1.00—1.10	
" 11 B 110 " " 100 " "		Backst. 1.00—1.10	
" 10A, B, C 106 " " 106 " "			
	Konserv 55% rasva	105—110	
	45% " "	130—135	
	50% " "	140	

L i n a d. 4. XI 38. Tendents: vaikne.

Lina kokkuostuhinnad sentides ühe kg eest franko kokkuostja ladu riiklike standardortide alusel (s. o. sortide eest, mis vastavad Põllutööstusministeeriumi lina väljaveo kontrolli nõuetele nii omaduste kui ka harimise ja sidumise poolest):

Lina, ristna R	Peterseri- ja Mujal	
	Võrumaal	Eestis
hoffsdreiband HD	107	105
dreiband D	98	96
ordinäärdreiband OD	89	87
liivi ordinäärdreiband LOD	80	78
takupraak H	71	69
	62	60
Takud I . . . . . 1 kg	0.69	
" II . . . . . "	0.59	
" III . . . . . "	0.49	
" ehituse . . . . . "	0.15—0.20	

Kartulid. 1. XI '8. Tendents: kindel

Sõgikartul: Virumaal . . . . . 3.00—3.10 kv.
Läänemaal . . . . . 3.00—3.10 "

Seemnekartul: „Majesteet“ . . . . . 4.10—4.40 "
„Varjane kollane“ . . . . . 4.10—4.40 "
„Bintje“ . . . . . 5.00 "
„Yorgi hertsog“ . . . . . 5.25 "

Tööstuskart: tärklisvabr. 13 s. l kg ehk 2.50—3.00 „
piiritusevabrikuis . . . . . 2.50—3.00 „

K a l a d. Ekspordikõlvulised fr. rannik. 7. XI 1938. a.

Lõhe (marjaga) värske, kaal alat. 6 kg. — Tend.: —

Lõhe (niisaga) värske, kaal alat. 6 kg — " "

Angerjas, elus, rändangerjas, kaal alates 170 s. kg.	Kroonid	
	kaal alates 400 g	Tendents: kindel
—do— elus, paigaangerjas, 130 s kg	"	"
Koha, värske, järve, alates 38 cm, kaal kuni 1 kg 75 s. kg.	"	"
" 1—3 " 85 " "	"	"
Haug, värske, valik 1—3 kg 40 s. kg	"	rah.
Haug, järve, valik 1—3 kg 35 "	"	"
Latik, värske . . . . . 27 "	"	"

Aiasaadused. 4. XI 38. a

Õunad: sügissord. ekspordikõlv., pakkimiskuludeta fr. Tallinn

Sügissordised 36—38 s. kg. Tendents: vaikne.
talvesordised: Tar-

tu roos, Sibul 36—44 " " " "
Antonovka-sordilised õunad 30 s. " püsiv.

Jõhvikad: ekspordikõlv., fr. Tallinn, pakkimiskuludeta 16—17 s. kg. Tendents: elav.

Sigurid: ekspordikõlv., fr. kogumisp. 17 s. kg.
Tendents: äraootav.

Sibulad: ekspordikõlv., fr. kogumispunkt 15 s. kg.
Tendents: vaikne.

Kurgid: konservitud, ekspordikõlvulised, ca 5 kg plekknõu 2.70. Tendents: püsiv.

K a s e i n. 1. XI 38.

Toorkaseiin I s. 1 kg fr. piimatalitus. Kr. —.13.
" II " " " " " " —.11.
Tendents: vaikne.

Metsamaterj hinnad fr. laduplats Tallinn. 9. XI 1938.

Palgid: kuusk ja mänd . . . . . thm. kr. 15.00—16.—

Paberipuud . . . . . r.-m. " 7.50—9.50

Toepuud . . . . . " " 7.—

Pakud: haab I sort . . . . . " " 35.—

" II " " " " " 25.—

Prussid . . . . . " " 34.00—36.00

Saetud materjal: plangud + 25% laudu:
alus 7":

" kuusk u/s . . . . . " " 34.—

" " IV sort. . . . . " " 30.—

" mänd u/s . . . . . " " 32.50

" " IV sort. . . . . " " 28.50

Kastilauad . . . . . " " 55.00—60.00

Krohvilistud . . . . . " " 28.00—34.00

Liprid 15 cm × 25 cm × 270 cm " " 3.—

Tendents: tagasihoidlik.

P r a h i d.

L i n a

Tallinn — Stettin . . . . . 1000 kg Rmk. 14.25
" — Gent . . . . . 1016 " sh. 28/—

" — Dundee . . . . . " " 30/—

Puumaterjalid. Standard

Tallinn—London . . . . . " sh. 32/6

" — Hull . . . . . " " 38/—

" — Manchester . . . . . " " 42/6

" — Grangemouth . . . . . " " 31/—

" — Belfast . . . . . " " 45/—

" — Dundee . . . . . " " 32/6

" — Antwerpen . . . . . " " 35/—

" — Gent . . . . . " " 35/—

" — Rotterdam . . . . . " " 32/6

" — Amsterdam . . . . . " " 40/—

Segakaup.

Tallinn — Stettin . . . . . 1000 kg Rmk. 18.00—30.—

" — London . . . . . 1016 kg sh. 17.00—45.—

" — Stockholm . . . . . 1000 kg Rkr. 11.00—30.—

" — Stettin, võl, ... tünn Rmk. 1.50

" — London " 1000 kg sh. 2/6

Kartulid

Tallinn—Stokholm . . . . . 1000 kg 6.50

Väärtpaberite kursid

Tallinna börsil 29. X 1938. a.

Tallinna fondibörsi

kursisedel

Väärtpaberid	Nomin- väärt	Vii- maane divid.	Tehtud	Ostjad	Muujad
Kroonides					
1927. a. 7% E. V. välisl. \$	1000	—	—	3750	—
1927. a. 7% E. V. välisl. £	100	—	—	1760	—
Riigik. pantk. võõrandat. maade eest tasu maksm. s. A. B. C. (55 a.) 2.66%	100	—	—	68	—
Majandusmin. rahandus- osakonna pantkirjad:					
seeria D. (20 a.) 2.66%	100	—	—	53	—
" E. (20 a.) 2.66%	100	—	—	57	—
" F. (9 a.) 2.66%	100	—	—	31	—
Pikalaenu Panga:					
pantlehed (20 a.) 6%	5000	—	—	—	—
" " 6%	1000	—	—	—	—
võlakirjad (20 a.) 5%	5000	—	—	—	—
" (5 a.) 5%	5000	—	—	—	—
" (5 a.) 4½%	5000	—	—	—	—
" (5 a.) 4%	5000	—	—	—	—
4% Asunduskapit. võlakirj.	100	—	—	90	—
4% Asundusk. võlakirj. mis antud E. Maap. poolt Krediidatutust. nende nõudm. ümberlaenust.	100	—	—	—	—
6% E. Hüpot. p. pantlehed	100	—	—	90	91
5% E. Maakrediiti. pantl.	100	—	—	95	96
5% Tall. Immob. pantl. rbl.	100	—	—	—	—
4½% E. Maap. pantl. (7 s.)	100	—	—	—	—
4½% " " " (8 s.)	100	—	—	—	—
4½% " " " (9 s.)	100	—	—	—	—
Aktsiad:					
Eesti Pank	50	9%	—	65	—
Krediit Pank	50	5%	—	—	—
Pärnu Krediit Pank	50	4%	—	—	—
Tartu Tööstuse Pank, a/s.	50	5%	—	—	—
Balti Puuvilla ketr. ja kud. vabr. a/s	50	3%	—	14,50	15
Eesti elektrimasin. ehituse a.-s., end. „Volta“	100	8%	—	—	—
„Eesti Union“ kindl. a/s.	50	6%	—	—	—
„Ephag“ Eestim. rohu- ja apteegikaub. ühing	100	9%	—	—	—
Eestimaa trükikoda a/s.	50	—	—	—	—
„Ilmarine“ a/s.	100	—	—	—	—
„Fr. Krull“ a/s.	50	8%	—	—	—
„Hansa“ kindl. a/s.	50	10%	—	—	—
„Kinnisvara“ o/üh.	50	6%	—	—	—
„Kütte Jõud“ a/s.	100	—	—	—	—
„Majaomanik“ kinnisvade kasut. o/üh.	50	7%	—	—	—
„Massoprodukt“ a/s.	50	—	—	—	—
„Mootor“ o/üh.	1000	8%	—	—	—
Narva Kirjastuseühisus	50	5%	—	—	—
Piirit. puhast. vabr. o/üh.	500	3%	—	—	—
„Polaris“ Eesti kindl. a/s.	50	12%	—	—	—
„Port-Kunda“ a/s.	50	6%	—	—	—
Põhja kindlustuse a/s.	50	—	—	—	—
Saku õlletehas a/s.	50	3%	—	—	—
G. Siegel a/s.	50	5%	—	—	—
SindiTekstilvabrikute üh.	50	—	—	—	—
Türi Pab. ja Puup.-v. a/s.	50	—	—	—	—
„Ühiselu“ a/s.	50	—	—	—	—
O/üh. „Tarlon“	50	—	—	—	—
Kreenh. Puuvillas. Man. o/üh.	5000	2%	—	—	—
„Eesti Kiviõli“ a/ü.	50	—	—	—	—
O/üh. Raadio-Elektrotehn. Tehas „Ret“	100	100%	—	—	—
A/S. Tall. Laevauhisus	50	150%	—	—	—
O/üh. „Elamu“	50	—	—	—	—
A/S. A. Rosenvald & Co.	250	—	—	—	—

		5. XI 1938	7. XI 1938	8. XI 1938	9. XI 1938	10. XI 1938	11. XI 1938
New-York dollar	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	3.79	3.79	3.79	3.79	3.79	3.80
	M.	3.86	3.86	3.86	3.86	3.86	3.87
London 1 naelsterl.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	18.11	18.11	18.11	18.11	18.11	18.11
	M.	18.35	18.35	18.35	18.35	18.35	18.35
Berliin	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	151.95	152.05	151.95	151.90	152.20	152.55
	M.	154.15	154.25	154.15	154.10	154.40	154.75
Berliin (clearing) 100 s. riigim.		146.63	146.63	146.63	146.63	146.63	146.63
		—	—	—	—	—	—
		—	—	—	—	—	—
Helsingi 100 soome m.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	7.98	7.98	7.98	7.98	7.98	7.98
	M.	8.10	8.10	8.10	8.10	8.10	8.10
Stokholm 100 rootsi kr.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	93.40	93.40	93.40	93.40	93.40	93.40
	M.	94.60	94.60	94.60	94.60	94.60	94.60
Kopenh. 100 daani kr.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	80.85	80.85	80.85	80.85	80.85	80.85
	M.	82.05	82.05	82.05	82.05	82.05	82.05
Oslo 100 norra kr.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	90.95	90.95	90.95	90.95	90.95	90.95
	M.	92.15	92.15	92.15	92.15	92.15	92.15
Pariis 100 prants. fr.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	10.09	10.09	10.09	10.09	10.08	10.08
	M.	10.29	10.29	10.29	10.29	10.28	10.28
Amsterd. 100 floriini	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	206.30	206.35	206.35	206.35	206.55	206.80
	M.	209.80	209.85	209.85	209.85	210.05	210.30
Riia 100 latti	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	71.40	71.40	71.40	71.40	71.40	71.40
	M.	72.50	72.50	72.50	72.50	72.50	72.50
Zürich 100 helv. fr.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	86.05	86.05	86.05	86.00	86.15	86.25
	M.	87.45	87.45	87.45	87.40	87.55	87.65
Brüssel 100 belgat	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	64.15	64.15	64.20	64.15	64.27	64.40
	M.	65.15	65.15	65.20	65.15	65.24	65.40
Milaano 100 Hirat	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	19.96	19.96	19.95	19.94	19.99	20.03
	M.	20.31	20.31	20.30	20.29	20.34	20.38
Milano (clearing) keskm. kurs.		20.29	20.29	20.29	20.29	20.29	20.29
		—	—	—	—	—	—
		—	—	—	—	—	—
Prah 100 tšehh. kr.	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	13.07	13.06	13.08	13.08	13.09	13.09
	M.	13.29	13.28	13.30	13.30	13.31	13.31
Varssav 100 slotti	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	71.30	71.30	71.30	71.30	71.30	71.55
	M.	73.00	73.00	73.00	73.00	73.00	73.25
Kaunas 100 litti	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	63.50	63.50	63.50	63.50	63.50	63.75
	M.	65.00	65.00	65.00	65.00	65.00	65.25
Danzig 100 guld-nat	T.	—	—	—	—	—	—
	O.	71.30	71.30	71.30	71.30	71.30	71.55
	M.	73.00	73.00	73.00	73.00	73.00	73.25
Kuld puhas üks gr.		—	—	—	—	—	—
		—	—	—	—	—	—
		—	—	—	—	—	—

Õmblemine on rõõm —
kui tarvitate head ja moodsat
õmblusmasinat, nagu

**NAUMANN
HUSQVARNA
PFAFF —**

sest need on paljude taiendustega
ja peavad vastu mitu inimpõlve. ●

Pikaajalise järelmaksuga müüb

KR. SAAR & Ko

TALLINN, Viru 3 ● TARTU, Raekoja 2

*Suitsetage
tervishoidlikult...*

DENICOTEA

pits (filter)

KAITSEB TEIE

*KOPSU, HAMBaid,
KURKU ja SÖRMI.*

Saadaval vastavates
eriärides.

ESINDUS:

A.-S.

Proviisor Julius Lill

1. Taimevõid — BONA, AINO, PRIIMA, NORMA, KOKK
2. Raffin. kookosrasv TAIMI
3. Pähkliõli — raffin. ja tehniline
4. Sojaõli — raffin. ja tehniline
5. Päevalilleseemneõli
6. Kookosjahu kondiitritele
7. Linaõli
8. Värnits
9. Tehnilised kookosrasvad
10. jõutoit — kookos- ja lina-
seemnekoogid

A.-S.

„EXTRAKTOR“

TALLINN, Telliskivi t. 21

Telefonid: 435-79 ja 410-14

**A
S. SELEKT**

SAUNA 1

TELEF. 466-98

**Kõiksugu kodu- ja
välismaa nahkade
import ja müük**

**Toornahkade
e k s p o r t**

